

**Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Ο.
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.**

**ΣΥΛΕΟΥΝΗ ΠΑΓΩΝΑ
ΜΠΑΝΤΟΥΝΑ ΝΙΚΟΛΙΤΣΑ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ :
ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ**

**ΠΑΤΡΑ
2004**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6696
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	σελ.1
Κεφάλαιο Πρώτο	
1.1 Ορισμός Κεφαλαίου.....	4
1.2 Ο ρόλος του Κεφαλαίου στην Οικονομική Μεγέθυνση	5
1.3 Επενδυτικές Προϋποθέσεις στην Οικον. Μεγέθυνση....	6
1.4 Αποτελεσματική χρήση Κεφαλαίου.....	7
1.5 Πηγές και ταξινόμηση Αποταμιεύσεων.....	8
1.5.1 Εγχώρια Αποταμίευση.....	9
1.5.2 Δημόσια Αποταμίευση.....	10
1.5.3 Ιδιωτική Αποταμίευση.....	11
1.6 Διεθνής Κινητικότητα Κεφαλαίου και Κινητικότητα Εγχώριας Αποταμίευσης.....	11
1.7 Πείρα από την Διεθνή Κινητικότητα Κεφαλαίου.....	12
Κεφάλαιο Δεύτερο	
2.1 Ευρωπαϊκή Ένωση-Ιστορική Ανασκόπηση.....	14
2.2 Ολοκλήρωση Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	18
2.2.1 Πρώτες προσπάθειες για την ΟΝΕ-Ολοκλήρωση αυτής	18
2.2.2 Οι εξελίξεις μετά το 1973.....	19
2.3 Συνθήκες για την ολοκλήρωση της ΕΕ-ΟΝΕ.....	21
2.3.1 Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.....	21
2.3.2 Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή ΟΝΕ (Μάαστριχτ).....	22
2.3.3 Ορισμός και Συνθήκες. Η ανάγκη για παράλληλη πρόοδο.....	25
2.3.4 Εισαγωγή στο ενιαίο νόμισμα της ΟΝΕ (Ευρώ).....	28
2.3.5 ΤΟ Ευρω-παικό Μέλλον.....	30
Κεφάλαιο Τρίτο	
3.1 Διαδικασίες νομισματικής ενοποίησης.....	38
Κεφάλαιο Τέταρτο	
4.1 Η Συνθήκη της Ρώμης (1957).....	43
4.2 Το περιεχόμενο της Λευκής Βίβλου για την εσωτερική αγορά (1985).....	45
4.3 Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986).....	46
4.4 Η Έκθεση της Επιτροπής Ντελόρ (Απρίλιος 1989).....	47
4.4.1 Φάσεις της Έκθεσης Ντελόρ.....	50
4.4.2 Αντίδραση της Ελλάδος στο σχέδιο Ντελόρ.....	56

4.5 Πορεία προς τη Συνθήκη του Μάαστριχτ.....	56
4.5.1 Εφαρμογή της Συνθήκης του Μάαστριχτ (1992).....	57
4.5.2 Αποτελέσματα από την δημιουργία της ΟΝΕ.....	59
4.6 Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (Κεφάλαια & Πληρωμές).....	59
4.6.1 Διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς της Δικαιοσύνης και των εσωτερικά υποθέσεων.....	70
4.6.2 Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.....	71
4.6.3 Νομισματικές λειτουργίες και εργασίες του ΕΣΚΤ.....	71
4.6.4 Πρωτόκολλο σχετικά με την οικονομική & κοινωνική συνοχή.....	76
4.7 Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης-Διατάξεις για την τροποποίησή της (1993).....	78
4.7.1 Εγκαθίδρυση εσωτερικής αγοράς.....	84
4.7.2 Το κόστος της εσωτερικής αγοράς.....	85
Κεφάλαιο Πέμπτο	
5.1 Ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος στην πορεία της ελληνικής οικονομίας προς την ΟΝΕ.....	88
5.2 Οικονομική δραστηριότητα και απασχόληση.....	91
5.2.1 Προοπτικές της οικονομίας της Ελλάδος.....	94
5.3 Πηγές εισροών κεφαλαίων για την Ελλάδα.....	95
5.3.1 Υποκατάσταση των εισαγωγών από τις εξαγωγές μέσω των ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα.....	96
5.4 Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στύριξης και η προοπτική των εισορών στην Ελλάδα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.....	99
Συμπέρασμα.....	102

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου το 1945, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, ένιωσαν την ανάγκη δημιουργίας μιας ενωμένης και ισχυρής Ευρώπης, στα πλαίσια της οποίας θα υπήρχε οικονομική και εθνική ασφάλεια και ειρηνική συνεργασία σε όλους τους τομείς, μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

Η ανάγκη λοιπόν αυτή, οδήγησε στην δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας το 1957 με την ένωση έξι αρχικά χωρών (Γαλλία, Δ.Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο), στην οποία αργότερα ζήτησαν να ενταχθούν ως μέλη και άλλα κράτη της Ευρώπης. Το 1973 εντάχθηκε η Μ.Βρετανία, η Δανία και η Ιρλανδία, η Ελλάδα το 1981 και το 1986 η Ισπανία και η Πορτογαλλία. Έτσι τα μέλη των ευρωπαϊκών κοινοτήτων έγιναν δώδεκα.

Εκτός όμως από την αύξηση των μελών, η συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών απλωνόταν σε όλο και περισσότερους τομείς με αποτέλεσμα να υπογραφεί το 1986 η «Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη», με την οποία δημιουργήθηκε μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα, χωρίς σύνορα ανάμεσα στα κράτη-μέλη της. Το 1992 έγινε ένα ακόμα βήμα, προς την ενοποίηση πλέον της Ευρώπης, όταν στην ολλανδική πόλη Μάαστριχτ υπογράφηκε η ομώνυμη Συνθήκη, που έθεσε τα θεμέλια για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία προβλέπεται κοινό νομισματικό σύστημα και διακυβερνητική συνεργασία σε θέματα κοινής εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Στην πορεία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προς την ΕΕ, υπογράφηκαν από τα κράτη-μέλη και άλλες Συνθήκες που βοήθησαν κυρίως στην απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και στον περιορισμό των εμποδίων που αποτελούσαν τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία των κρατών-μελών της Ένωσης (Συνθήκη Ντελόρ, Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λευκή Βίβλος, Συνθήκη Ρώμης).

Στην Ευρωπαϊκή αυτή Κοινότητα, που όδευε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όλο και νέα κράτη ζητούσαν να ενταχθούν:

η Αυστρία, η Σουηδία, η Φινλανδία και η Νορβηγία είναι τα τέσσερα νέα μέλη από το 1995. Επίσης, από τα κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, έχουν ενταχθεί στην Ένωση και η Πολωνία, η Ουγγαρία, η Τσεχία και η Σλοβακία. Ακόμα, πρέπει να σημειωθεί, πως πολλές ήταν και οι προσπάθειες που γινόνταν επί πολλών ετών, να ενταχθεί και η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τελικά το κατάφερε το έτος που διανύουμε, το 2004. Και η Τουρκία ζητά να ενταχθεί στην Ένωση.

Η οικονομική ανάπτυξη και η αλληλοβοήθεια των κρατών-μελών ήταν οι σκοποί που είχαν θέσει οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες, από τις πρώτες κτόλας ιδρυτικές πράξεις τους. Η ελεύθερη διακίνηση αγαθών και κεφαλαίων, η ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων, η χάραξη από τα αρμόδια όργανα κοινής αγροτικής πολιτικής, ο συντονισμός της οικονομικής και εμπορικής πολιτικής των κρατών-μελών, η ανάληψη κοινής δράσης σε όλους τους τομείς, όπως η μόλυνση του περιβάλλοντος, οι κοινωνικές ασφαλίσεις, και άλλοι, ήταν τα μέτρα που είχαν υιοθετηθεί, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι σκοποί των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Παράλληλα, για να διευκολυνθεί το σύστημα συναλλαγών μέσα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, είχε καθιερωθεί μια κοινή νομισματική μονάδα, η ECU.

Αργότερα, το όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης οδήγησε στην υιοθέτηση ενός κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος (το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το 1999), στη θέσπιση κοινής ευρωπαϊκής ιθαγένειας, στην εναρμόνιση της νομοθεσίας των ευρωπαϊκών κρατών, στην λήψη οικονομικών και άλλων μέτρων για να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή των ευρωπαϊκών λαών, στην προβολή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής στην διεθνή σκηνή και στην αναζήτηση συστήματος άμυνας και ασφάλειας.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν γίνεται εκτενέστερη αναφορά στα θέματα που ήδη έχουν αναφερθεί παραπάνω.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στον ορισμό του κεφαλαίου και στον ρόλο του στην οικονομική μεγέθυνση μιας χώρας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται μια ανασκόπηση στην ιστορία της ΕΕ καθώς και μια αναφορά στις προσπάθειες για την δημιουργία και την ολοκλήρωση της ΟΝΕ.

Το τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται στις διαδικασίες της νομισματικής ενοποίησης, στην συστηματικότερη χρήση και κινητικότητα του κεφαλαίου, και ακόμα στις πηγές αποταμιεύσεων των κρατών-μελών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται λεπτομερέστατη αναφορά στις Συνθήκες που έχουν υπογραφεί κατά καιρούς, οι οποίες περιλαμβάνουν μέτρα που οδηγούν στην ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίου και στην ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο περιέχει στοιχεία από τις Εκθέσεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, όσον αφορά την διακίνηση του κεφαλαίου από και προς την Ελλάδα, τις πηγές εισροών κεφαλαίων, τα ΚΦΣ, καθώς επίσης και στην σημασία που έχουν οι ξένες επενδύσεις για την Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 Ορισμός Κεφαλαίου. *(1)

Οι περισσότεροι οικονομολόγοι θεωρούν το κεφάλαιο σαν το σπουδαιότερο ρυθμιστικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι κυριότεροι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη ότι το κεφάλαιο είναι ο σπουδαιότερος και στρατηγικότερος παράγοντας της οικονομικής ανάπτυξης, είναι οι εξής :

- Το κεφάλαιο είναι το πρακτικότερο μέσο επιτάχυνσης της οικονομικής ανάπτυξης, γιατί υπόκειται σε λιγότερο αντικειμενικούς περιορισμούς σε σχέση προς τους φυσικούς πόρους και την εργασία και μπορεί να υποκαταστήσει τόσο την εργασία όσο και τους φυσικούς πόρους.
- Όσο μεγαλύτερη αφθονία κεφαλαίου υπάρχει, τόσο περισσότερες είναι οι δυνατότητες εφαρμογής εκτεταμένων μεθόδων παραγωγής σύμφωνα προς τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις.
- Σύμφωνα με την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο κεφάλαιο και το προϊόν, ο σχηματισμός του κεφαλαίου οδηγεί σε αύξηση του προϊόντος και κάνει δυνατή την αποταμίευση μέρους τούτου για παραπέρα επενδύσεις και παραπέρα αύξηση του προϊόντος.

Παρά την παραγωγική σημασία του κεφαλαίου για την οικονομική ανάπτυξη, σε πολλές περιπτώσεις έχει υπερεκτιμηθεί ο ρόλος του.

Η εμπειρία πολλών αναπτυσσόμενων χωρών δείχνει ότι η αύξηση του προϊόντος δεν ήταν μόνο το αποτέλεσμα της σάρωσης του κεφαλαίου αλλά και της από κοινού χρησιμοποίησης και των άλλων συντελεστών της παραγωγής (τεχνολογική πρόοδος, εκπαίδευση, φυσικοί πόροι).

Η παραγωγικότητα του κεφαλαίου δεν εξαρτάται μόνο από την ύπαρξη των συμπληρωματικών συντελεστών της

παραγωγής αλλά και από την ύπαρξη υγυρίας για το παραχθησόμενο προϊόν. Υπάρχει ένας αριθμός αναπτυσσόμενων χωρών που δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν όλο το κεφάλαιο που θα μπορούσαν να έχουν στη διάθεσή τους με ευνοϊκούς όρους, ακριβώς επειδή υπάρχει έλλειψη, ανάμεσα στα άλλα, κατάλληλων ευκαιριών για την αποδοτική απασχόληση του κεφαλαίου.

Ίσως να ανταποκρίνεται περισσότερο στην πραγματικότητα, αν πούμε ότι το κεφάλαιο είναι συνεπακόλουθο της διαδικασίας της ανάπτυξης παρά το ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι συνάρτηση της συσώρευσης του κεφαλαίου. Αυτό γίνεται φανερό όχι μόνο από τη μεγάλη σημασία που έχουν για την οικονομική ανάπτυξη η τεχνολογία, οι εξειδικευμένες γνώσεις, η συμπεριφορά των ανθρώπων, αλλά και από την σύνθεση του κεφαλαίου.

Η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζεται από τις μορφές κάτω από τις οποίες το κεφάλαιο είναι διαθέσιμο. Το κεφάλαιο μιάς και επενδυθεί, παύει να είναι ένας ομοιογενής συντελεστής, και μετατρέπεται σε μια μεγάλη ποικιλία μέσων παραγωγής, τα οποία διαφέρουν μεταξύ τους τόσο ως προς την ειδικότητα και διάρκεια της ζωής τους όσο και ως προς την ζήτηση των απαιτούμενων συμπληρωματικών συντελεστών της παραγωγής.

Το πρόβλημα των οικονομικών επενδύσεων επομένως δεν είναι απλά η συλλογή ποσοτήτων κεφαλαίου, αλλά και λήψη απόφασης ως προς τις μορφές που θα λάβει το κεφάλαιο και τις συγκεκριμένες χρήσεις στις οποίες θα τεθεί τούτο.

Η πορεία που θα ακολουθήσει το κεφάλαιο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πηγές από τις οποίες θα αντληθεί τούτο και οι μορφές τις οποίες θα λάβει, αποτελούν θέμα συζητήσης και αποφάσεων των μελών της Επιτροπής της Ευρώπης, ανάλογα με τα οικονομικά συμφέροντα αυτής.

1.2 Ο ρόλος του κεφαλαίου στην οικονομική μεγέθυνση. *(2)

Πολλοί οικονομολόγοι, έχουν εκφράσει την άποψη ότι ο σχηματισμός κεφαλαίου είναι το κλειδί για την οικονομική

μεγέθυνση που αντανακλάται στις αναπτυξιακές στρατηγικές και στα σχέδια πολλών χωρών. Το πρόβλημα της ανάπτυξης εξετάζεται ουσιαστικά σαν ένα πρόβλημα εξασφάλισης επαρκών επενδυτικών πόρων για την επίτευξη ενός σκοπούμενου ρυθμού αύξησης του εθνικού εισοδήματος.

Οι συνέπειες των σκοποϋμένων ρυθμών αύξησης του εθνικού εισοδήματος για την απασχόληση και την διανομή του εισοδήματος σπανίως διερευνούνται, καθώς αποτελούσε σχεδόν καθολική παραδοχή ότι οι γρηγορότεροι ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης μόνοι τους θα βελτίωναν τόσο την κατάσταση της ανεργίας όσο και τις ακραίες εισοδηματικές ανισότητες.

Η έλλειψη κεφαλαίου θεωρείται ευρύτατα ως το πιο σημαντικό και αυτοτελές εμπόδιο στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, καθώς επίσης και η έλλειψη ανθρώπινου κεφαλαίου.

Τα υψηλά επίπεδα σχηματισμού κεφαλαίου, που καθίστανται δυνατά από την αρχική πληθώρα αποταμιεύσεων, ελάχιστη σημασία έχουν για την άνοδο του εισοδήματος και ακόμη λιγότερη για την δημιουργία απασχόλησης και τη βελτίωση της διανομής του εισοδήματος, όταν το κεφάλαιο χρησιμοποιείται σε έργα χαμηλής παραγωγικότητας.

Εφόσον είδαμε την σημασία του κεφαλαίου για την οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη των χωρών, στη συνέχεια θα εξετάσουμε πως η δημιουργία και η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η υιοθέτηση ενός ενιαίου νομίσματος, θα οδηγήσει στην ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου.

1.3 Επενδυτικές προϋποθέσεις της οικονομικής μεγέθυνσης.

Ο κρίσιμος ρόλος της αποταμίευσης και του κεφαλαίου στην αύξηση του εισοδήματος, έχει αποδειχθεί με αναμφισβήτητο τρόπο στις βιομηχανικές κοινωνίες.

Οι αναλύσεις της σχετικής συνεισφοράς του κεφαλαίου στην οικονομική μεγέθυνση των αναπτυσσόμενων χωρών, δεν είναι ούτε τόσο πολυάριθμες ούτε, των περιορισμένων στοιχείων, τόσο κατηγορηματικές, όπως εκείνες για τις

Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες χώρες του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, οι διαθέσιμοι υπολογισμοί των πηγών της οικονομικής μεγέθυνσης δείχνουν ότι η επίδραση του σχηματισμού κεφαλαίου είναι σημαντική και στις χώρες αυτές, ιδίως στα πρώτα στάδια ανάπτυξης. Σε υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος, περισσότερο σημαντικός παράγοντας φαίνεται να είναι η αύξηση της παραγωγικότητας.

Αν και η συσσώρευση κεφαλαίου δεν θεωρείται πλέον ως πανάκεια για τις φτωχές χώρες, είναι φανερό ότι ακόμη και σχετικά ικανοποιητικοί ρυθμοί αύξησης των εισοδημάτων δεν μπορούν να διατηρηθούν για μεγάλες χρονικές περιόδους, αν οι κοινωνίες δεν είναι ικανές να διατηρήσουν την επένδυση σε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Το ποσοστό αυτό δύσκολα μπορεί να είναι χαμηλότερο από 15% και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να φτάσει το 25% ή και το 35%, ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο πραγματοποιείται η συσσώρευση κεφαλαίου και ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος που θεωρείται ουσιώδης για να επιτραπεί η πρόοδος προς τους βασικούς στόχους της κοινωνίας. Γενικά, αν οι αναπτυσσόμενες χώρες επιδιώκουν την ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος με τον αρκετά καλό ρυθμό του 3%, τότε, με δεδομένο ότι η αύξηση του πληθυσμού στις χαμηλού εισοδήματος χώρες ήταν 2%, ο απαιτούμενος ρυθμός αύξησης του εισοδήματος θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 5% το χρόνο.

1.4 Αποτελεσματική χρήση του Κεφαλαίου.

Με δεδομένο τον στόχο του 5% για την αύξηση του πραγματικού συνολικού εισοδήματος, οι ετήσιες επενδυτικές απαιτήσεις θα εξαρτώνται, λοιπόν, από τον όγκο των διαθέσιμων αποταμιεύσεων και από το περιβάλλον μέσα στο οποίο πραγματοποιείται ο σχηματισμός κεφαλαίου. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, στις οποίες οι βασικές μακροοικονομικές τιμές (συναλλαγματικές ισοτιμίες, επιτόκια, ημερομίσθια και μισθοί) είναι κατά προσέγγιση ίσες με τις αξίες

σπανιότητας των συντελεστών της παραγωγής, το σπάνιο κεφάλαιο είναι πιθανό να συγκεντρώνεται εκεί όπου μπορεί να χρησιμοποιηθεί πιο αποτελεσματικά με την περισσότερο άφθονη εργασία. Στις συνθήκες αυτές, μια δεδωμένη προσθήκη της στο απόθεμα κεφαλαίου μπορεί να δημιουργήσει αυξήσεις της παραγωγής που να υπερβαίνουν εκείνες των χωρών όπου η παραγωγή είναι περισσότερο έντασης εργασίας.

Η πιο αποτελεσματική, λοιπόν, χρησιμοποίηση του κεφαλαίου μπορεί να μειώσει σημαντικά την αποταμιευτική προσπάθεια που απαιτείται για διατηρήσιμη οικονομική αύξηση του εθνικού εισοδήματος.

Όταν απουσιάζει η κινητικότητα των συντελεστών της παραγωγής, ένα διεισδυτικό πρότυπο παραγωγής έντασης κεφαλαίου στις χώρες στις οποίες το κεφάλαιο είναι ανεπαρκές, οδηγεί σε χαμηλότερους ρυθμούς αύξησης του εισοδήματος ή σε ισχυρή συμπίεση της κατανάλωσης – ή και στα δύο.

1.5 Πηγές και ταξινόμηση Αποταμιεύσεων. *(3)

Οι αναπτυσσόμενες χώρες κατορθώνουν να χρηματοδοτήσουν τους υψηλότερους λόγους επενδύσεων προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν τους, εντείνοντας τις προσπάθειες κινητοποίησης αποταμιεύσεων από διάφορες πηγές, εγχώριες και ξένες, ιδιωτικές και κρατικές.

Για μια χώρα, η συνολική προσφορά διαθέσιμων αποταμιεύσεων είναι απλώς το άθροισμα της εγχώριας αποταμίευσης και των ξένων αποταμιεύσεων. Οι εγχώριες αποταμιεύσεις μπορούν να αναλυθούν σε δύο συστατικά: τις δημόσιες αποταμιεύσεις και τις εγχώριες ιδιωτικές αποταμιεύσεις. Οι δημόσιες αποταμιεύσεις αποτελούνται κυρίως από τις αποταμιεύσεις του κρατικού προϋπολογισμού, που προκύπτουν από κάθε πλεόνασμα των δημόσιων εσόδων πάνω από την δημόσια κατανάλωση, όπως ως δημόσια κατανάλωση θεωρούνται όλες οι τρέχουσες δαπάνες του κράτους συν όλες τις κεφαλαιουχικές δαπάνες για στρατιωτικούς εξοπλισμούς. Παραδείγματα καταναλωτικών δαπανών του

δημοσίου τομέα είναι οι δαπάνες για την επιδότηση της αγοράς τροφίμων, για την κάλυψη των περιοδικών δαπανών όπως οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων και των αστυνομικών, για την αγορά γραφικής ύλης, καυσίμων και όπλων, και για την συντήρηση δρόμων και γεφυρών, μαζί με τους τόκους για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους. Εστιάζοντας το στοιχείο αυτό των αποταμιεύσεων, είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι μια χώρα μπορεί να έχει θετικές δημόσιες αποταμιεύσεις ακόμα και όταν ο γενικός κρατικός προϋπολογισμός είναι ελλειμματικός, επειδή οι δαπάνες του προϋπολογισμού περιλαμβάνουν κεφαλαιουχικές δαπάνες ή επενδύσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν χρήσεις της δημόσιας αποταμίευσης. Σε μερικές χώρες, στις αποταμιεύσεις του δημόσιου τομέα συνεισφέρουν, επίσης, οι αποταμιεύσεις των δημοσίων επιχειρήσεων. Η ιδιωτική εγχώρια αποταμίευση προκύπτει, επίσης, από δύο πηγές: την αποταμίευση των ανώνυμων εταιρειών και την αποταμίευση των νοικοκυριών.

Οι ξένες αποταμιεύσεις, επίσης, εμφανίζονται με δύο μορφές: τις επίσημες ξένες αποταμιεύσεις ή ξένη βοήθεια και τις ιδιωτικές ξένες αποταμιεύσεις οι οποίες μπορούν να αναλυθούν σε δύο χωριστά στοιχεία. Το πρώτο είναι ο εξωτερικός εμπορικός δανεισμός, ή η χρηματοδότηση του χρέους. Το δεύτερο στοιχείο των ιδιωτικών ξένων αποταμιεύσεων, οι άμεσες επενδύσεις, αντιπροσωπεύουν την χρηματοδότηση των ιδίων κεφαλαίων.

1.5.1 Εγχώρια Αποταμίευση.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν από το 1992 ενδείξει, σε μεγάλο βαθμό, τις προσπάθειές τους να κινητοποιήσουν την εγχώρια αποταμίευση.

Οι περισσότερες σημερινόσες αναπτυσσόμενες χώρες καλύπτουν ένα μεγάλο ποσοστό των επενδυτικών αναγκών τους από την εγχώρια αποταμίευση. Κατά μέσο όρο, αν και τα ποσοστά εγχώριας αποταμίευσης αυξήθηκαν σημαντικά κατά την περίοδο 1965-1992, σε πολλές χώρες χαμηλού και μεσαίου

εισοδήματος, ωστόσο το ποσοστό της εγχώριας αποταμίευσης στη συνολική χρηματοδότηση των συνολικών επενδύσεων ελάχιστα αυξήθηκε στις αναπτυσσόμενες χώρες γενικά, ενώ σε ένα σημαντικό αριθμό τους στην πραγματικότητα μειώθηκε.

Η κρατική πολιτική άσκησε σημαντική επιρροή στην ικανότητα των αναπτυσσόμενων χωρών να κινητοποιούν την εγχώρια αποταμίευση.

1.5.2 Δημόσια Αποταμίευση.

Όπου υπήρχε δημόσια αποταμίευση, οφειλόταν σχεδόν αποκλειστικά στο πλεόνασμα των συνολικών φορολογικών εσόδων πάνω από τις δημόσιες δαπάνες. Η επέκταση των επενδύσεων που απαιτείται για τη διατηρήσιμη αύξηση του εισοδήματος δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς σοβαρές προσπάθειες για την αύξηση του ποσοστού των δημόσιων αποταμιεύσεων στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Για την κινητοποίηση της δημόσιας αποταμίευσης, ήταν απαραίτητο να αυξηθεί το ποσοστό των φορολογικών εσόδων στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, είτε με μια σημαντική μεταρρύθμιση της φορολογικής διάρθρωσης, αν αυτό ήταν δυνατόν, είτε με αυξήσεις των φορολογικών συντελεστών, αν αυτό ήταν αναγκαίο.

Εκτός από τις χώρες εκείνες που έχουν την ευλογία ενός πολύτιμου φυσικού πόρου, οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν αναμένεται ότι θα μπορέσουν να έχουν ποσοστά φορολογικών εσόδων τόσο υψηλά όσο οι βιομηχανικές χώρες, αν όχι για κανέναν άλλο λόγο, τουλάχιστον επειδή το κατα κεφαλήν εισόδημά τους είναι πολύ χαμηλό, με αποτέλεσμα να μη μένουν μεγάλα περιθώρια φορολογίας ύστερα από την κάλυψη των βασικών αναγκών συντήρησης.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να τονίσουμε ότι σε πολλές χώρες μεγάλο μέρος της αύξησης της δημόσιας κατανάλωσης είχε ως σκοπό την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης.

1.5.3 Ιδιωτική Αποταμίευση.

Μέχρι πολύ πρόσφατα, οικονομολόγοι και πολλοί υπεύθυνοι για την λήψη αποφάσεων, είχαν την τάση να θεωρούν τις ιδιωτικές εγχώριες αποταμιεύσεις ως πολύ υποδεέστερες σε σύγκριση με την κρατική αποταμίευση και την ξένη βοήθεια ως πηγή χρηματοδότησης των επενδύσεων. Υπάρχουν όμως, κάποιες ενδείξεις ότι σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, οι ιδιωτικές αποταμιεύσεις έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην χρηματοδότηση του σχηματισμού κεφαλαίου.

1.6 Διεθνής Κινητικότητα Κεφαλαίου και Κινητοποίηση Εγχώριων Αποταμιεύσεων.

Ο βαθμός στον οποίο το κεφάλαιο εμφανίζει διεθνή κινητικότητα είναι ένα ζήτημα που εγείρει ζωηρές συζητήσεις και ασκεί βαθιά επιρροή στις δυνατότητες επιτυχίας όλων των οικονομικών μέτρων, ιδιαίτερα εκείνων που αποσκοπούν στην κινητοποίηση αποταμιεύσεων. Αυτό είναι φανερό ιδιαίτερα στην περίπτωση των ιδιωτικών ξένων επενδύσεων. Το ιδιωτικό κεφάλαιο στο εξωτερικό, είτε έρχεται με τη μορφή της άμεσης ξένης επένδυσης είτε με τη μορφή του δανεισμού από ξένες τράπεζες, είναι προφανώς κινητικότητα προς το εσωτερικό, όταν εξετάζεται από τη σκοπιά της αναπτυσσόμενης οικονομίας. Το ξένο κεφάλαιο εμφανίζει, επίσης, μια σαφή κινητικότητα προς τα έξω, στην μακροχρόνια περίοδο: το εξωτερικό χρέος αποπληρώνεται τελικά από όλες τις χώρες, σύμφωνα με κάποιο προκαθορισμένο διάγραμμα, και τα μερίσματα ξένων κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί στην εγχώρια οικονομία, επιστρέφουν στους ξένους επενδυτές όταν οι άμεσες επενδύσεις είναι καρδοφόρες.

Η διεθνής κινητικότητα του κεφαλαίου, όμως, είναι δρόμος διπλής κατεύθυνσης. Η εγχώρια αποταμίευση στις αναπτυσσόμενες χώρες όπως και η εγχώρια αποταμίευση στις

πλούσιες χώρες, μπορεί να είναι εξαιρετικά κινητικές, τόσο στην βραχυχρόνια όσο και στη μακροχρόνια περίοδο.

Ο υψηλός βαθμός κινητικότητας του κεφαλαίου, λοιπόν, μπορεί να είναι ταυτόχρονα ευλογία και κατάρρα για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η κινητικότητα προς την εγχώρια οικονομία διεκδικεί τις ευκαιρίες για χρηματοδότηση της εγχώριας αποταμίευσης από τους ξένους αποταμιευτές. Η υψηλή, όμως, κινητικότητα προς τα έξω περιορίζει την αποτελεσματικότητα ορισμένων οικονομικών μέτρων που έχουν ως σκοπό να διευρύνουν την κινητοποίηση της εγχώριας αποταμίευσης. Η επιβολή, παραδείγματος χάρη, υψηλότερων φόρων εισοδήματος ανωνύμων εταιρειών μπορεί να αυξήσει, στην βραχυχρόνια περίοδο, την δημόσια αποταμίευση. Αν, όμως, το κεφάλαιο εμφανίζει διεθνή κινητικότητα, το μακροχρόνιο αποτέλεσμα μπορεί να είναι η ενθάρρυνση των ντόπιων, όπως και των ξένων κεφαλαιούχων, να μεταφέρουν τα κεφαλαιά τους σε άλλες χώρες για να αποκαταστήσουν ξανά το προηγούμενο ποσοστό απόδοσης που απολάμβαναν πριν από την αύξηση της φορολογίας.

1.7 Πείρα από την Διεθνή Κινητικότητα Κεφαλαίου.

Στο απόμακρο, όπως και στο πιο πρόσφατο παρελθόν, οι πολιτικοί και οι οικονομολόγοι έτειναν να παραβλέψουν τις εγχώριες συνέπειες της διεθνούς κίνησης του κεφαλαίου. Ένας λόγος της παράλειψης αυτής ήταν η επιβολή, εγχώριων ελέγχων στις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίου και η διαδεδομένη αντίληψη ότι οι έλεγχοι αυτοί ήταν αποτελεσματικοί. Είναι γεγονός ότι στην παγκόσμια οικονομία αφθονούσαν οι επίσημοι έλεγχοι (τόσο οι απροκάλυπτοι όσο και οι συγκαλυμμένοι) στις ροές κεφαλαίου, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Κατά την περίοδο 1988-1992, παραδείγματος χάρη, απροκάλυπτους ελέγχους εφάρμοξε το 72% των 149 χωρών που είναι μέλη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Επιπλέον, ακόμα και στις χώρες εκείνες που εφαρμόζουν απροκάλυπτους ελέγχους στην κίνηση κεφαλαίου, οι συγκαλυμμένοι έλεγχοι μπορούν να εμποδίζουν

την διεθνή κινητικότητα του κεφαλαίου. Στους ελέγχους της κατηγορίας αυτής περιλαμβάνονται οι θεσμικοί περιορισμοί που λειτουργούν ως φραγμοί στις επενδύσεις κεφαλαίων από το εξωτερικό στην εγχώρια οικονομία.

Ένα σημαντικό σύνολο ενδείξεων υποδηλώνει, ότι ένας σχετικά υψηλός βαθμός διεθνούς κινητικότητας κεφαλαίου, στην μακροχρόνια περίοδο, είναι αρκετός για να προκαλέσει την διαμόρφωση μιας πραγματικής απόδοσης κεφαλαίου, μετά την φορολογία, σε ένα ποσοστό γύρω στο 7,5%, τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες.¹¹ Σημασία του συμπεράσματος αυτού είναι πως αν αποσιιάζι μια μέτρια κινητικότητα κεφαλαίου, τα ποσοστά απόδοσης θα είναι πολύ υψηλότερα στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, όπου το κεφάλαιο είναι σχετικά σπάνιο, από ό,τι στις χώρες υψηλού εισοδήματος, όπου το κεφάλαιο είναι σχετικά άφθονο.

Γενικά, αν και είναι φανερό ότι το κεφάλαιο δεν είναι τέλεια κινητικότητα τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, ακόμη και στην μακροχρόνια περίοδο, είναι επίσης φανερό ότι ούτε ο σχεδιασμός ούτε η εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής μπορούν να στηριχθούν στην παραδοχή ότι, σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, το κεφάλαιο δεν θα φύγει από την χώρα, αντιδρώντας σε μέτρα που επηρεάζουν το ποσοστό απόδοσής του.

Είναι απαραίτητο, εφόσον έχει ήδη αναφερθεί πως η κινητικότητα κεφαλαίου είναι αναγκαία για την οικονομική ανάπτυξη των χωρών, να αναφέρουμε παρακάτω τις Συνθήκες που υπογράφησαν στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίες βοηθούν περισσότερο την πλήρη απελευθέρωση κεφαλαίου ανάμεσα στα κράτη-μέλη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1 Ευρωπαϊκή Ένωση- Ιστορική Ανασκόπηση.

Οι ουσιαστικές προσπάθειες για ένωση των χωρών της Ευρώπης ξεκίνησαν μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου (1945).

Το πέρας του πολέμου αυτού, βρίσκει τους Ευρωπαίους να επιθυμούν την ενότητα με στόχο να δημιουργήσουν τη φωνή της Ευρώπης, δηλαδή να προσπαθήσουν να εγκαθιδρύσουν διαρκή ειρήνη και εκμετάλλευση των οικονομικών πλεονεκτημάτων της Ευρώπης σαν γέφυρα ανάμεσα στην ηγεσία των Η.Π.Α και της Ε.Σ.Σ.Δ. αντίστοιχα.

Η οικονομική όμως αυτή συνεργασία δεν ήταν δυνατό να επιτευχθεί μέσα στα πλαίσια της κατεστραμμένης απο τον πόλεμο Ευρώπης, την στιγμή μάλιστα που ο κόσμος είχε χωριστεί σε δύο στρατόπεδα. Από την αρχή, λοιπόν, όλες οι προσπάθειες για την ένωση της Ευρώπης, διακρίνονται σε αυτές που έγιναν στην Δυτική και σε αυτές στην Ανατολική.

Οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, δημιούργησαν το 1949 την COMECON, σαν απάντηση στο σχέδιο Marshall. Πρόκειται για μια ζώνη ελεύθερων συναλλαγών που την αποτελούσαν οι χώρες Ανατολική Γερμανία, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ε.Σ.Σ.Δ., Μογγολία, Βιετνάμ και Κούβα.

Οι προσπάθειες για την ένωση της Δυτικής Ευρώπης διασπάστηκαν και κατέληξαν στη δημιουργία δύο οικονομικών ενώσεων, της ΕΟΚ και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).

Η διάσπαση της Δυτικής Ευρώπης σε δύο οικονομικούς συνασπισμούς, οφείλεται στην αντίθεση των συμφερόντων που εκδηλωνόταν με την διαφορετική θέση των χωρών της για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Από την μια μεριά, η θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και των Σκανδιναβικών χωρών (Νορβηγίας, Σουηδίας) χαρακτηρίζονται από τις απόψεις τις Λειτουργικής Σχολής Οικονομικής Ενοποίησης. Σύμφωνα με αυτήν οι όποιοι υπερεθνικοί θεσμοί θα πρέπει να βρίσκονται

κάτω από τον έλεγχο των διυπουργικών συμβουλίων, τα οποία πρέπει να παίρνουν αποφάσεις με ομοφωνία. Βέβαια στη θεωρητική αυτή τεκμηρίωση πρέπει να προστεθεί το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1950 θεωρείται παγκόσμια δύναμη με πολλά οικονομικοπολιτικά συμφέροντα έξω από την Ευρώπη.

Από την άλλη μεριά Γαλλία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Γερμανία και Ιταλία, εμφανίζονται οπαδοί της Ομοσπονδιακής Σχολής για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Ενοποίηση και εννοούσαν τη δημιουργία Ευρωπαϊκών θεσμών στους οποίους θα παρέδιδαν μέρος ή ολόκληρη την εθνική τους κυριαρχία.

Η θετική στάση των Η.Π.Α. στο θέμα της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, εντάσσεται στην πολιτική ανάσχεσης ή συγκράτησης της σοβιετικής επιρροής στην Δυτική Ευρώπη, στην οποία κατέληξε η υπερδύναμη του Ατλαντικού.

Έτσι η αμερικανική ενθάρρυνση της ευρωπαϊκής ενοποίησης εκδηλώνεται κατ' αρχάς με το σχέδιο Marshall (5/6/1947). Αυτό πολύ περισσότερο από μια απλή οικονομική βοήθεια των Η.Π.Α. για την ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης από το Β' Παγκόσμιο πόλεμο Ευρώπης, θα έπρεπε κατά τη γνώμη τους, να συνδέεται με την πρόοδο στις προσπάθειες για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση.

Πρέπει να τονιστεί ότι οι Η.Π.Α. ενδιαφέρθηκαν να δοθεί το σχέδιο Marshall σε ολόκληρη την Ευρώπη. Δεδομένου όμως του ψυχρού πολέμου που είχε ήδη αρχίσει και της σοβιετικής αντίδρασης για τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, περιορίστηκε τελικά στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης.

Οι τελευταίες το 1948 δημιούργησαν τον οργανισμό για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία (ΟΕΕC), ο οποίος ανέλαβε τη διαχείριση του σχεδίου Marshall με στόχο τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Τελωνειακής Ένωσης.

Παρόλες τις επιθυμίες των Η.Π.Α. και των χωρών της Ηπειρωτικής Ευρώπης, η υπερεθνική φυσιογνωμία του ΟΕΕC ευθυγραμμίστηκε με την επιθυμία του Ηνωμένου Βασιλείου για την εφαρμογή του κανόνα της ομοφωνίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο, φαινόταν να διαθέτει πολύ ισχυρό γόητρο εκείνη της

περίοδο, αφού και την δεύτερη προσπάθεια των οπαδών της Ομοσπονδιοποίησης της Ευρώπης, κατάφερε να την υπονομεύσει και τελικά να την οδηγήσει σε αποτυχία. Πρόκειται για το Συμβούλιο της Ευρώπης (1949) το οποίο σαν υπερεθνικό όργανο θα αναλάμβανε μέρος της εθνικής κυριαρχίας των κρατών-μελών πριν την ολοκλήρωση της οικονομικής και πολιτικής ένωσης της Ευρώπης.

Μετά τις αποτυχίες των οπαδών της Ενωμένης Επιτροπής με την μορφή ομοσπονδιακού κράτους, οι προσπάθειες για ενοποίηση των χωρών της Δυτικής Ευρώπης θα οδηγούσαν στην διαίρεσή της και στη μετέπειτα δημιουργία δύο εμπορικών συνασπισμών (ΕΟΚ και ΕΖΕΣ).

Από την μια μεριά ήταν ο συνασπισμός των αποκαλούμενων έξι χωρών : Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Δυτική Γερμανία και Ιταλία οι οποίες στις 4/4/1951 ιδρύουν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). —

Το πιστικό πρόβλημα της εποχής ήταν ότι η αναζωογόνηση της οικονομίας της Δυτικής Γερμανίας, προκαλούσε αγωνία στις υπόλοιπες χώρες της Δυτικής Ευρώπης κατά την διάρκεια της ειρήνης. Η γαλλική απάντηση στο πρόβλημα ήταν επεξεργασμένη από τον Jean Monnet και παρουσιάστηκε στη διάσκεψη του Παρισιού από τον Γάλλο Πρωθυπουργό, ο οποίος πρότεινε μέσω της ΕΚΑΧ μια κοινή ευρωπαϊκή αγορά στα προϊόντα του άνθρακα και του χάλυβα.

Τα υπερεθνικά όργανα της ΕΚΑΧ η «Υψηλή Αρχή», το «Κοινοβούλιο» και το «Συμβούλιο των Υπουργών» ενσωματώθηκαν το 1965 στα αντίστοιχα της ΕΟΚ.

Άλλες δύο προσπάθειες των «έξι» για την ευρωπαϊκή ένωση απέτυχαν. Αυτές ξεκίνησαν με αιτία την πρόταση των ΗΠΑ για επανεξοπλισμό της Δυτικής Γερμανίας. Πρόκειται αφενός για την «Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα» (ΕΑΚ Μάιος 1952) που προέβλεπε την δημιουργία Ευρωπαϊκού Στρατού και αφετέρου για την «Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα» (ΕΠΚ 1953) που στόχευε στην πολιτική ενότητα παράλληλα με την στρατιωτική και οικονομική ενοποίηση.

Με βρετανική πρωτοβουλία το 1954 μετά την αποτυχία της ΕΑΚ, οι έξι μαζί με τις ΗΠΑ, Καναδά, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιταλία δημιούργησαν ένα νέο διακυβερνητικό οργανισμό αμυντικής συνεργασίας, τη «Δυτικό-Ευρωπαϊκή Ένωση». Μετά από αυτό η Δυτική Γερμανία έγινε δεκτή και στο ΝΑΤΟ.

Μετά απο την επιτυχία της ΕΚΑΧ και τις αποτυχίες στις ΕΑΚ και ΕΠΚ οι «έξι», με πρωτοβουλία των κρατών της ΒΕΝΕΛΙΟΥΧ, ξεκίνησαν νέες προσπάθειες για την Ένωση της Ευρώπης το 1955.

Τον Ιούνιο του 1955 στην Μασσίνα οι υπουργοί εξωτερικών των «έξι» ανέθεσαν σε μια διακυβερνητική επιτροπή υπό των Ρ. Η. Σραακ, να μελετήσει την δημιουργία μιας γενικής κοινής αγοράς και μιας κοινότητας για την ατομική ενέργεια.

Τον Μάιο του 1956 οι υπουργοί εξωτερικών των «έξι» εξέτασαν τα συμπεράσματα της επιτροπής Ρ.Η. Σραακ, στην Βιέννη και μετά από δύσκολες διαπραγματεύσεις συμφώνησαν για τον σχεδιασμό δύο συμφωνιών, μία για την γενική κοινή αγορά και μία για την κοινότητα ατομικής ενέργειας.

Έτσι τελικά στις 25/03/1957 με την «Συνθήκη της Ρώμης» οι «έξι» υπέγραψαν τις δύο συμφωνίες για την ίδρυση αφενός της «Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας» και αφετέρου της «Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας», οι οποίες έγιναν πραγματικότητα από την 01/01/1958.

Για ότι αφορά την ΕΟΚ αφενός η «Κοινή Αγορά» κι αφετέρου η «σύγκληση των οικονομιών» των επιμέρους κρατών-μελών, θα συνιστούσαν τα μέσα με τα οποία οι Ευρωπαίοι επιθυμούσαν να πετύχουν τους στόχους της, οι σπουδαιότεροι απ'τους οποίους ήταν :

- Η αρμονική ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας της Κοινότητας στο σύνολό της.
- Η συνεχής και εξισορροπημένη οικονομική επέκταση.
- Η μεγαλύτερη οικονομική σταθερότητα.
- Το ολοένα και υψηλότερο επίπεδο ζωής των κατοίκων της Κοινότητας και

- Η δημιουργία στενότερων σχέσεων μεταξύ των κρατών-μελών.

Με κοινοτική πράξη του 1967 τα υπερεθνικά όργανα των τριών υπερεθνικών κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ) ενοποιήθηκαν στα εξής: α) στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, β) στο Συμβούλιο των Υπουργών, γ) στην Επιτροπή, δ) στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ε) στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στ) στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και ζ) στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

2.2 Ολοκλήρωση Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.2.1 Πρώτες προσπάθειες για την Ευρωπαϊκή και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) – Ολοκλήρωση αυτής.

Στη δεκαετία του 1960 το έργο των Ε.Κ. και ιδιαίτερα της ΕΟΚ, στέφεται από επιτυχίες τις οποίες υποβοήθησε βέβαια και η ευνοϊκή διεθνής οικονομική συγκυρία. Οι επιτυχίες αυτές είχαν σαν αποτέλεσμα την βελτίωση της ευημερίας των καταναλωτών των χωρών-μελών των «έξι», όπως είναι γνωστό και από την θεωρία του Διεθνούς Εμπορίου.

Στο τέλος αυτής της δεκαετίας, εξαιτίας της μεγάλης ευφορίας που προκάλεσαν οι πρώτες επιτυχίες, σχεδιάζεται από τους Ευρωπαίους το πέρασμα σε ανώτερο επίπεδο ολοκλήρωσης, αυτό που αποκάλεσαν Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Τέτοια σχέδια προτάθηκαν δύο από τον R. Barre τον Φεβρουάριο του 1969 και τον Μάρτιο του 1970, ενώ ένα ακόμα υποβλήθηκε από τον Werner τον Οκτώβριο του 1970. Αυτά τα σχέδια δεν υλοποιήθηκαν. Η αποτυχία τους συνδέεται αφενός με τις δυσμενείς διεθνείς οικονομικές συνθήκες της δεκαετίας του 1970 (πετρελαικές κρίσεις 1973, 1979, στασιμοληθωρισμός, ελλείματα δημοσίου και Ισοζυγίων Πληρωμών, νομισματικές κρίσεις κ.λ.π.), οι οποίες συνέβαλαν στην πολιτική απροθυμία των κυβερνήσεων των κρατών-μελών και αφετέρου με την έλλειψη επιστημονικής

υποστήριξης, η οποία όμως είναι πάντα απαραίτητη αφού κατευθύνει τις πολιτικές αποφάσεις.

2.2.2 Οι εξελίξεις μετά το 1973.

Μόνο στο νομισματικό πεδίο υπήρξαν θετικές προσπάθειες με το «Νομισματικό Φίδι» και την ίδρυση του «Ταμείου Νομισματικής Συνεργασίας» το 1973 και αργότερα, ύστερα από την αποτυχία τους με την θέσπιση του «Νέου Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος» τον Μάρτιο του 1979.

Αυτές οι προσπάθειες στόχευαν σε μια ευρωπαϊκή ζώνη συναλλαγματικής σταθερότητας.

Το 1973, εξάλλου, έγινε και η πρώτη διεύρυνση της ΕΟΚ με την ένταξη τριών νέων χωρών, της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Η ΕΟΚ των δέκα ήταν πραγματικότητα λίγο αργότερα το 1981 όταν έγινε πλήρες μέλος της και η Ελλάδα, ενώ από το 1986 με την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, η ΕΟΚ έφτασε να αριθμεί δώδεκα μέλη.

Δεύτερος Σταθμός προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση μετά τις ιδρυτικές συνθήκες της Ρώμης του 1957, είναι η «Ένιαία Ευρωπαϊκή Πράξη», η οποία τέθηκε σε ισχύ από 1/1/1987. Μέχρι τότε η ΕΟΚ συνιστά ουσιαστικά μια Τελωνειακή Ένωση με κοινή αγροτική πολιτική και πολιτική μεταφορών. Με την ΕΕΠ θεσμοθετήθηκε η οικοδόμηση μιας κοινής αγοράς μέχρι το 1992.

Τον Ιούνιο του 1985 λοιπόν, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο την πρότασή της με τίτλο «Η Ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς» που έγινε γνωστή σαν «Λευκή Βίβλος», η οποία περιλαμβάνει συγκεκριμένες προτάσεις για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς μέχρι το 1992.

Ο στόχος της Λευκής Βίβλου είναι η κατάργηση των φυσικών, τεχνικών και φορολογικών «φραγμών» που υπάρχουν στην διακίνηση εμπορευμάτων, ανθρώπων και κεφαλαίων. Η πρόταση αυτή της Επιτροπής υπογράφηκε από το Συμβούλιο

το Φεβρουάριο του 1986. Αυτή η απόφαση που αναγκαστικά τροποποίησε για πρώτη φορά την ιδρυτική συνθήκη της Ρώμης, συνιστά την ΕΕΠ.

Υπάρχουν βέβαια πολλά προβλήματα ως προς την υλοποίηση της ΕΕΠ, αφού προτάσεις της συγκρούονται με διάφορους κοινοτικούς νόμους. Ένα απλό παράδειγμα από την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων της ΕΟΚ είναι τί θα γίνει με τις εθνικές εισαγωγικές ποσοτώσεις, τους κτηνιατρικούς ελέγχους, τα Νομισματικά Εξισωτικά Ποσά, την τρομοκρατία, τα ναρκωτικά και άλλα.

Ο Τρίτος Σταθμός στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση είναι η υιοθέτηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, τον Ιούνιο του 1989, της Έκθεσης Delors, η οποία αφορούσε μελέτη για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Η έκθεση Delors προβλέπει τη σταδιακή ΟΝΕ της Ευρώπης. Οι στόχοι της επιγραμματικά, ανά στάδιο είναι : στο πρώτο στάδιο, ο συντονισμός, στο δεύτερο η εναρμόνιση και στο τρίτο η συγκεντροποίηση των εθνικών πολιτικών.

Το πρώτο στάδιο της ΟΝΕ (σύμφωνα με την έκθεση Delors) άρχισε την 1/1/1990 με την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και τον ελεύθερο ανταγωνισμό παροχής χρηματοδοτικών υπηρεσιών, για όλες τις χώρες-μέλη, εκτός της Ελλάδας και της Πορτογαλίας. Σε αυτό το στάδιο στοχεύεται «η περαιτέρω σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων», μέσω της ενίσχυσης του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, και μέσα στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.

Στο δεύτερο στάδιο της ΟΝΕ, η «εναρμόνιση των εθνικών νομισματικών πολιτικών», θα εξασφαλιστεί σταδιακά μέσω του «Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών» (ΕΣΚΤ). Το ΕΣΚΤ θα είναι ο νέος Οργανισμός στα πλαίσια του οποίου οι χώρες-μέλη θα σχεδιάζουν και θα εφαρμόζουν οικονομικές πολιτικές οι οποίες σταδιακά θα οδηγούν σε σμίκρυνση των αντιθέσεων ή αποκλίσεων των επιδόσεων των χωρών-μελών, με τελικό σκοπό την κοινή νομισματική πολιτική (δηλαδή την Ένωση) και την κοινή διαχείριση της συναλλαγματικής πολιτικής της ΕΟΚ έναντι των νομισμάτων των τρίτων χωρών. Το ΕΣΚΤ είναι η συνισταμένη δύο συνιστωσών : α) ενός

κεντρικού οργάνου, με ανεξάρτητο ισολογισμό και β) των αντιπροσωπειών των κεντρικών τραπεζών, των χωρών-μελών.

Στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, οι προσπάθειες του δευτέρου έχουν καρποφορήσει. Από την εναρμόνιση των εθνικών πολιτικών θα διαμορφωθεί η κοινή πολιτική, την οποία θα εφαρμόσει το ίδιο το ΕΖΚΤ. Στο τρίτο στάδιο δηλαδή, αναλαμβάνει την ευθύνη της χάραξης και εφαρμογής της κοινής ευρωπαϊκής νομισματικής πολιτικής.

Η έκθεση DeLoors δεν προσδιορίζει δύο σημαντικούς παράγοντες αναγκαίους για την υλοποίηση της ΟΝΕ. Ο πρώτος αναφέρεται στις συγκεκριμένες ημερομηνίες έναρξης και τέλους των δύο τελευταίων σταδίων της ΟΝΕ. Ο δεύτερος αναφέρεται στα οικονομικά κριτήρια, με βάση τα οποία θα προσδιορίζεται η δυνατότητα εισόδου των χωρών-μελών στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ.

Αυτά τα κοινά στην έκθεση DeLoors συμπληρώθηκαν στην συνθήκη για την «Ευρωπαϊκή Ένωση», η οποία τελικά υπεγράφη στις 7/2/1992 στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας.

Η συνθήκη της «Ευρωπαϊκής Ένωσης» αποτελεί τον Τέταρτο Σταθμό για την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, αφού συνιστά τη δεύτερη (μετά την ΗΕΠ) σημαντική αναθεώρηση των ιδρυτικών συνθηκών των ΕΚ της Ρώμης (1957).

2.3 Συνθήκες για την ολοκλήρωση της Ε.Ε.-Ο.Ν.Ε.

2.3.1 Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναφέρεται στην απόφαση των κρατών-μελών να σηματοδοτήσουν μια νέα φάση στην διαδικασία για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, να τονίσουν την ανάγκη να δημιουργηθούν ισχυρές βάσεις για την κατασκευή της μελλοντικής Ευρώπης, να εμβαθύνουν την αλληλεγγύη μεταξύ των λαών τους, να επιτύχουν την ενδυνάμωση της οικονομικής σύγκλισης και να εγκαθιδρύσουν μια οικονομική και νομισματική ένωση η οποία θα περιλαμβάνει και ένα ενιαίο και σταθερό νόμισμα, να

προωθήσουν την οικονομική και κοινωνική πρόοδο για τους λαούς στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς, της ενισχυμένης συνοχής και της περιβαλλοντικής προστασίας και τέλος να διευκολύνουν την ελεύθερη κινητικότητα προσώπων.

Συνδέεται ακόμα με την απόφασή τους να δημιουργήσουν κοινή υπηκοότητα, να υλοποιήσουν κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας και τελικά μια κοινή αμυντική πολιτική. Επίσης, να συνεργαστούν σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και τέλος να συνεχίσουν τη διαδικασία μιας όσο το δυνατόν στενότερης ένωσης μεταξύ των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον πολίτη, σύμφωνα με την Αρχή της Επικουρικότητας.

2.3.2 Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή ΟΝΕ (Μάαστριχτ).

Έτσι μετά την ΕΕΠ, με την οποία οι χώρες-μέλη αποφάσισαν η ΕΟΚ από μια αγορά αγαθών που ήταν μέχρι το 1992, να γίνει από 1/1/1993 Κοινή Αγορά αγαθών, υπηρεσιών και συντελεστών παραγωγής. Η υπογραφή της Συνθήκης για την «Ευρωπαϊκή Ένωση» εκφράζει τις φιλοδοξίες των Ευρωπαίων ηγετών να καταλήξει η ΕΟΚ στη Νομισματική Ένωση παράλληλα με την οικονομική και πολιτική.

Η Συνθήκη για την «Ευρωπαϊκή Ένωση» προβλέπει όσον αφορά :

Α) Τους Όρους και το Χρονοδιάγραμμα των σταδίων της ΟΝΕ.

Το πρώτο Στάδιο που άρχισε από 1/7/1990 λήγει στις 31/12/1993. Σ' αυτό το στάδιο (συντονισμού και οικονομικών πολιτικών) προβλέπεται οι χώρες μέλη να ξεκινήσουν την εφαρμογή των προγραμμάτων σύγκλισης των οικονομιών τους, ιδιαίτερα αναφορικά με τα προβλήματα του πληθωρισμού και των δημοσίων ελλειμμάτων. Επίσης, κάθε χώρα-μέλος πρέπει να έχει υιοθετήσει την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων τόσο

ενδοκοινοτικά όσο και διακοινοτικά. Ο τελευταίος όρος της Συνθήκης για το πρώτο στάδιο αναφέρεται στην αλλαγή των καταστατικών λειτουργίας των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών-μελών, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η σταδιακή ανεξαρτητοποίησή τους από τις εθνικές οικονομικές αρχές μέχρι την 31/12/1996.

Το δεύτερο Στάδιο της ΟΝΕ ξεκινά από 1/1/1994 και λήγει στις 31/12/1996. Σε αυτό, η Συνθήκη προβλέπει την δημιουργία του «Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου» (ΕΝΕ) το οποίο αφενός επιβλέπει την λειτουργία του ΕΝΣ και αφετέρου συντονίζει την άσκηση των εθνικών νομισματικών πολιτικών, έτσι ώστε να επιτευχθεί η «εναρμόνιση» τους, η οποία προβλέπεται να οδηγήσει στην σταθερότητα των τιμών. Μέχρι το τέλος του δεύτερου σταδίου της ΟΝΕ οι χώρες-μέλη οφείλουν να έχουν ολοκληρώσει τα προγράμματα σύγκλισης των οικονομιών τους στους παρακάτω στόχους :

- Σταθερότητα τιμών.
- Μείωση των ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα.
- Μείωση των διαφορικών επιτοκίων.
- Μη χρηματοδότηση του ελλείμματος του δημοσίου τομέα με έκδοση νέου χρήματος.
- Μη χρηματοδότηση από τις Κεντρικές Τράπεζες των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Β) Τα Οικονομικά Κριτήρια Εισόδου των Χωρών-Μελών στο Τρίτο Στάδιο δηλαδή στην ΟΝΕ.

1. Το Κριτήριο της Σταθερότητας των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών :

Αυτό το κριτήριο που είναι και το σπουδαιότερο, απαιτεί από την χώρα -μέλος που θα κάνει αίτηση για να μπει στην ΟΝΕ να έχει προηγουμένως για δύο χρόνια τουλάχιστον περιορίσει τις διακυμάνσεις της ισοτιμίας του νομίσματός της, στα στενά πλαίσια του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών να έχει υποτιμήσει το νόμισμά της.

2. Το Κριτήριο Πληθωρισμού :

Η Συνθήκη προβλέπει ότι δεν πρέπει ο αριθμός πληθωρισμού να υπερβαίνει περισσότερο από 1,5% το μέσο όρο των τριών χωρών με την καλύτερη επίδοση. Παράδειγμα η Γαλλία, η Γερμανία και Ολλανδία είναι οι χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις στο τέλος του 1996 και παρουσιάζουν 2,5%, 2%, 1,5% αντίστοιχα ετήσιο ρυθμό πληθωρισμού και επομένως ο μισθός είναι 2,5%, τότε η Ελλάδα π.χ για να ικανοποιεί το συγκεκριμένο κριτήριο, δεν πρέπει να ξεπερνά το 3,5%.

3. Το Κριτήριο της Δημοσιονομική Πειθαρχίας :

Το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν πρέπει να ξεπερνά το 3% του ΑΕΠ, ενώ το ύψος του συνολικού δημοσίου χρέους το 60% του ΑΕΠ.

4. Το Κριτήριο των Διαφορικών Επιτοκίων :

Αυτό προβλέπει τα μακροχρόνια επιτόκια μιας χώρας-μέλους, να μην είναι υψηλότερο από 2% του μέσου όρου των αντιστοιχών επιτοκίων των χωρών-μελών με τον χαμηλότερο πληθωρισμό.

Γ) Το Χρονοδιάγραμμα της Διαδικασίας Εισόδου Χώρας-Μέλους στην ΟΝΕ :

Εως την 31/12/1996 η Επιτροπή και ΕΝΙ θα έχουν συντάξει εκθέσεις αξιολόγησης των επιδόσεων των χωρών-μελών για την ενταξή τους ή όχι στην ΟΝΕ. Οι εκθέσεις αυτές διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη γνωμοδότηση κι αμέσως μετά στο Συμβούλιο Υπουργών για εκτίμηση. Το τελευταίο με ειδική πλειοψηφία εκτιμά κατά πόσο, αφενός κάθε κράτος-μέλος ξεχωριστά και αφετέρου η πλειοψηφία των κρατών-μελών, εκπληρώνουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος. Τα πορίσματα του Συμβουλίου των Υπουργών διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο θα αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία για τα ακόλουθα :

- Κατά πόσον η πλειοψηφία των κρατών-μελών πληρεί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος.

- Κατά πόσο είναι σκόπιμο για την Ε.Ε. να εισέλθει στο τρίτο στάδιο, αυτό της ΟΝΕ και
- Ορίζει την ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου. Αυτή εάν δεν έχει οριστεί μέχρι 31/12/1997, τότε αρχίζει αμετάκλητα την 1/1/1999.

Οι χώρες-μέλη που δεν εκπληρώνουν τις προϋποθέσεις εισόδου στην ΟΝΕ, μετά από απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, «τυγχάνουν παρεκλίσεις στην ΟΝΕ» και ονομάζονται «κράτη-μέλη σε παρέκλιση». Αυτές οι χώρες έχουν τη δυνατότητα κάθε δύο χρόνια ή όποτε αυτές το ζητήσουν να υποβάλλουν αίτηση ένταξης στην ΟΝΕ. Τότε επαναλαμβάνεται η παραπάνω περιγραφείσα διαδικασία, με μόνες αλλαγές ότι τη θέση του ΕΝΙ θα έχει πάρει η ΕΚΤ και τα χρονοδιαγράμματα θα τροποποιηθούν κατάλληλα.

2.3.3 Ορισμός και Συνθήκες. Η ανάγκη για την παράλληλη πρόοδο.

Η έννοια της νομισματικής ενοποίησης, αναφέρεται σε μια διαδικασία σύμφωνα με την οποία επέρχεται σταθερότητα στις συναλλαγματικές ισοτιμίες ανάμεσα στα νομίσματα των χωρών που την απαρτίζουν, καθώς και η κινητικότητα κεφαλαίων στην γεωγραφική έκταση των κρατών-μελών. Η νομισματική ένωση αποτελεί το τελικό στάδιο αυτής της διαδικασίας. Επέρχεται τότε αμετάκλητη σταθερότητα, χωρίς διακυμάνσεις στις ισοτιμίες των κρατών-μελών, δημιουργία, στην ουσία ενιαίου νομίσματος και πλήρης κινητικότητα των κεφαλαίων. Συνεπάγεται την ενιαία άσκηση, στο επίπεδο της ένωσης της νομισματικής πολιτικής η οποία διαμορφώνεται και ασκείται από ένα νέο κεντρικό όργανο, την κεντρική τράπεζα. Επέρχεται δηλαδή κατά την διαδικασία της νομισματικής ενοποίησης, απώλεια της ανεξαρτησίας στην εθνική νομισματική πολιτική. Η απώλεια στην άσκηση της τελευταίας εξαρτάται από το μέγεθος του κάθε κράτους-μέλους που απαρτίζει την ένωση ή και το βαθμό κατά τον οποίο αναγκάζεται να προσαρμόσει τις πολιτικές τους για

την επίτευξη των στόχων σε βασικές οικονομικές μεταβλητές που καθορίζονται στο επίπεδο της ένωσης.

Ως επιπρόσθετες συνθήκες για την επιτυχή νομισματική ενοποίηση, αναφέρονται η άσκηση κοινής εξωτερικής νομισματικής πολιτικής, ο συντονισμός της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής, ώστε να μη υπονομεύεται η αποτελεσματική άσκηση της νομισματικής πολιτικής, και η υπερεθνική δημοσιονομική-περιφερειακή πολιτική, όπου αυτή χρειάζεται. Η τελευταία μεταβιβάζει πόρους προς συγκεκριμένες περιοχές της ένωσης, οι οποίοι τροφοδοτούν την επενδυτική-παραγωγική διαδικασία αλλά και την βελτίωση της υποδομής. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζεται το σχετικό κόστος προσαρμογής από την συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους-μέλους στην ένωση, ενώ αντλεί όφελος από την συμμετοχή του σε αυτήν.

Γίνεται αντιληπτό ότι η παρεμβατική διαδικασία που ακολουθείται για την επίτευξη της νομισματικής ένωσης συνίσταται σε μέτρα οικονομικού συντονισμού, αλλά και σε ορισμένα συγκεντρωτικά μέτρα, κυρίως εκείνα που εγκαθιδρύουν κεντρικά όργανα που παρακολουθούν, ελέγχουν, καθοδηγούν και διευκολύνουν τις εθνικές οικονομίες προς την νομισματική ένωση, αλλά και την επίτευξη της ίδιας της νομισματικής ένωσης. Στο τέλος υπάρχει μια νομισματική ένωση, ενιαία κεντρική τράπεζα, ενιαίο νόμισμα, πλήρης κινητικότητα κεφαλαίων και ενιαία νομισματική και συναλλαγματική πολιτική.

Ο ορισμός αλλά και οι αναγκαίες και επαρκείς συνθήκες για την δημιουργία μιας νομισματικής ένωσης ανάμεσα σε μια ομάδα χωρών κάτω από την παρεμβατική διαδικασία, φαίνεται να συνδέουν την νομισματική ενοποίηση με την οικονομική ενοποίηση. Ενώ, μια νομισματική ένωση απαιτεί μόνο συναλλαγματική σταθερότητα και κινητικότητα κεφαλαίων, η διαδικασία μέσα από την οποία επέρχεται το τελικό στάδιο της ένωσης συμβάλλει, αλλά και απαιτεί, ώστε να επιτυγχάνεται ένας μεγαλύτερος βαθμός ολοκλήρωσης εντός της συγκεκριμένης ομάδας χωρών. Ο συντονισμός των εθνικών νομισματικών πολιτικών και η άσκησή τους, στο τελικό στάδιο,

στο επίπεδο της ένωσης, ο συντονισμός των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών, η ανάγκη για ισόρροπη ανάπτυξη σε όλο το εύρος της ένωσης και η άσκηση για τον σκοπό αυτόν υπερεθνικής περιφερειακής πολιτικής, οδηγούν στην επίτευξη οικονομικής ενοποίησης ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Η οικονομική ενοποίηση διευρύνεται, καθώς αυξάνεται και η κινητικότητα των προϊόντων και των παραγωγικών συντελεστών.

Μια οικονομική ένωση αναφέρεται σε ένα ευρύ ορισμό και θα μπορούσε να συμπεριλάβει πλήθος πολιτικών, οι οποίες μάλιστα ίσως δεν ταυτίζονται από την μία ομάδα χωρών στην άλλη που πρόχωρούν σ' αυτή την διαδικασία. Θα μπορούσε ωστόσο να επιχειρηθεί ένας λειτουργικός ορισμός της οικονομικής ενοποίησης, με βάση ορισμένα οικονομικά στοιχεία, ο οποίος θα βοηθούσε στον προσδιορισμό των κανόνων και πολιτικών που χρειάζονται για την λειτουργία της. Έτσι βασικά στοιχεία μιας οικονομικής ένωσης, είναι η ενιαία αγορά και η νομισματική ένωση. Αυτά με την σειρά τους οδηγούν σε ένα σύνολο οργανωτικών κανόνων και πολιτικών που χρειάζονται για την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς και της νομισματικής ένωσης. Αναφέρονται οι πολιτικές και οι κανόνες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της κινητικότητας προϊόντων και παραγωγικών συντελεστών, των μηχανισμών της αγοράς και του ανταγωνισμού, στις περιφερειακές και διαρθρωτικές πολιτικές για την επίτευξη ισόρροπης ανάπτυξης των κρατών-μελών και περιφερειών της ένωσης, ο συντονισμός των εθνικών μικροοικονομικών πολιτικών και η δημιουργία κεντρικών οργάνων που θα διευκολύνουν την επίτευξη των βασικών στοιχείων της νομισματικής ένωσης αλλά και των οικονομικών στόχων της ένωσης και των πολιτικών.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, γίνεται αντιληπτό ότι η νομισματική ένωση θα πρέπει να συμβαδίζει με την ευρύτερη οικονομική ενοποίηση. Η παράλληλη αυτή πρόοδος κρίνεται αναγκαία, έτσι ώστε να περιορίζονται οι επιπτώσεις σε ότι αφορά την εξέλιξη βασικών οικονομικών μεταβλητών. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται από διαφορετικούς βαθμούς σύγκλισης της οικονομικής πολιτικής,

διαφορετικές δομές και διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης και οι οποίες προσαρμόζονται στην ενιαία αγορά και στις συνθήκες που διαμορφώνονται με την νομισματική ενοποίηση και τελικά την ένωση. Οι επιπτώσεις αυτές σχετίζονται τόσο με το άνοιγμα των αγορών πολιτικής, τα οποία πριν εκρησιμοποιούντο για την αντιμετώπιση οικονομικών ανισορροπιών. Για τον σκοπό αυτόν, η διαδικασία αυτή προσαρμογής των κρατών-μελών, θα πρέπει να διευκολύνεται με άλλα μέσα πολιτικής.

Με αυτόν τον τρόπο, ενώ η παράλληλη πρόσδος της οικονομίας με την νομισματική ένωση φαίνεται να μην αμφισβητείται, ένα σημαντικό πρόβλημα είναι εκείνο που σχετίζεται με τον τρόπο και τους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους επιτυγχάνεται η παράλληλη αυτή πορεία.

2.3.4 Εισαγωγή στο ενιαίο νόμισμα της ΟΝΕ (ΕΥΡΩ).

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης (15-16/12/1995) αποφασίστηκε τόσο το όνομα του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος της τρίτης φάσης (ΕΥΡΩ), όσο και το σενάριο της πορείας προς αυτό, δηλαδή την Τρίτη φάση (ΟΝΕ με ΕΥΡΩ). Αυτό έχει ως εξής :

- 1) 1998 : Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει αφενός ποιές χώρες-μέλη ικανοποιούν τα κριτήρια εισόδου στην ΟΝΕ και αφετέρου την σύσταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).
- 2) 1/1/1999-το αργότερο 1/1/2002 : Είσοδος στην Τρίτη φάση της ΟΝΕ με τον προσδιορισμό των αμετάκλητα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών των χωρών-μελών (ζώνης ΕΥΡΩ, ΖΕ), που εκπληρώνουν τα κριτήρια της συνθήκης και εισαγωγής του ΕΥΡΩ. Εφαρμογή της κοινής νομισματικής πολιτικής, από την ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κεντρικών Τραπεζών της ζώνης ΕΥΡΩ (ΕΣΚΤ-ΖΕ), δηλαδή των χωρών-μελών που έχουν μπει στην ΟΝΕ. Αυτοί οι δύο οργανισμοί (ΕΚΤ και ΕΣΚΤ-ΖΕ) συνιστούν το νέο ΕΝΣ. Χρησιμοποίηση του ΕΥΡΩ στις αγορές συναλλάγματος, στα δημόσια χρεόγραφα των

χωρών-μελών της ΖΕ. Οι επιχειρήσεις μπορούν υπό προϋποθέσεις να συναλλάσσονται σε ΕΥΡΩ.

3) 1/1/2002-το αργότερο 1/7/2002: Κέρματα και χαρτονομίσματα ΕΥΡΩ τίθενται σε παράλληλη κυκλοφορία με τα εθνικά νομίσματα. Τα τελευταία παύουν να συνιστούν νόμιμο χρήμα το αργότερο έξι μήνες μετά (31/12/2002).

Σημαντική εξέλιξη στα νεώτερα δρώμενα για την Ευρωπαϊκή ΟΝΕ αποτελεί το Συμβούλιο του Δουβλίνου (13-14/12/1996), στο οποίο υπογράφεται το Σύμφωνο Ανάπτυξης και Σταθερότητας. Σ' αυτό προβλέπεται οι χώρες της ΖΕ να υποβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «προγράμματα σταθερότητας» με μεσοπρόθεσμο στόχο «πλεονασματικό ή κοντά στην ισορροπία δημοσιονομικό ισοζύγιο». Όσον αφορά τις χώρες-μη μέλη της ΖΕ αυτές πρέπει να υποβάλλουν «προγράμματα σύγκλισης». Επισημαίνεται ότι προβλέπονται ιδιαίτερα αυστηρές ποινές για τις χώρες-μέλη της ΖΕ, που θα παρουσιάσουν υπέρβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα (πάνω από 3% του ΑΕΠ τους).

Στο τέλος Μαρτίου 1998, το ΕΝΙ και η Επιτροπή παρουσιάζουν τις εκθέσεις τους, όσον αφορά τις αιτήσεις των χωρών-μελών για ένταξη τους στην ΟΝΕ, θα γίνει πρόταση της Επιτροπής για τη λίστα των χωρών-μελών που ικανοποιούν τα κριτήρια σύγκλισης για την ΟΝΕ. Στην συνέχεια τον Απρίλιο του 1998, εξετάζονται οι προτάσεις της Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό και τα εθνικά Κοινοβούλια. Τέλος, το αργότερο στις αρχές Μαΐου 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει ποιές θα είναι οι χώρες-μέλη της ΖΕ και ιδρύει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Συμφωνείται το νέο ΕΝΣ με «νόμισμα-άγκυρα» το ΕΥΡΩ και ευέλικτο νέο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, μέσω του οποίου ρυθμίζονται οι συναλλαγματικές σχέσεις των «Χωρών σε Παρέκλιση» και αυτών της ΖΕ. Δηλαδή θα επιτρέπεται σε χώρες-μέλη σε παρέκλιση η διακύμανση των ισοτιμιών τους στο $\pm 15\%$ εφόσον έχουν πετύχει υψηλή ονομαστική σύγκλιση ή στο $\pm 2,25\%$ στην αντίθετη περίπτωση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις 16-17/6/1997 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ υιοθετούνται δύο προτάσεις :

- α) το «Σύμφωνο Ανάπτυξης και Σταθερότητας» και
- β) το «Σύμφωνο Ανάπτυξης και Απασχόλησης» με το οποίο οι χώρες-μέλη στοχεύουν σε μεγαλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών τους με στόχο τη διασφάλιση της απασχόλησης στην Ευρώπη, καθώς επίσης και τη μεγαλύτερη δυνατό κοινωνική αποδοχή της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

Το δεύτερο αυτό σύμφωνο αποδεικνύει πως η Ε.Ε. ανησυχεί πλέον ιδιαίτερα για τον εκρηκτικό ρυθμό αύξησης της ανεργίας στις χώρες-μέλη της, κάτι που επιβεβαιώνεται και από το Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Λουξεμβούργο στις 20-21/11/1997 με θέμα επίσης την απασχόληση (μείωση της ανεργίας):

2.3.5 Το ΕΥΡΩ-παικό Μέλλον.

Η μετάβαση στην Τρίτη φάση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (ΟΝΕ) θεωρείται σήμερα αναμφισβήτητη, όχι μόνο εξαιτίας των προθέσεων των κυβερνήσεων των χωρών-μελών της Ε.Ε., όσο κυρίως για δύο «επιχειρησιακούς» λόγους.

Πρώτον, οι αγορές αν και επιφυλακτικές στην αρχή, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους το «στίγσυρα» αναμενόμενο ΕΥΡΩ.Επιχειρήσεις και Τραπεζικός Τομέας προετοιμάζουν εντατικά την προσαρμογή τους στο ενιαίο νόμισμα. Ο δεύτερος λόγος που συνδέεται με τον πρώτο, είναι ότι από ένα σημείο δεσμευσης και μετά μια ενδεχόμενη αποποίηση του ΕΥΡΩ θα κοστίσει πολύ ακριβά σε όλους. Σε μια τέτοια περίπτωση, η αντίδραση των αγορών, με δεδομένες τις αποφάσεις και κυρίως τις δεσμεύσεις τους, θα είναι εξαιρετικά αρνητική, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ύφεση και η ανεργία στην Ευρώπη.

Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ σε συνδιασμό με την Ολοκλήρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς, αναμένεται να έχει πολύ θετικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών της ΖΕ. Τα πλεονεκτήματα εντοσίζονται κυρίως στο νομισματικό

και συναλλαγματικό πεδίο της οικονομίας. Έτσι, από τη μια μεριά η κοινή νομισματική πολιτική, η αυξημένη αξιοπιστία της και η σταθερότητα των τιμών, είναι τα αναμενόμενα θετικά αποτελέσματα της εισαγωγής του ΕΥΡΩ, που εντάσσονται στο νομισματικό πεδίο της οικονομίας. Από την άλλη, η μείωση του κόστους των συναλλαγών και η εξάλειψη τόσο του συναλλαγματικού κινδύνου (στις ευρωπαϊκές πράξεις) όσο και κυρίως των νομισματικών κρίσεων, όπως αυτών της περιόδου 1992-1993, καθώς επίσης και η άνοδος του ΕΥΡΩ στο επίπεδο του διεθνούς ή ενδιάμεσου νομίσματος ικανού να ανταποταθεί στο δολάριο ΗΠΑ, θεωρούνται οι κυριότερες επιδράσεις της ΝΕ που περιλαμβάνονται στο συναλλαγματικό πεδίο.

Αναλυτικότερα, το σημαντικότερο ίσως πλεονέκτημα της ΝΕ των ευρωπαϊκών χωρών θα είναι η υποκατάσταση μιας κοινής νομισματικής πολιτικής, την οποία θα συνυποχειρίζονται οι ευρωπαίοι εταίροι στα πλαίσια του ΕΣΚΤ, σε βάρος των αντίστοιχων εθνικών πολιτικών, οι οποίες όσο και περισσότερο υποχρεούνταν να κυποτάσσονται σε εκείνη της Bundesbank. Η μεγαλύτερη προφανής αξιοπιστία της κοινής νομισματικής πολιτικής, από τις επιμέρους εθνικές, θα οδηγήσει με ασφάλεια στην σταθερότητα των τιμών, στον ευρωπαϊκό ενιαίο οικονομικό χώρο, κατά συστηματικότερο τρόπο.

Το πιο ακλόνητο όμως επιχείρημα υπέρ της υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος, είναι ότι αυτό συνιστά την σπουδαιότερη προϋπόθεση μιας πραγματικά ενιαίας αγοράς αγαθών και παραγωγικών συντελεστών. Το ΕΥΡΩ διευκολύνοντας το Arbitrage στις ευρωπαϊκές αγορές, θα συμβάλλει καθοριστικά στην αριστοποίηση της κατανομής των πόρων και την εξίσωση των τιμών των αγαθών και των αμοιβών των συντελεστών, στην κατ'αυτό τον τρόπο, πραγματικά ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά.

Η μείωση της αβεβαιότητας και της μεροληψίας, που παράγουν οι συναλλαγματικές ισοτιμίες όταν δεν βρίσκονται στα επίπεδα της ισορροπίας τους, συνιστούν αναμενόμενα αποτελέσματα της χρήσης του ενιαίου νομίσματος, το οποίο γι'αυτό το λόγο θα λειτουργήσει ευεργετικά στην διαμόρφωση

του επενδυτικού κλίματος στην Ευρώπη. Συμβάλλοντας στην αύξηση του ανταγωνισμού και τη μείωση των στρεβλώσεων, που προκαλεί ενδεχομένως η ύπαρξη πολλών νομισμάτων σε μια ενιαία αγορά, μια γενικευμένη ανακατανομή της οικονομικής δραστηριότητας στην ευρωπαϊκή αγορά, αναμένεται ως επίσης ένα θετικό αποτέλεσμα της εισαγωγής του ΕΥΡΩ.

Ο σύνδεσμος μάλιστα ελεύθερης κίνησης παραγωγικών συντελεστών και ενιαίου νομίσματος, υποστηρίζεται ότι θα οδηγήσει πιθανώς σε αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων, μείωση του αριθμού τους και συγκεντροποίησή τους στην Άριστη Ευρωπαϊκή Νομισματική Περιοχή.

Όσον αφορά το συναλλαγματικό πλαίσιο αναφοράς των προσδοκώμενων ωφελειών από την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, η κυριότερη είναι η εξάλειψη των νομισματικών κρίσεων, όπως αυτή του ΕΝΣ του 1992-1993. Οι οδυνηρές συνέπειες των κερδοσκοπικών επιθέσεων σε ασθενή ευρωπαϊκά νομίσματα, η αύξηση της αβεβαιότητας που περιορίζει τους όγκους εμπορίου, οι επανειλημμένες επανευθυγραμμίσεις, οι απώλειες συναλλαγματικών αποθεμάτων των Κεντρικών Τραπεζών ή ακόμα και οι πολιτικές υποτίμησης-ανταγωνιστικότητας, δεν θα έχουν λόγο ύπαρξης μετά την έναρξη της κυκλοφορίας του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.

Οι προοπτικές της ανόδου του ΕΥΡΩ σε διεθνές νόμισμα είναι εξαιρετικά ευοίωνες. Εντούτοις, ο παγκόσμιος ρόλος του ΕΥΡΩ, ούτε γρήγορα φαίνεται να έρχεται, ούτε είναι σίγουρα η καταλληλότερη επιλογή. Ένα νόμισμα δεν γίνεται διεθνές επειδή «δηλώνεται» ως τέτοιο, αλλά επειδή η χρήση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, το επιβάλλουν στις διεθνείς αγορές. Εξάλλου, ένα διεθνές νόμισμα προυποθέτει περιορισμούς στη διαχείρησή του, ιδιαίτερα επειδή η τιμή του θα επηρεάζεται σημαντικά από την μη-ευρωπαϊκή ζήτηση και προσφορά του, που εύλογα θα είναι συχνά διαταρακτική. Επομένως ένα μεσοδιάστημα προσαρμογής κρίνεται απαραίτητο.

Τέλος, η εξοικονόμηση δαπανών για την κάλυψη έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου, θεωρείται πολύ δευτερεύον

πλεονέκτημα, απόρροια της υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος, κυρίως εξαιτίας δύο λόγων.

Πρώτον, κάλυψη-ασφάλιση ή η αντιστάθμιση έναντι πιθανών συναλλαγματικών κινδύνων, υπολογίστηκε σε έρευνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι κοστίζει λίγο σε σχέση με τις υπάρχουσες εμπορικές συνήθειες στα πλαίσια του ΕΝΣ. Δεύτερον, οι εμπορικές μελέτες ακαδημαϊκών, έδειξαν ότι ο συναλλαγματικός κίνδυνος ασκεί μικρή μόνο επίδραση στον όγκο εμπορίου, επειδή κυρίως η λειτουργία της προθεσμιακής αγοράς εξασφαλίζει τους συναλλασσόμενους.

Στα πλαίσια της ανάλυσης «Κόστους-Ωφέλειας» η οποία χρησιμοποιούνται πάντα για την αξιολόγηση οποιασδήποτε επιχειρηματικής απόφασης πρέπει να μελετηθούν και οι *ανδραχόμενοι* κίνδυνοι που διατρέχει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα από την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος.

Κυριότερο μειονέκτημα της εισαγωγής του ΕΥΡΩ θεωρείται η *απώλεια* της *συναλλαγματικής πολιτικής*, ως «εργαλείο» στην αντιμετώπιση *ιδιότυπων ή ασύμμετρων διαταραχών*. Ως τέτοιες ορίζονται οικονομικές διαταραχές που συμβαίνουν σε μια οικονομία ενώ όχι απαραίτητα και στις άλλες, όπως π.χ. η μεταστροφή της τοπικής ζήτησης από εγχώρια παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών σε εισαγόμενα. Σε αυτήν την περίπτωση η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος, μεταβάλλοντας τις σχετικές τιμές, μπορεί να ευθυγραμμίσει τις εγχώριες με τις ξένες (μετρούμενες σε κοινό νόμισμα) και έτσι να εξαλείψει την ανισορροπία.

Επειδή λοιπόν, οι χώρες οι οποίες θα συμμετέχουν στην ΖΕ, αποποιούνται *de facto* το σύννηθος αυτό όπλο της διαχείρισης της εξωτερικής αξίας του νομίσματός τους, απαιτείται να αντικαταστήσουν άλλες οικονομικές πολιτικές. Έτσι σε περιπτώσεις ασύμμετρων διαταραχών, εκτός από την *εισοδηματική πολιτική*, απομένει *κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών*, καθώς και ο *ευρωπαϊκός προϋπολογισμός για την μεταφορά κεφαλαίων*, προς τις *υπόψη περιοχές*.

Από τα παραπάνω και με δεδομένη την παραχώρηση της κοινής νομισματικής πολιτικής στο ΕΣΚΤ είναι πρόδηλο πόσο

περιορίζονται οι δυνατότητες των εθνικών οικονομικών πολιτικών, στην αντιμετώπιση ιδιότυπων-εγχώριων διαταραχών.

Το θέμα της απώλειας της συναλλαγματικής πολιτικής μεταφράζεται σε δύο ερωτήματα. Πρώτον, κατά πόσο οι ευρωπαϊκές χώρες υπόκεινται σε ασύμμετρες διαταραχές και δεύτερον αν το μέγεθος της ακαμψίας των ονομαστικών τιμών και μισθών που επικρατεί είναι τέτοιο που σύμφωνα με την οικονομική θεωρία υποτίμηση ανατίμηση του εθνικού νομίσματος, να αποτελεί το ενδεικνυόμενο μέσο προσαρμογής.

Σχετικά με την μορφή των ασύμμετρων διαταραχών σε εμπειρική έρευνα που έγινε από τους T. Bayoumi and B. Eichengreen (1992) αποδείχτηκε ότι σε διαταραχές ζήτησης (δηλαδή οι υπόψη ασύμμετρες, προσωρινές διαταραχές που αφήνουν ανεπηρέαστο το ΑΕΠ μακροχρόνια) είναι περισσότερο διάχυτες στην Ε.Ε. απ' ό,τι στις ΗΠΑ.

Όσον αφορά το θέμα της ακαμψίας των ονομαστικών μεγεθών σε μεταβολές της ισοτιμίας, επίσης εμπορικές έρευνες έδειξαν ότι ενώ στην βόρεια Αμερική μόνο το 14-18% της μεταβολής των τιμών μετακυλιέται στους μισθούς, τα αντίστοιχα ποσοστά στην Ευρώπη είναι 25-75%. Με άλλα λόγια, στην Ευρώπη οι μεταβολές των τιμών συναλλάγματος επηρεάζουν τους πραγματικούς μισθούς, δηλαδή και πραγματικά μεγέθη, αλλά πολύ λιγότερο απ' ό,τι στη Αμερική. Κατά συνέπεια η συναλλαγματική πολιτική στην Ευρώπη είχε αποτελεσματικότητα, αν και σαφώς μικρότερη από εκείνη της Αμερικής.

Σε κάθε περίπτωση όμως, το μέγεθος του κόστους από την απώλεια του εργαλείου της οικονομικής πολιτικής που ήταν η διαχείριση της ισοτιμίας, πρέπει να εκτιμηθεί από ιδιαίτερες εμπειριστατωμένες μελέτες για κάθε εθνικό νόμισμα.

Ένας δεύτερος κίνδυνος, απόρροια του προηγούμενου, τον οποίο διατρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, με την υιοθέτηση του ΕΥΡΩ, συνίσταται στην ανεμενόμενη απόκλιση στις νομισματικές πολιτικές που θα δημιουργηθεί μεταξύ των χωρών της ΖΕ και εκείνων σε παρέκκλιση (Ελλάδα, Δανία, Σουηδία Μ.Βρετανία). Είναι προφανές, ότι η δυνατότητα χειρισμού της συναλλαγματικής ισοτιμίας από τις χώρες σε παρέκκλιση, θα

προκαλέσει μια ασυμμετρία στις νομισματικές πολιτικές των χωρών-μελών της Ε.Ε. η οποία, ως εκ τούτου, δεν θα συνιστά μια τόσο «ενιαία» ευρωπαϊκή αγορά.

Ένας τρίτος σημαντικός κίνδυνος που απορρέει από την απόφαση των χωρών-μελών της Ε.Ε. να σχηματίσουν Ν.Ε. είναι η αναμενόμενη υπερτίμηση του ΕΥΡΩ σε σχέση με το δολλάριο ΗΠΑ και το γαπωνέζικο γιεν. Αυτή, ίσως να συνιστά τη «λυδία λίθο» του ενιαίου ευρωπαϊκού νομισματός.

Ένας λόγος για το υπερτιμημένο ΕΥΡΩ είναι ότι ήδη από το 1996 το γερμανικό μάρκο είναι το υπερτιμημένο έναντι του δολλαρίου τουλάχιστον 15-25%. Με δεδομένη την σταθερότητα που επιδεικνύει το αμερικανικό νόμισμα (εκτός από την τελευταία περίοδο των νομισματικών κρίσεων στη Ν.Α. Ασία) έναντι των χωρών με χαμηλούς μισθούς, η ευρωπαϊκή ένωση εμφανίζεται απέναντι σε αυτούς τους ανταγωνιστές της με σοβαρό μειονέκτημα ανταγωνιστικότητας-τιμής. Το ενδοκοινοτικό εμπόριο (περίπου 60-70% σε χώρες όπως η Γαλλία ή η Μ.Βρετανία) το οποίο επικαλούνται πολλοί αναλυτές, δεν συνιστά ισχυρό επιχείρημα αφού τα σημαντικά υπό διεκδίκηση, μερίδια αγοράς, είναι σε τρίτες χώρες, όπου φυσικά θα παίξει καθοριστικό ρόλο. Ένας άλλος λόγος του αναμενόμενου υπερτιμημένου ΕΥΡΩ, είναι ότι κύριος «αντίπαλος» του δολλαρίου σε διεθνή επιπεδο, την επαύριο της ΟΝΕ, δεν θα είναι άλλο από το ευρωπαϊκό ενιαίο νόμισμα. Κατά συνέπεια, ανεξάρτητα από αίτια, κάθε φορά που η τιμή του δολλαρίου θα πέφτει, το ΕΥΡΩ θα αποτελεί «καταφύγιο» στην αναδιάρθρωση των διεθνών χαρτοφυλακίων, με όλα τα εμπορικά και χρηματοοικονομικά αποτελέσματα που αυτό συνεπάγεται. Επίσης, η δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς χρήματος και κεφαλαίου, συνιστά λόγο πίεσης για ανατίμηση του ΕΥΡΩ, κάθε φορά που τα «νευρικά» κερδосκυλικά κεφάλαια θα ζητούν έντονα τα ευρωπαϊκά χρεόγραφα.

Τέλος, στη Συνθήκη του Μάαστριχτ είναι σαφής ο διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στην ΕΚΤ σχετικά με τις συναλλαγματικές σχέσεις των χωρών της ΖΕ. Έτσι, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

αποφασίζει για τις ισοτιμίες ενώ η ΕΚΤ παρεμβαίνει στις αγορές. Εντούτοις, εξαιτίας της ροπής της ΕΚΤ για πρωταρχικό στόχο οικονομικής πολιτικής, τη σταθερότητα των τιμών, είναι πολύ πιθανόν να «παραμεληθεί» εκείνος της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, εάν δεν ληφθεί και αυτός εξίσου σοβαρά υπόψη.

Ένας τέταρτος αναμενόμενος κίνδυνος από την υιοθέτηση του ΕΥΡΩ, βρίσκεται στη σχέση μεταξύ αξιοπιστίας της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και της οικονομικής ύφεσης στην Ευρώπη.

Από την οικονομική θεωρία είναι γνωστό ότι ένας κεντρικός τραπεζίτης προσπαθεί να πείσει την αγορά για την αξιοπιστία που πρέπει να επιδείξει περισσότερη αυστηρότητα στην νομισματική πολιτική τους σε σχέση με κάποιον άλλον που έχει ήδη κατακτήσει αυτή την «φήμη». Με δεδομένη την παράδοση που έχουν στην νομισματική πειθαρχία οι χώρες του «σκληρού πυρήνα» όπως αποκαλούνται οι : Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο-Λουξεμβούργο, ακόμα και Δανία, Ιρλανδία, θεωρείται σχεδόν σίγουρη η έντονη αντιπαράθεση τους με τις υπόλοιπες (Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία) που θεωρούν εξίσου σημαντικό στόχο οικονομικής πολιτικής μ' αυτήν της σταθερότητας των τιμών, την οικονομική ανάπτυξη και την μείωση της ανεργίας.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, πρέπει να τονιστεί ότι είναι λάθος η Ευρωπαϊκή ΟΝΕ να εξετάζεται αποκλειστικά και μόνον στα πλαίσια οικονομικών (εάν όχι, όπως συνήθως γίνεται, αποκλειστικά νομισματικών) κριτηρίων αξιολόγησης. Είμαστε απ' αυτούς που θεωρούν ότι η ΝΕ της Ευρώπης, στα πλαίσια της λογικής της Νεολειτουργικής Σχολής Ενοποίησης, αποτελεί το μέσον για την επίτευξη του τελικού στόχου που πρέπει να είναι η πολιτική της ένωσης, διαφυλάσσοντας τις πολιτιστικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των λαών της. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα κάτι τέτοιο πρέπει να θεωρείται μάλλον αυτονόητο, αφού έχει ήδη ιστορικά καταγραφεί η εμπειρία των Ελλήνων, σ' αυτήν την προοπτική, με αιχμή του δόρατος τα ενωμένα έθνη στη μορφή του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους ή Βυζάντιο, όπως το αποκαλούν αυτοί που γνωρίζουν λίγο την Ιστορία.

Μετά την παράθεση των φάσεων για την δημιουργία και την ολοκλήρωση της ΟΝΕ, θα πρέπει να αναφερθούν και οι διαδικασίες για την νομισματική ενοποίηση που θα οδηγήσουν στην καλύτερη χρήση του κεφαλαίου, στις πηγές αποταμίευσής του, καθώς επίσης και την διεθνή κινητικότητά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Διαδικασίες Νομισματικής Ενοποίησης.

Είναι γνωστό ότι ορισμένες από τις μορφές ενοποίησης επιτυγχάνονται μέσω αυτόματων διαδικασιών, δηλαδή μέσω του ανοίγματος και της ολοκλήρωσης των αγορών, ενώ άλλες επιτυγχάνονται επίσης μέσω τέτοιων διαδικασιών, είτε μέσω του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής ανάμεσα στα κράτη-μέλη που επιδιώκουν την ενοποίηση. Ιδιαίτερα για την νομισματική ενοποίηση, το θέμα ξεκίνησε με τις αναλύσεις σχετικά με την κυριαρχία, δηλαδή το άριστο μέγεθος, μιας νομισματικής ένωσης. Έγινε προσπάθεια να προσδιοριστούν τα κρίσιμα χαρακτηριστικά τα οποία οδηγούν στην αυτόματη, χωρίς την λήψη μέτρων οικονομικής πολιτικής, επίτευξη εσωτερικής και εξωτερικής ισορροπίας σε αυτή.

Ωστόσο, η έκταση κατά την οποία μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και επαρκώς από μόνες τους οι αυτόματες διαδικασίες, ο βαθμός κατά τον οποίον, η κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, το άνοιγμα της κάθε οικονομίας και η διαφοροποίηση του προϊόντος, είναι επαρκώς ανεπτυγμένα, αλλά και η προθυμία των χωρών να στηριχτούν σε αυτές, δεδομένων ορισμένων ανεπιθύμητων επιπτώσεων που δημιουργούν-όπως της κινητικότητας των παραγωγικών συντελεστών και της ανάπτυξης ορισμένων από τις περιοχές της ένωσης-οδηγεί στην υιοθέτηση διαδικασιών οι οποίες στηρίζονται στην ανάληψη παρεμβατικών πολιτικών που παίρνουν την μορφή του οικονομικού συντονισμού. Ο τελευταίος συνίσταται στην άσκηση συνεπούς οικονομικής πολιτικής, από την πλευρά του κάθε κράτους-μέλους, όσον αφορά την εξέλιξη βασικών εσωτερικών και εξωτερικών μακροοικονομικών μεταβλητών. Ο οικονομικός συντονισμός με την σειρά του οδηγεί στην συναλλαγματική σταθερότητα και στην απουσία ελέγχων στις κινήσεις κεφαλαίων, δηλαδή στην διεύρυνση της νομισματικής ενοποίησης.

Η έκταση και τα χρονικά περιθώρια μέσα στα οποία έχει καθοριστεί να επιτευχθεί αυτός ο συντονισμός ανάμεσα στα κράτη-μέλη, προσδιορίζει και την ταχύτητα με την οποία το κάθε κράτος-μέλος πρέπει να βαδίζει προς τη νομισματική ενοποίηση. Όταν αυτή η διαδικασία γίνεται σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, και στο βαθμό που ορισμένες, κυρίως οικονομικά ισχυρές χώρες της ένωσης, τείνουν να μην μεταβάλουν από την εθνική πορεία, ορισμένες σημαντικές οικονομικές μεταβλητές-όπως ο πληθωρισμός-υπάρχει ο κίνδυνος για τις οικονομικά αδύναμες χώρες της Ένωσης να αναλάβουν σημαντικό κόστος οικονομικής προσαρμογής. Είναι αυτές που θα πρέπει να προσαρμόσουν την οικονομική τους πολιτική, επειδή ο μέσος της Ένωσης για μια οικονομική μεταβλητή συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με το επίπεδο που διαμορφώνεται στην οικονομικά ισχυρή χώρα. Αν για παράδειγμα, η ισχυρή χώρα ακολουθεί πολιτική διαμόρφωσης του πληθωρισμού σε πολύ χαμηλά επίπεδα κόστους των οικονομικά ασθενέστερων χωρών, συνίσταται σε όρους ανάπτυξης και απασχόλησης, ώστε να επιτύχουν την συμμετοχή τους στην Ένωση. Κάτω απ'αυτές τις συνθήκες, κρίνεται αναγκαία και προωθείται η άσκηση μιας δημοσιονομικής περιφερειακής πολιτικής στο επίπεδο της Ένωσης. Μέσω της μεταβίβασης των πόρων προωθείται η υποδομή, οι παραγωγικές επενδύσεις και η ανάπτυξη της συγκεκριμένης χώρας, επιτυγχάνοντας με αυτόν τον τρόπο οικονομικό συντονισμό και σύγκλιση, όχι μόνο σε ότι αφορά τα επίπεδα των μακροοικονομικών μεταβλητών, αλλά και στα πραγματικά οικονομικά χαρακτηριστικά ανάμεσα στα κράτη-μέλη.

Το ερώτημα ωστόσο είναι, κατά πόσο η δεύτερη αυτή διαδικασία, αυτή δηλαδή που στηρίζεται στην παρεμβατική πολιτική και ιδιαίτερα στην στρατηγική του οικονομικού συντονισμού, είναι επαρκής για να οδηγήσει στο τελικό στάδιο της Νομισματικής Ενοποίησης, αυτό της Νομισματικής Ένωσης. Ενώ η διαδικασία του οικονομικού συντονισμού έχει διάφορες παραλλαγές, έχει δεχθεί κριτική σχετικά με το κατά πόσο είναι επαρκής για δημιουργία μιας πλήρους νομισματικής ένωσης. Υποστηρίζεται ότι λείπει απ'αυτή η ισχυρή δέσμευση

των κρατών-μελών και είναι ευαίσθητη στις εσωτερικές και εξωτερικές οικονομικές και άλλες αναταραχές που τυχόν θα συμβούν. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, παρατηρείται ανεπάρκεια μάλλον της διαδικασίας παρά του οικονομικού συντονισμού.

Επομένως, ενώ οι αυτόματες διαδικασίες σχηματισμού της νομισματικής ένωσης δεν υιοθετούνται, επειδή οι χώρες της Ένωσης δεν επιθυμούν να δεχθούν ορισμένες από τις επιπτώσεις που η διαδικασία του οικονομικού συντονισμού από μόνη της γίνεται μάλλον ανεπαρκής.

Μια μικτή διαδικασία για τη νομισματική ένωση είναι εκείνη που περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός κεντρικού νομισματικού ιδρύματος στο οποίο μεταβιβάζονται πόροι και εξουσία, ώστε να διασφαλίζει τόσο την εμπάνθυση του οικονομικού συντονισμού όσο και την εξέλιξη της ενοποίησης προς μια νομισματική ένωση. Αναλαμβάνει αρμοδιότητες σχετικά με τις συναλλαγματικές συμφωνίες-ισοτιμίες και διακυμάνσεις που θα ισχύουν ανάμεσα στα κράτη-μέλη της ένωσης, την παρέμβαση στις αγορές συναλλάγματος, τη χορήγηση δανείων για τον σκοπό αυτόν στα κράτη-μέλη (αντί της χορήγησης διμερών δανείων) και τον καθορισμό της κοινής εξωτερικής συναλλαγματικής πολιτικής. Ελέγχει και κατευθύνει τις νομισματικές πολιτικές των κρατών-μελών, με βάση τους στόχους που έχει θέσει σχετικά με την εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεταβλητών. Με τα μέτρα αυτά προωθεί και επιβάλλει τον οικονομικό συντονισμό ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Στο τέλος η διαδικασία μεταβάλλεται σε πλήρη κεντρική-συγκεντρωτική, επειδή επέρχεται η αμετάκλητη σταθερότητα των ισοτιμιών, ενώ ο οικονομικός συντονισμός έχει οδηγήσει στην απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων. Παράλληλα με αυτήν την νομισματική διαδικασία, η ένωση φροντίζει μέσω άλλων κεντρικών δημοσιονομικών οργάνων, την μετάβαση πόρων για την βελτίωση της υποδομής και την προώθηση της ανάπτυξης σε εκείνες τις περιοχές της Ένωσης που τους χρειάζονται, σε συνδιασμό με την πρόοδο που επέρχεται στην νομισματική ενοποίηση.

Μ' αυτήν την διαδικασία ελαχιστοποιούνται σημαντικά προβλήματα που εμφανίζονται στη διαδικασία της νομισματικής ενοποίησης, ενώ δημιουργούνται συγκεκριμένα πλεονεκτήματα. Μερικά από τα πλεονεκτήματα αυτά είναι :

- Ελαχιστοποιείται το πρόβλημα της οικονομικής προσαρμογής κατά την νομισματική διαδικασία στο πλαίσιο μιας αποτελεσματικής πολιτικής οικονομικού σύντονισμού και περιφερειακής πολιτικής.
- Προωθεί την ισόρροπη ανάπτυξη σε όλο το εύρος της Ένωσης και μειώνει τις διαφορές στην παραγωγικότητα ανάμεσα στις περιοχές της Ένωσης. Αυτό με την σειρά του ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο να φύγουν οι παραγωγικοί πόροι από λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της Ένωσης προς τις ισχυρές περιοχές του κέντρου.
- Η δημιουργία κεντρικών ιδρυμάτων και η άσκηση εξουσίας από αυτά δημιουργεί μεγαλύτερη δέσμευση ανάμεσα στα κράτη-μέλη για την νομισματική ενοποίηση.
- Οι αμφιβολίες που έχουν εκφραστεί σχετικά με την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας του συντονισμού που θα οδηγήσει, από μόνη της, στην πλήρη νομισματική ένωση ξεπερνιούνται, καθώς είναι αρκετό η πολιτική αυτή να αποδειχθεί αποτελεσματική στο μέγιστο δυνατό βαθμό και να αντικατασταθεί στην συνέχεια από την συγκεντρωτική διαδικασία.
- Διευκολύνεται το τελικό στάδιο, δηλαδή η αποτελεσματική λειτουργία της νομισματικής ένωσης.

Η μικτή διαδικασία περιλαμβάνει δύο κύριους όρους, την σταδιακή αλλαγή και την αυτοματοποίηση, που την κάνουν ικανή να οδηγήσει στην δημιουργία της Νομισματικής Ένωσης. Η αυτοματοποίηση αυξάνει την σταθερότητα των οικονομικών αποφάσεων, γιατί μειώνει την αβεβαιότητα και τους κινδύνους και αποφεύγει το κόστος της έλλειψης

αποτελεσματικότητας. Επίσης, το κεντρικό ίδρυμα προσπαθεί συνεχώς να βρει τρόπους, ώστε να αυξάνει οικονομική σύγκλιση ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Η αυτοματοποίηση λείπει από την διαδικασία του συντονισμού, όταν εφαρμόζεται από μόνη της.

Σύμφωνα με την τελευταία πιο ρεαλιστική προσέγγιση, τα κράτη που θα αποτελέσουν την Ένωση συμφωνούν, μέσω κάποιας συνθήκης, να συνδέσουν μεταξύ τους την οικονομική τους πολιτική και να προχωρήσουν σταδιακά, διευρύνοντας την μεταξύ τους οικονομική ενοποίηση. Η ενοποίηση αυτή απαιτεί, ωστόσο, αυστηρή εφαρμογή των σχετικών κανόνων από όλα τα κράτη-μέλη και την Ένωση με τέτοιο τρόπο ώστε να προωθείται χωρίς εμπόδια και καθυστερήσεις, αλλά και να είναι προς όφελος όλων, διαφορετικά η μη πρόοδος της ενοποίησης δεν θα επιφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ενώ πρόοδος προς αυτή δεν θα οφελήσει ίσως ορισμένα, τουλάχιστον, κράτη-μέλη. Η συμμόρφωση προς τους σχετικούς κανόνες ίσως εξηγεί, γιατί η θέσπιση διαδικασιών ενοποίησης στις διάφορες περιοχές του κόσμου δεν απέδωσε μέχρι σήμερα τα αναμενόμενα αποτελέσματα για αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Η Συνθήκη της Ρώμης (1957) *(4)

Η Συνθήκη της Ρώμης περιλάμβανε ορισμένες διατάξεις για την διαμόρφωση κοινής πολιτικής στις μεταφορές. Στον τομέα αυτόν όμως δεν είχε σημειωθεί η παραμικρή πρόοδος ως την στιγμή που υιοθετήθηκε ο στόχος για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς το 1992. Αυτό σημαίνει την διαίωνιση του καθεστώτος των αδειών και των εθνικών ποσοτώσεων στις ενδοκοινοτικές οδικές μεταφορές καθώς και την απαγόρευση κατ'ουσίαν της παροχής μεταφορικών υπηρεσιών στο εσωτερικό κράτος-μέλος από μη εγκατεστημένους σε αυτό μεταφορείς (δηλαδή την απαγόρευση των ενδομεταφορών). Έτσι, συνέχισε να υπάρχει η ανάγκη ελέγχων στα σύνορα, που όμως μεγάλωναν το κόστος μεταφοράς.

Μια σημαντική πτυχή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού αφορά τις κρατικές ενισχύσεις. Το άρθρο 92 της Συνθήκης της Ρώμης, περιλαμβάνει μια γενική απαγορευτική διάταξη για τις ενισχύσεις αυτές λόγω των στρεβλώσεων που προκαλούν στον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό.

Στην περίοδο της οικονομική ύφεσης ενιάθηκε η προσφυγή στις κρατικές επιδοτήσεις ως μέσο συγκαλυμμένης προστασίας των εγχώριων παραγωγών. Σύμφωνα με τις πρώτες εκθεσεις που δημοσίευσε η Επιτροπή για το θέμα αυτό, το ύψος των κρατικών ενισχύσεων εξακολουθούσε να είναι αρκετά σημαντικό και στην δεκαετία του '80, εκφρασμένο ως ποσοστό της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στην μεταποίηση, το ύψος των ενισχύσεων ήταν μεγαλύτερο στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και περιοχές της Κοινότητας, όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και η νότια Ιταλία.

Η Συνθήκη της Ρώμης, κάνει ειδική μνεία για την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη διακίνηση των υπηρεσιών στο πλαίσιο της κοινής αγοράς. Επί χρόνια όμως η πραγματικότητα απείχε πολύ από την πλήρη επίτευξη των στόχων αυτών. Το χάσμα γινόταν όλο και μεγαλύτερο καθώς

πολλές υπηρεσίες εντάσσονταν βαθμιαία στην κατηγορία των «εμπορεύσιμων», ενώ το μέγεθος του όλου τομέα, ως ποσοστό του ΑΕΠ, συνεχώς διευρυνόταν (ήδη φθάνει το 60% για το σύνολο της Κοινότητας).

Τα βασικά εμπόδια προέκυπταν από την ύπαρξη διαφορετικών κανονιστικών πλαισίων στα κράτη-μέλη. Παρέμειναν επίσης πολλοί περιορισμοί στην άσκηση της ελευθερίας εγκατάστασης, τόσο στον τραπεζικό όσο και τον ασφαλιστικό τομέα. Επίσης οι συναλλαγματικοί έλεγχοι ήταν άλλο ένα σημαντικό εμπόδιο στην ελεύθερη ενδοκοινοτική διακίνησή τους.

Παρά τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης, η πρόοδος στην ελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίου ήταν ιδιαίτερα αργή ως το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80.

Οι διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στην έμμεση φορολογία και στις επιπτώσεις της στην κατανομή των πόρων στα πλαίσια της κοινής αγοράς. Οι φόροι εισοδήματος και κεφαλαίου είχαν προσελκύσει λιγότερη προσοχή, λόγω της σιωπηρής υπόθεσης περί μικρής κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής σε σύγκριση με την διακίνηση των εμπορευμάτων. Αλλά, με την ταχύτητα αυξανόμενη κινητικότητα των κεφαλαίων, η ισχύς τέτοιων υποθέσεων αμφισβητείται όλο και περισσότερο.

Εφόσον είδαμε τις διαδικασίες, μέσα από τις Συνθήκες, που βοηθούν την διακίνηση κεφαλαίου στις χώρες-μέλη της ΕΕ και τα κεφάλαια που παρέχει η Ένωση στις χώρες αυτές για οικονομική τους βοήθεια, θα πρέπει να αναφερθούμε παρακάτω στην οικονομική κατάσταση της χώρας μας τα τελευταία χρόνια, όπως φαίνεται μέσα από τις Εκθέσεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας, στις πηγές κεφαλαίων προς τη Ελλάδα από την ΕΕ και πως τα κεφάλαια αυτά θα χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά, ώστε να προσελκύσουν εγχώριες και ξένες επενδύσεις, οι οποίες θα συντελέσουν στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας.

4.2 Το περιεχόμενο της Λευκής Βίβλου για την εσωτερική αγορά. (1985) *(5)

Η Λευκή Βίβλος για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, περιέχει το σύνολο των μέτρων που θα πρέπει να υιοθετηθούν μέχρι το 1992 προκειμένου να ολοκληρωθεί η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς. Τα μέτρα αυτά ομαδοποιούνται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- Κατάργηση των φυσικών φραγμών,
- Κατάργηση των τεχνικών φραγμών,
- Κατάργηση των φορολογικών φραγμών.

A) Κατάργηση των φυσικών φραγμών.

Η κατάργηση των φυσικών φραγμών αναφέρεται στην βαθμιαία κατάργηση των ελέγχων που ασκούνται στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας και που ασκούνται είτε στα εμπορεύματα είτε στα άτομα.

Όσον αφορά τα εμπορεύματα, η Λευκή Βίβλος προτείνει την υιοθέτηση μέτρων στους τομείς της εμπορικής και οικονομικής πολιτικής, στον τομέα της υγείας, στον τομέα των μεταφορών και της στατιστικής, οι οποίοι θα οδηγήσουν στην κατάργηση των φυσικών εμποδίων (συνοριακών ελέγχων).

B) Κατάργηση των τεχνικών φραγμών.

Η κατάργηση των τεχνικών φραγμών συνεπάγεται σύμφωνα με την Λευκή Βίβλο, την κατάργηση όλων εκείνων των εμποδίων και ρυθμίσεων που θα επιτρέπουν στα εμπορεύματα (προϊόντα), στις υπηρεσίες, στις επιχειρήσεις, στα κεφάλαια και στα άτομα να διακινούνται ελεύθερα στο εσωτερικό των κρατών-μελών.

Η Λευκή Βίβλος για την κατάργηση των τεχνικών φραγμών περιλαμβάνει προτάσεις που καλύπτουν μερικά σημεία από τα εξής:

1. *Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων:* Τα μέτρα που προτείνει η Λευκή Βίβλος για την επίτευξη

της πλήρους ελευθερίας στη διακίνηση των εμπορευμάτων στο εσωτερικό των χωρών-μελών, αναφέρονται στην εναρμόνιση των προτύπων με στόχο την κοινή αγορά βιομηχανικών προϊόντων. Στη Λευκή Βίβλο τα «πρότυπα» δεν αντιμετωπίζονται απλά ως «εμπόδιο» στην ελεύθερη διακίνηση αλλά και ως «μέσο» για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της Κοινότητας.

2. *Κίνηση Κεφαλαίων*: Μετά την υιοθέτηση το Νοέμβριο του 1986 της τρίτης οδηγίας (86/556/ΕΟΚ) για την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, στόχος είναι η καθολική απελευθέρωση μέχρι το 1992. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή επέβαλε το Νοέμβριο του 1987 τρεις νέες προτάσεις:

- πρόταση οδηγίας για την πλήρη απελευθέρωση στην κίνηση των κεφαλαίων,
- πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας του 1992 για τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων,
- πρόταση κανονισμού για την δημιουργία ενιαίου μηχανισμού μεσοπρόθεσμης χρηματοδοτικής συνδρομής προς στήριξη των ισοζυγίων πληρωμών των κρατών-μελών.

Οι προτάσεις αυτές υιοθετήθηκαν τον Ιούνιο του 1988 και η πλήρης απελευθέρωση θα αρχίσει να ισχύει από 1/7/1990.

4.3 *Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986). *(6)*

Οι ρυθμίσεις της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (ΕΕΠ) συμφωνήθηκαν το Δεκέμβριο του 1985 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο. Μετά την επικύρωσή της, σύμφωνα με τις συνταγματικές διαδικασίες κάθε χώρας-μέλους, η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη άρχισε να ισχύει από την 1η Ιουλίου 1987.

Η ΕΕΠ περιέχει ή επαναδιατυπώνει μια σειρά από νέους οικονομικούς στόχους για πραγματοποίηση από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ανάμεσα στους οποίους κεντρική θέση έχει η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς.

Ως προς το περιεχόμενο, η ΕΕΠ ορίζει την «εσωτερική αγορά» (άρθρο 138 Α) ως ένα:

«χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων».

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ΕΕΠ ορίζει πως η προοδευτική εγκαθίδρυση της «εσωτερικής αγοράς» θα πρέπει να γίνει κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου η οποία θα λήγει την 31 Δεκεμβρίου 1992.

Ως προς τις διαδικασίες, η Ευρωπαϊκή Πράξη πραγματοποιεί την ουσιαστικότερη συμβολή στη διαδικασία εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς με τροποποίηση των ρυθμίσεων για ομοφωνία που προβλέπουν τα σχετικά άρθρα της Συνθήκης της ΕΟΚ και υιοθέτηση της ειδικής πλειοψηφίας για την λήψη των αποφάσεων. Τα άρθρα που τροποποιούνται είναι:

- α) 28 (αυτόματη αναστολή δασμών),
- β) 57,2 (ανάληψη και άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων),
- γ) 59 (παροχή υπηρεσιών),
- δ) 70 (απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων),
- ε) 84 (θαλάσσιες-αεροπορικές μεταφορές).

Με το άρθρο 18 προβλέπεται η ειδική πλειοψηφία για την «προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών-μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς».

4.4 Η Έκθεση της Επιτροπής Ντελόρ (Απρίλιος 1989). *(7)

Η συζήτηση για την μορφή και τους στόχους της μελλοντικής κοινοτικής νομισματικής συνεργασίας, άρχισε από τα μέσα του 1987 με συζήτηση σε περισσότερο τεχνικά θέματα, όπως η πρακτική των παρεμβάσεων στην αγορά συναλλαγματικής, οι πολύ βραχυπρόθεσμες χρηματικές

εύκολίες του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος και ο ρόλος του ECU.

Τον Ιούνιο του 1988, δημιουργήθηκε μια ειδική επιτροπή, υπό την προεδρία του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζακ Ντελόρ και με την συμμετοχή των διοικητών των κοινοτικών κεντρικών τραπεζών και τριών προσωπικοτήτων, η οποία θα καθόριζε τις συγκεκριμένες φάσεις, τους τρόπους και τα μέσα που θα οδηγούσαν στην ΟΝΕ.

Σε λιγότερο από ένα χρόνο μετά τη σύστασή της, Απρίλιος 1989, η Επιτροπή Ντελόρ παρουσίασε την έκθεσή της. Πρότεινε την υλοποίηση της ΟΝΕ σε τρεις φάσεις, χωρίς να προσδιορίζει τη χρονική διάρκεια της κάθε φάσης, παράλληλα με την επερχόμενη πρόοδο στον οικονομικό και νομισματικό τομέα. Επεδίωξε έναν συνδιασμό στρατηγικών – συντονισμός και συγκέντρωση – εφόσον ορθά υποστήριξε ότι η συγκεντρωτική (αυτόματη) διαδικασία, με τη δημιουργία κοινοτικών ιδρυμάτων, και η σταδιακή διαδικασία του οικονομικού συντονισμού θα επιδρούσαν η μια στην άλλη κατά τρόπο δυναμικό. Η αυτόματη διαδικασία θα έδινε μεγαλύτερη ώθηση και θα συμπάρεσυρε τον συντονισμό, ενώ η πρόοδος στον τελευταίο θα παγίωνε τα θεσμικά όργανα που θα δημιουργούντο και θα απέφερε τα αναμενόμενα οφέλη στα κράτη-μέλη.

Η νομισματική ένωση ορίστηκε στην έκθεση ως η πλήρης και μη αναστρέψιμη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων, η πλήρης *Κινητικότητα Κεφαλαίου* σε πλήρως ενοποιημένες χρηματοπιστωτικές αγορές και η αμετάκλητη σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών, χωρίς όρια διακύμανσης ανάμεσα στα κοινοτικά νομίσματα. Η οικονομική ένωση ορίστηκε ως μια ενιαία αγορά μέσα στην οποία τα πρόσωπα, τα προϊόντα, οι υπηρεσίες και το *Κεφάλαιο* θα διακινούνται ελεύθερα. Θα υπάρχει επιπλέον κοινός ανταγωνισμός, περιφερειακές και διαρθρωτικές πολιτικές, επαρκής συντονισμός των μακροοικονομικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων και των δεσμευτικών κανόνων στις δημοσιονομικές πολιτικές σχετικά με το μέγεθος και τη χρηματοδότηση των εθνικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Βασικό στοιχείο της Έκθεσης Ντελόρ ήταν η πρόταση να ιδρυθεί ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), ως το μέσο που θα δημιουργήσει τη νομισματική ένωση και το ενιαίο νόμισμα στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Το ΕΣΚΤ θα πρέπει να οργανωθεί σε ομοσπονδιακή βάση και να αποτελείται από ένα κεντρικό ίδρυμα, καθώς επίσης και από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, με Συμβούλιο αποτελούμενο από τους διοικητές των κρατικών τραπεζών και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, τα οποία τοποθετούνται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Το ΕΣΚΤ θα πρέπει να έχει ως βασικό του στόχο την διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, ενώ, με βάση την δέσμευση αυτή, θα υποστηρίζει την οικονομική πολιτική που θα καθορίζεται σε κοινοτικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, θα διαμορφώνει και θα υλοποιεί την νομισματική πολιτική, θα ασκεί την διαχείριση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των συναλλαγματικών αποθεμάτων και τέλος, θα εξασφαλίζει την καλή λειτουργία του συστήματος πληρωμών. Θα είναι ανεξάρτητο από τις οδηγίες των εθνικών κυβερνήσεων και των κοινοτικών αρχών, ενώ δεν θα του επιτρέπεται να δανείζει τον δημόσιο τομέα των κρατών-μελών.

Όσον αφορά τις φάσεις που πρότεινε η έκθεση, η πρώτη θα απέβλεπε στην μεγαλύτερη οικονομική σύγκλιση μέσω της ενδυνάμωσης της πολιτικής του συντονισμού, μέσα στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο.

Η δεύτερη φάση αναφερόταν σε μια μεταβατική περίοδο, όπου η σύγκλιση θα προχωρούσε περαιτέρω, ενώ θα δινόταν έμφαση και στις θεσμικές μεταρρυθμίσεις, κυρίως στην δημιουργία του ΕΣΚΤ του οποίου η κεντρική επιδίωξη θα ήταν να αρχίσει την μετάβαση από τον συντονισμό των ανεξάρτητων νομισματικών πολιτικών στην υλοποίηση της κοινής νομισματικής πολιτικής.

Η τελική φάση άρχισε με την κίνηση προς τις αμετάκλητες σταθερές ισοτιμίες. Οι κοινές διαρθρωτικές και περιφερειακές πολιτικές θα ενδυναμώνονταν περισσότερο, ενώ παράλληλα οι κανονισμοί στο μακροοικονομικό και δημοσιονομικό επίπεδο θα ήταν δεσμευτικοί. Στη φάση αυτή θα επιτυγχανόταν η μετάβαση σε μια κοινή νομισματική πολιτική και το ΕΣΚΤ θα

αναλάμβανε όλες τις ευθύνες του. Αποφάσεις σχετικά με τις παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος σε τρίτα νομίσματα που αποτελούσαν ευθύνη του ΕΣΚΤ, ενώ τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα θα μεταφέρονταν και θα διαχειριζόνταν από το ΕΣΚΤ. Επίσης, θα πραγματοποιούνταν και η εισαγωγή ενός ενιαίου, κοινού νομίσματος.

4.4.1 Φάσεις της Έκθεσης Ντελόρ.

Κατά την Πρώτη Φάση της Έκθεσης Ντελόρ, τον Φεβρουάριο του 1988 αποφασίστηκε ο διπλασιασμός της ετήσιας κοινοτικής βοήθειας – από 7 σε 14 δις ECU – μέχρι το 1993. Από τότε έχουν ληφθεί και άλλα μέτρα που επιτρέπουν στις οικονομικά ασθενέστερες χώρες να συμμετάσχουν στην διαδικασία της εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, η μείωση των διαρθρωτικών ανισορροπιών θα πρέπει κυρίως να επιτευχθεί μέσω των μηχανισμών προσαρμογής, ενώ η χρηματοδοτική υποστήριξη για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής δεν μπορεί παρά να ενισχύσει αυτή την διαδικασία.

Σε ότι αφορά την ενιαία αγορά, πέρα από την απουσία ελέγχων και εσωτερικών εμποδίων, προχώρησε η εναρμόνιση σε θεσμικό πλαίσιο και η θεσμοθέτηση εθνικών νομικών διατάξεων για την εξάλειψη των περιορισμών, των εμποδίων και των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στις διεθνείς συναλλαγές. Επιπλέον, επιτεύχθηκε πρόοδος στο θέμα της κίνησης κεφαλαίου καθώς στις αρχές του 1990 υπήρχαν σχετικοί έλεγχοι σε 8 από τις 12 χώρες. Αντίθετα 4 οικονομικά ασθενείς χώρες της Ε.Κ. – Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία και Ελλάδα – είχαν χορηγηθεί μεταβατικές περίοδοι μέχρι το τέλος του 1992 για την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης των Κεφαλαίων. Επίσης, η Κοινότητα πέρα από την κατάργηση των εθνικών ρυθμίσεων, επεδίωξε ένα κοινό πλαίσιο για τον ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό τομέα, καθώς αυτός επιτρέπει στα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να λειτουργούν σε όλο το εύρος της και να ιδρύουν καταστήματα σε όλες τις χώρες. Η εναρμόνιση στους κύριους κανονισμούς, η υιοθέτηση

της δευτέρας τραπεζικής οδηγίας τον Δεκέμβριο του 1989 των συμπληρωματικών οδηγιών για τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών και τους δείκτες φερεγγυότητας, καθώς επίσης και η ενσωμάτωσή αυτών των οδηγιών στην εθνική νομοθεσία, οδηγούν σε μια ενιαία ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά που στην ουσία είναι ανοικτή και στις μη κοινοτικές χώρες. Η πρόοδος προς την χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση και η εντατικοποίηση της νομισματικής συνεργασίας είναι αλληλένδετες. Σε μια ολοκληρωμένη αγορά, οι χρηματοπιστωτικές ροές αντιδρούν περισσότερο στις μεταβολές των οικονομικών μεταβλητών. Για τον λόγο αυτό, τα κράτη-μέλη πρέπει να αυξήσουν τις προσπάθειές τους για να επιτύχουν οικονομικές και νομισματικές πολιτικές που θα αποβλέπουν στην σύγκλιση και στην σταθερότητα.

Η εξασφάλιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας στα κράτη-μέλη και ο τρόπος επιβολής της στην τελική φάση της ΟΝΕ, αποτέλεσαν ένα από τα κύρια θέματα. Προτάθηκε να προχωρήσει, μέσω της διαδικασίας του ελέγχου των υπερβολικών ελλειμμάτων, ένας μηχανισμός ο οποίος θα τείθεται σε εφαρμογή – συστάσεις του Συμβουλίου – όταν ένα κράτος-μέλος έχει έλλειμμα που απειλεί την νομισματική και συναλλαγματική πολιτική της κοινότητας.

Αρχικά ορίζεται η κατάσταση εκείνη που συνιστά την μη επιθυμητή δημοσιονομική διαχείριση. Τελικά, δύο βασικά κριτήρια προτάθηκαν για την εξαγωγή της ανορθολογικής δημοσιονομικής πολιτικής ενός κράτους-μέλους.

Πρώτον, ο λόγος χρέους προς το ΑΕΠ ξεπερνά το 60% και το κράτος-μέλος δεν προχωρά στην λήψη των αναγκαίων μέτρων για την μείωσή του. Με το κριτήριο αυτό, γίνεται προσπάθεια να αποφευχθούν οι υψηλοί λόγοι χρέους προς το ΑΕΠ, οι οποίοι οδηγούν σε αποσταθεροποίηση και σε απώλεια ελέγχου της κατάστασης, καθώς τα μεγάλα ελλείμματα διογκώνονται περισσότερο λόγω της εξυπηρέτησής τους. Ταυτόχρονα, η δημοσιονομική πολιτική δεν είναι αποτελεσματική και έτσι δημιουργείται αδυναμία πληρωμών και υψηλός πληθωρισμός.

Όταν ένα κράτος-μέλος έχει λόγο χρέους προς ΑΕΠ πάνω από 60%, τότε θα πρέπει να υιοθετήσει μέτρα μείωσής του. Η επιλογή του συγκεκριμένου ποσοστού ως τιμής αναφοράς είναι μάλλον αυθαίρετη για την κάθε εθνική οικονομία.

Ωστόσο, αυτό που είναι σημαντικό είναι κατά πόσον το χρέος μειώνεται ως ποσοστό του ΑΕΠ. Άλλωστε, η μείωση του λόγου απαιτεί την εμφάνιση πρωτογενούς πλεονάσματος – αν εξαιρεθούν οι δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους – το οποίο απαιτείται να είναι τόσο μεγαλύτερο όσο μικρότερος είναι ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ, όσο υψηλότερα είναι τα επιτόκια με τα οποία επιβαρύνεται το δημόσιο χρέος και όσο μεγαλύτερος είναι ο λόγος χρέους προς το ΑΕΠ. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η μείωση του λόγου γίνεται δυσκολότερη.

Δεύτερον, οι δανειακές ανάγκες του κράτους ως ποσοστό του ΑΕΠ υπερβαίνουν το 3%. Με βάση αυτό το κριτήριο, θεωρείται ότι δεν συμβαίνουν αυτές οι υπερβάσεις, αντισταθμίζεται η αύξηση του χρέους από τον σχηματισμό εθνικού κεφαλαίου μέσω των δημοσίων επενδύσεων, ενώ το έλλειμμα που προκαλείται από τις επενδυτικές δαπάνες είναι αποδοκτό. Με τη ρύθμιση αυτή αναγνωρίζεται η ανάγκη για επενδύσεις ενός λιγότερου αναπτυγμένου κράτους-μέλους, ώστε να πλησιάσει το επίπεδο ανάπτυξης των εταιρών με επιταχυνόμενους ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι κυρώσεις που θα επιβάλλονται στο κράτος-μέλος, όταν κινείται η διαδικασία των υπερβολικών ελλειμμάτων, αρχίζουν από τις συστάσεις και μπορούν να φτάσουν σε πολύ αυστηρότερα μέσα πίεσης. Προτάθηκαν ως κυρώσεις πρόστιμα, αναστολή πληρωμών από τον κοινοτικό προϋπολογισμό, απώλεια του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο, κατ' ευθείαν κοινοτική παρέμβαση στην διάρθρωση των εσόδων και των δαπανών του εθνικού προϋπολογισμού καθώς και κατάργηση της προνομιακής μεταχείρισης των κρατικών τίτλων στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Οι διαπραγματεύσεις της Λιακυβερνητικής Λιάσκωσης για την ΟΝΕ, οδήγησαν σε ορισμένα σημαντικά σημεία σύγκλισης όσον αφορά τους στόχους και τα καθήκοντα της Ε.Κ. Οι τρεις στόχοι της αναφέρονται στην διατήρηση της σταθερότητας των

τιμών, στην υποστήριξη της κοινοτικής οικονομικής πολιτικής και στις δραστηριότητες της τράπεζας με βάση τις αρχές των ελεύθερων και ανταγωνιστικών αγορών.

Με την έναρξη της Δεύτερης Φάσης της Έκθεσης, τονίστηκε ότι η οικονομική και κοινωνική συνοχή των κρατών-μελών πρέπει να επιτευχθεί ταυτόχρονα, ώστε οι περιφερειακές και διαρθρωτικές ανισορροπίες μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Κοινότητας να έχουν μειωθεί στο επιθυμητό επίπεδο. Αυτό μπορεί να γίνει με την επιτάχυνση του ρυθμού προσαρμογής των οικονομικά ασθενέστερων κρατών. Η μείωση των ανισοτήτων των διαφόρων κοινοτικών περιοχών ήταν ο στόχος δράσης των Διαρθρωτικών Ταμείων της Κοινότητας, που υλοποιούσαν την περιφερειακή της πολιτική, επιδιώκοντας την εξίσωση των παραγωγικών δυνατοτήτων των διαφόρων περιοχών, μέσω των επενδύσεων τόσο σε φυσική υποδομή, όπως οι τηλεπικοινωνίες και τα δίκτυα μεταφορών, όσο και σε ανθρώπινο κεφάλαιο, ώστε να υπάρξει ισορροπημένη γεωγραφική ανάπτυξη και να αποφευχθεί η μη ανεκτή πληθυσμιακή μετακίνηση. Υπολογίστηκε ότι, αν συνεχισθεί η σημερινή ροή πόρων ως το τέλος της δεκαετίας, η υποδομή των ασθενέστερων κρατών-μελών θα διαμορφωθεί στο 80% περίπου του σημερινού κοινοτικού μέσου όρου. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η περιφερειακή πολιτική για να γεφυρώσει το χάσμα θα πρέπει, ταυτόχρονα με την υποδομή που δημιουργεί, να συμπληρωθεί με το κατάλληλο μακροοικονομικό περιβάλλον που για συγκεκριμένες περιοχές / δραστηριότητες ίσως εκφράζεται με το ανταγωνιστικό κόστος εργασίας και την ευκαμψία μισθών, τα οποία είναι αναγκαία για τον σκοπό αυτόν.

Αναφορικά με τη νομισματική ένωση, δύο ήταν οι προτάσεις που προβλημάτισαν την Ε.Κ.Η πρόταση της Επιτροπής Ντελόρ, η οποία προέβλεπε την δημιουργία ενιαίου νομίσματος και κεντρικής τράπεζας με πλήρεις ιδιότητες και λειτουργίες, και η βρεταννική πρόταση με το δέκατο τρίτο νόμισμα (ECU). Οι Βρεταννοί υποστήριξαν ότι η λύση αυτή ήταν πιο ευέλικτη και άφηνε την πόρτα ανοικτή για τις ασθενέστερες οικονομίες της Ευρώπης, που δεν θα μπορούσαν

να ακολουθήσουν τους ρυθμούς των πιο ανεπτυγμένων χωρών. Το σχέδιο αυτό υποστηρίχθηκε αρχικά από τις χώρες που θεωρούσαν ότι ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των μελών δεν είχε επαρκώς επιτευχθεί, ενώ είναι αυτός που αποτελεί την βάση για την δημιουργία του ενιαίου νομίσματος. Ωστόσο, το πρόβλημα που απασχόλησε περισσότερο τα ισχυρότερα κράτη-μέλη ήταν, ποιος θα επιτύχει να θέσει υπό τον έλεγχό του την νομισματική ένωση. Η Γερμανία δήλωνε ότι συμφωνούσε με την ίδρυση της ΕΚΤ και την κυκλοφορία του ενιαίου νομίσματος, εφόσον η τράπεζα αυτή προσδιόριζε τη νομισματική πολιτική τόσο ικανοποιητικά όσο και η Bundesbank. Η Ολλανδία ήταν στο πλευρό της Γερμανίας, επειδή και οι δύο ανησυχούσαν ότι η ταχεία πορεία προς την ένωση αποτελούσε νομισματική τους σταθερότητα. Η Γερμανία και η Ολλανδία, στο τέλος, 1990 εναντιώθηκαν στην ταχεία μετάβαση και αυτό θεωρήθηκε τότε ως ήττα των υποστηρικτών του σχεδίου Ντελόρ (Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιο, Δανία).

Για την μετάβαση στην **Τρίτη φάση**, το Συμβούλιο ανακοίνωσε τον Αύγουστο του 1991, ότι θα επικρατούσαν τρεις βασικές αρχές για τη μετάβαση αυτή:

1η) δεν θα υπήρχε η δυνατότητα άσκησης «βέτο», δηλαδή ένα κράτος-μέλος δεν θα μπορούσε να εμποδίσει την πορεία προς την ολοκλήρωση της ΟΝΕ. Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε απαραίτητη δεδομένων των αντιρρήσεων της Βρεταννίας για την τρίτη φάση.

2η) η συμμετοχή στην τρίτη φάση δεν είναι υποχρεωτική. Παράλληλα όμως, ένα κράτος-μέλος που από οικονομική άποψη μπορεί να εισέλθει σε αυτή δεν μπορεί να αποκλειστεί για άλλους λόγους. Για τον λόγο αυτόν κρίθηκε αναγκαίο ότι θα πρέπει να ενσωματωθούν στις νέες συνθήκες ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια, ώστε να αποφευχθούν τυχόν τριβές στο μέλλον. Επίσης για να αποφευχθούν επιπρόσθετα προβλήματα, θα υπήρχαν ρυθμίσεις και εξαιρέσεις για τα κράτη-μέλη που δεν θα μπορούσαν να συμμετάσχουν αμέσως στην τρίτη φάση της ΟΝΕ. Ωστόσο και τα τελευταία θα

εντάσσονται σ'αυτή με τα ίδια κριτήρια με τα οποία εντάχθηκαν τα πρώτα.

3η) κατά την τρίτη φάση θα υπάρξει πλήρης μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην ΕΚΤ σε θέματα νομισματικής πολιτικής. Η τελευταία θα έχει πλήρη ανεξαρτησία, ενώ παράλληλα θα υπάρχει συνεργασία σε μακροοικονομικό επίπεδο μεταξύ των κρατών-μελών. Κατά το πέρασμα στην τελική φάση, οι χώρες που δεν θα μπορούν να ακολουθήσουν αμέσως θα έχουν δυνατότητα μεταβατικής περιόδου, ενώ οι εκπρόσωποί τους στο Συμβούλιο της ΕΚΤ δεν θα έχουν δικαίωμα ψήφου.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα μέλη για να μετάσχουν στην τρίτη φάση της ΟΝΕ συμψηφίζονται στην επίτευξη:

- υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών (1,5 ποσοστιαία μονάδα από το ποσοστό πληθωρισμού των τριών καλύτερων κρατών-μελών στον τομέα αυτόν),
- σταθερότητας των δημοσίων οικονομικών (ποσοστών δημοσιονομικών ελλειμμάτων γύρω στο 3% του ΑΕΠ και ποσοστό δημοσίου χρέους που να πλησιάζει το 60% του ΑΕΠ),
- επαρκούς βαθμού σύγκλισης των ονομαστικών επιτοκίων (2 ποσοστιαίες μονάδες από αυτό των τριών καλύτερων κρατών-μελών από πλευράς σταθερότητας τιμών),
- τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης του ΜΣΙ και του ΕΝΣ ($\pm 2,25\%$).

Ωστόσο, αναγνωρίστηκε επίσημα η έννοια της «πτωτικής τάσης». Αν δηλαδή ένα κράτος-μέλος δεν πληρεί επακριβώς τους αντικειμενικούς δείκτες των τεσσάρων κριτηρίων σύγκλισης που απαιτούνται για την είσοδό του στην τρίτη φάση, αλλά μπορεί να επιδείξει μια σαφή και συνεχή πτωτική τάση σε αυτούς, τότε και αυτό το κράτος-μέλος μπορεί να συμμετάσχει.

4.4.2 Αντίδραση Ελλάδος στο Σχέδιο Ντελόρ.

Όσον αφορά το Σχέδιο Ντελόρ, ουσιαστική αντίδραση δεν υπήρξε από κανένα κράτος-μέλος, εκτός της Ελλάδος η οποία προέβαλε σοβαρές αντιρρήσεις και χαρακτήρισε το σχέδιο ως δύσκαμπτο. Ήπια ερωτηματικά διατύπωσαν η Πορτογαλλία και η Ιρλανδία, ενώ η Ισπανία και η Ιταλία τάχθηκαν υπέρ των βασικών σημείων του ολλανδικού σχεδίου.

Έτσι, η Ελλάδα άρχισε την προσπάθεια αναζήτησης συμμάχων στον αγώνα της κατά της Ε.Κ. των δύο ταχυτήτων, επιδιώκοντας την αφύπνιση των φτωχότερων κοινοτικών χωρών, ώστε να υπάρξουν ορισμένα αποτελέσματα. Η κύρια ελληνική αντίδραση αναφερόταν στην πρόβλεψη να μπορεί να προσχωρήσει στην ΟΝΕ ακόμα και ένας μικρότερος των 12 αριθμός χωρών, εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις και, μάλιστα, να αποφασίζουν στην συνέχεια οι ίδιες με ειδική πλειοψηφία σχετικά με τις ποιές θα ακολουθήσουν.

Η Ελλάδα υποστήριζε ότι το ίδιο το κράτος πρέπει να αποφασίζει για την ενδεχόμενη παρέκκλιση του από τις πολιτικές της τρίτης φάσης και για τον χρόνο ένταξής του. Επιπλέον, σε περίοδο παρέκκλισης να μπορεί να συμμετάσχει στους θεσμούς της ΕΚΤ ακόμα και χωρίς συμμετοχή στο επίπεδο της λήψης αποφάσεων. Όσον αφορά τα κριτήρια σύγκλισης της ολλανδικής πρότασης, η Ελλάδα ζήτησε να μην ισχύει η μηχανιστική εφαρμογή τους, αλλά να συνεκτιμώνται στο πλαίσιο μιας πολιτικής απόφασης.

4.5 Πορεία προς την Συνθήκη Μάαστριχτ.

Η ενιαία αγορά μόλις έχει αρχίσει να ισχύει. Η Ε.Κ. οδεύει προς την εφαρμογή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, που προβλέπει την πολιτική ένωση των δώδεκα χωρών αφενός και τη δημιουργία οικονομικής και νομισματικής ένωσης με ενιαίο νόμισμα αφετέρου. Το όριο για την καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος είναι το αργότερο το 1999. Η Κοινότητα προετοιμάζει την νέα φάση της οικονομικής και νομισματικής

ένωσης που άρχισε από την 1η Ιανουαρίου 1994. Τα κράτη-μέλη αναπτύσσουν επίσης από κοινού τις εξωτερικές πολιτικές τους και την πολιτική όσον αφορά την ασφάλεια συχνά κάτω από δύσκολες συνθήκες.

4.5.1 Εφαρμογή της Συνθήκης του Μάαστριχτ (ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1992).

Αν το έτος 1992 χαρακτηρίζει την ολοκλήρωση της διαδικασίας για την δημιουργία της ενιαίας αγοράς, με την Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αρχίζει μια νέα και ακόμα πιο σημαντική φάση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η Συνθήκη θέτει τη βάση για την επίτευξη των τριών κυριοτέρων στόχων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την δεκαετία του 1990:

1. Την συνέχιση της εσωτερικής ανάπτυξης και τη μεταβίβαση από μια ενιαία αγορά στην οικονομική, νομισματική και πολιτική ένωση με απώτερο σκοπό τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Τον καθορισμό της στρατηγικής όσον αφορά την μελλοντική της διεύρυνση, στη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Στο Μάαστριχτ, οι ηγέτες της Κοινότητας συμφώνησαν ότι μόλις ολοκληρωθεί η εσωτερική χρηματοπιστωτική και δημοσιονομική μεταρρύθμιση το 1992, θα αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις με τις χώρες που είχαν υποβάλλει αίτηση προσχώρησης.
3. Τις διαρκώς αυξανόμενες ευθύνες της Κοινότητας στο εξωτερικό τόσο όσον αφορά τον καθορισμό μιας νέας διεθνούς τάξης μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου, όσο και στην καθοδήγηση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης που βαδίζουν προς την δημιουργία πλήρως αναπτυγμένων οικονομιών της αγοράς με ισχυρές δημοκρατικές δομές, χρησιμεύοντάς τους ως πρότυπο.

Οι διακυβερνητικές διασκέψεις για την ΟΝΕ και την πολιτική ένωση άρχισαν στη Ρώμη τον Δεκέμβριο του

1990. Ολοκληρώθηκαν ένα χρόνο αργότερα κατά τη σύνοδο των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) στην Ολλανδική πόλη Μάαστριχτ στις 9 και 10 Δεκεμβρίου του 1991. Το κείμενο, το οποίο περιλαμβάνει και τις δύο συμφωνίες, υπογράφηκε από τους υπουργούς εξωτερικών και οικονομικών των κρατών-μελών στις 7 Φεβρουαρίου 1992.

Η Συνθήκη θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1993 μετά την κύρωσή της από τα κοινοβούλια των δώδεκα κρατών-μελών. Η Συνθήκη αναθέτει στην Κοινότητα να εκδώσει, το 1999, ενιαίο νόμισμα, να ενισχύσει τις εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και να ασκεί κοινή εξωτερική πολιτική καθώς και κοινή πολιτική στον τομέα της ασφάλειας. Με τη Συνθήκη αυτή επεκτείνονται επίσης οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής σε ορισμένους τομείς.

Η προθεσμία για την ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς λήγει επίσημα τον Ιανουάριο του 1993 οπότε θα δημιουργηθεί η μεγαλύτερη αγορά χωρίς σύνορα στον κόσμο, καθιστώντας πραγματικότητα τις τέσσερις ελευθερίες που η Κοινότητα έθεσε ως στόχο περισσότερο από:

- σταθερές τιμές
- υγιή δημόσια οικονομικά
- υγιείς νομισματικές συνθήκες
- σταθερό ισοζύγιο πληρωμών

4. Ιδρύεται, με τις διαδικασίες που προβλέπει η Συνθήκη του Μάαστριχτ, ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και μια Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Αυτές θα ενεργούν μέσα στα όρια των εξουσιών που τίθενται από την Συνθήκη του Μάαστριχτ και από τα προσαρτημένα σε αυτήν Καταστατικά του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Επίσης ιδρύεται Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων που δρα μέσα στα όρια εξουσιών της παρούσας Συνθήκης του Μάαστριχτ.

4.5.2 Αποτελέσματα από την δημιουργία της ΟΝΕ.

Η Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) θα δώσει την δυνατότητα βελτίωσης των οικονομικών επιδόσεων στο σύνολο της επικράτειας της Κοινότητας, χάρη στην σύγκλιση της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών για μεγαλύτερη σταθερότητα των τιμών και μεγαλύτερη ανάπτυξη, που θα συμβάλλει στη δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης.

Η ΟΝΕ και η ΕCΥ θα δώσουν στην Κοινότητα τα μέσα να επηρεάσει τις εξελίξεις στο διεθνές νομισματικό σύστημα προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης σταθερότητας, αφού η οικονομία των κρατών-μελών δε θα εξαρτάται τόσο άμεσα από τις διακυμάνσεις της ισοτιμίας του δολλαρίου.

Η ΟΝΕ θα ενισχύσει την συνοχή της Κοινότητας και θα δώσει την δυνατότητα σε αυτήν να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην διεθνή σκηνή και να ανταποκριθεί ικανοποιητικότερα στις ελπίδες και προσδοκίες που τρέφουν απέναντί της οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και γενικότερα οι χώρες του Νότου.

Οι κυβερνήσεις των 12 ανέλαβαν λοιπόν την δέσμευση ότι η Κοινότητα θα εισέλθει οριστικά και αμετάκλητα στο τρίτο στάδιο Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης το αργότερο μέχρι την 1/1/1999, δεδομένου ότι και το Ηνωμένο Βασίλειο δέχτηκε μεν τον αμετάκλητο χαρακτήρα της διαδικασίας αυτής, αλλά κράτησε επιφυλάξεις μόνον ως προς την χρονική στιγμή της συμμετοχής του στην ζώνη του ενιαίου νομίσματος.

4.6 Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (Κεφάλαια και Πληρωμές).

*(8)

Με το άρθρο 73β της Συνθήκης, απαγορεύεται οποιοσδήποτε περιορισμός των κινήσεων μεταξύ κρατών-μελών και μεταξύ κρατών-μελών και τρίτων χωρών. Επίσης, απαγορεύονται όλοι οι περιορισμοί μεταξύ κρατών-μελών και μεταξύ κρατών-μελών και τρίτων χωρών.

Άρθρο 73γ : Οι διατάξεις του άρθρου 73β δεν θίγουν την εφαρμογή, έναντι τρίτων χωρών, τυχόν περιορισμών που ισχύουν στις 31 Δεκεμβρίου 1993 δυνάμει του εθνικού ή του κοινοτικού δικαίου σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες, που αφορούν άμεσες επενδύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι επενδύσεις σε ακίνητα, εγκατάσταση, παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές.

Στην προοπτική του να επιτύχει το στόχο της ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων μεταξύ κρατών-μελών και τρίτων χωρών, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό και με την επιφύλαξη των άλλων κεφαλαίων της παρούσας συνθήκης, το Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει με ειδική πλειοψηφία, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, μέτρα σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες που αφορούν άμεσες επενδύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι επενδύσεις σε ακίνητα, εγκατάσταση, παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές. Για την λήψη μέτρων δυνάμει της παρούσας παραγράφου απαιτείται ομόφωνία, εάν αυτά συνιστούν οπισθοδρόμηση του κοινοτικού δικαίου όσον αφορά την ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες.

Άρθρο 73δ: Οι διατάξεις του άρθρου 73β δεν θίγουν το δικαίωμα των κρατών-μελών:

α) να εφαρμόζουν τις οικείες διατάξεις της φορολογικής τους νομοθεσίας οι οποίες διακρίνουν μεταξύ φορολογουμένων που δεν βρίσκονται στην ίδια κατάσταση όσον αφορά την κατοικία τους ή τον τόπο όπου είναι επενδεδυμένα τα κεφάλαια τους.

β) να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή παραβάσεων των εθνικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, ιδίως στον τομέα της φορολογίας ή της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, ή να προβλέπουν διαδικασίες δήλωσης των κινήσεων κεφαλαίων για λόγους διοικητικής ή στατιστικής ενημέρωσης, ή να λαμβάνουν μέτρα υπαγορευμένα από λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλισης.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι, τα μέτρα και οι διαδικασίες, που αναφέρονται πιο πάνω, δεν μπορούν να αποτελούν ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων, ούτε συγκεκριμένο περιορισμό της ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων και των πληρωμών.

Με το άρθρο 73ε, τα κράτη-μέλη τα οποία στις 31 Δεκεμβρίου 1993, έχουν παρέκκλιση, βάσει του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου, δικαιούνται να διατηρήσουν τους περιορισμούς των κινήσεων κεφαλαίων που επιτρέπονται βάσει των παρεκκλίσεων που ισχύουν την εν λόγω ημερομηνία, το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995.

Με το άρθρο 73στ, εάν λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, οι κινήσεις κεφαλαίων προς ή από τρίτες χώρες προκαλούν ή απειλούν να προκαλέσουν σοβαρές δυσχέρειες στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία προτάσεις της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με την ΕΚΤ, μπορεί να λαμβάνει έναντι τρίτων χωρών μέτρα διασφάλισης για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι απολύτως αναγκαία.

Με το άρθρο 73ζ, εάν σε κάποιες περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαία κοινοτική δράση, το Συμβούλιο δύναται, να λαμβάνει τα αναγκαία επείγοντα μέτρα σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων και τις πληρωμές έναντι των οικείων τρίτων χωρών.

Επίσης ένα κράτος-μέλος μπορεί, για σοβαρούς πολιτικούς λόγους και για λόγους επείγουσας ανάγκης, να λαμβάνει μονομερώς μέτρα έναντι τρίτης χώρας, σχετικά με την κίνηση κεφαλαίων και τις πληρωμές. Η Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη ενημερώνονται για τα μέτρα αυτά μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία αρχίζουν να ισχύουν.

Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία ότι το εν λόγω κράτος-μέλος πρέπει να τροποποιήσει ή να καταργήσει τα μέτρα αυτά.

Με το άρθρο 73η, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1994 εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις:

1. Κάθε κράτος-μέλος αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιτρέπει τις πληρωμές τις σχετικές με την κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών ή

κεφαλαίων, καθώς και τις μεταφορές κεφαλαίων και μισθών, στο νόμισμα του κράτους-μέλους όπου έχει την κατοικία του ο πιστωτής ή ο δικαιούχος, στο βαθμό που η κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και των προσώπων έχει ελευθερωθεί μεταξύ των κρατών-μελών κατ'εφαρμογή της παρούσας Συνθήκης.

Τα κράτη-μέλη δηλώνουν ότι είναι διατεθειμένα να προβούν στην ελευθέρωση των πληρωμών τους, εφόσον τους το επιτρέπει γενικώς η οικονομική τους κατάσταση και ιδιαίτερα η κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών τους.

2. Στο βαθμό που η κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών και οι κινήσεις των κεφαλαίων υπόκεινται μόνο στους περιορισμούς των σχετικών πληρωμών, οι περιορισμοί αυτοί καταργούνται προοδευτικώς, με την εφαρμογή, αναλόγως, των διατάξεων παρόντος κεφαλαίου και των κεφαλαίων που αναφέρονται στην κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και στην ελευθέρωση των υπηρεσιών.
3. Τα κράτη-μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην εισάγουν μεταξύ τους νέους περιορισμούς στις μεταφορές συναλλάγματος.

Σε περίπτωση ανάγκης, τα κράτη-μέλη συνεννοούνται για την λήψη των μέτρων τα οποία θα επιτρέπουν την πραγματοποίηση των πληρωμών και μεταφορών συναλλάγματος, τα οποία όμως δεν θα πρέπει να θίγουν τους στόχους που αναφέρονται στην παρούσα Συνθήκη.

Το άρθρο 75 θεσπίζει:

- α) κοινούς κανόνες εφαρμόστεους στις διεθνείς μεταφορές που εκτελούνται από ή προς την επικράτεια ενός κράτους-μέλους ή που διέρχονται από την επικράτεια ενός ή περισσότερων κρατών-μελών,
- β) τους όρους υπό τους οποίους, γίνονται δεκτοί στις εθνικές μεταφορές ενός κράτους-μέλους μεταφορείς μη εγκατεστημένοι σ' αυτό,
- γ) μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών,
- δ) κάθε άλλη χρήσιμη διάταξη

Κατά παρέκκλιση από την διαδικασία, που αναφέρεται στα παραπάνω, το Συμβούλιο θεσπίζει ομοφώνως προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, διατάξεις που αφορούν τις αρχές του καθεστώτος των μεταφορών και των οποίων η εφαρμογή θα ήταν δυνατόν να επηρεάσει σοβαρά το βιοτικό επίπεδο και την απασχόληση σε ορισμένες περιοχές, όπως και την εκμετάλλευση του εξοπλισμού των μειωμένων, λιμβάνονιάς υιόψη την ανάγκη προσαρμογής στην οικονομική ανάπτυξη, που προκύπτει από την εγκαθίδρυση της κοινής αγοράς.

Με το άρθρο 102α τα κράτη-μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας. Τα κράτη-μέλη και η Κοινότητα δρουν σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

Με το άρθρο 103α το Συμβούλιο αποφασίζοντας ομόφωνα προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να θεσπίζει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης, ιδίως εάν ανακύψουν σοβαρές δυσκολίες στον εφοδιασμό με ορισμένα προϊόντα.

Όταν ένα κράτος-μέλος αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες οφειλόμενες σε έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό του, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει ομόφωνα να του χορηγήσει, υπό ορισμένους όρους, κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση. Εάν οι σοβαρές δυσκολίες οφείλονται σε φυσικές καταστροφές, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη ληφθείσα απόφαση.

Σύμφωνα με το άρθρο 104, απαγορεύονται οι αναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από την ΕΚΤ ή από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών, οι οποίες εφεξής αποκαλούνται «Εθνικές κεντρικές τράπεζες», προς κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλους

οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών-μελών. Απαγορεύεται επίσης να αγοράζουν απευθείας χρεώγραφα από τους οργανισμούς ή τους φορείς αυτούς, η ΕΚΤ ή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες. Η παραπάνω παράγραφος δεν ισχύει για τα πιστωτικά ιδρύματα που δεν ανήκουν στο Δημόσιο, στα οποία οφείλουν να επιφυλάσσουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και η ΕΚΤ την ίδια μεταχείριση όπως και στα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά την διάθεση των αποθεμάτων υπό τις κεντρικές τράπεζες.

Με το **άρθρο 104γ** τα κράτη-μέλη αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα.

Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης και το ύψος του δημοσίου χρέους στα κράτη-μέλη προκειμένου να εντοπίζει τις μεγάλες αποκλίσεις. Ειδικότερα, εξετάζει την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, με βάση τα εξής δύο κριτήρια:

α) κατά πόσον ο λόγος του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν, είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς, είτε εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

β) κατά πόσον ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς, εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Εάν ένα κράτος μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους ενός από τα κριτήρια αυτά ή αμφοτέρων των κριτηρίων, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση. Η Έκθεση της Επιτροπής λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους-μέλους. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι εκπληρώνονται οι όροι των κριτηρίων, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος-μέλος ο κίνδυνος

υπερβολικού ελλείμματος Εάν η Επιτροπή κρίνει ότι υπάρχει ή ότι μπορεί να εμφανιστεί υπερβολικό έλλειμμα σε ένα κράτος-μέλος, τότε απευθύνει την γνώμη της στο Συμβούλιο. Το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία, μετά από σύσταση της Επιτροπής και αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του εν λόγω κράτους-μέλους, αποφασίζει, μετά από συνολική εκτίμηση, εάν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα. Εάν το Συμβούλιο αποφασίσει ότι υπάρχει υπερβολικό έλλειμμα, απευθύνει ουσιώσει, ού εν λόγω κράτος-μέλος προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση αυτή εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος. Εάν το Συμβούλιο διαπιστώσει ότι δεν ανελήφθη αποτελεσματική δράση σε εφαρμογή των συστάσεών του, εντός του καθορισμένου χρονικού διαστήματος, τότε μπορεί να ανακοινώσει τις συστάσεις αυτές δημόσια, διαφορετικά εάν ληφθεί αποτελεσματική δράση, από τα κράτη-μέλη, τότε οι συστάσεις αυτές δεν ανακοινώνονται δημόσια.

Στη περίπτωση που ένα κράτος-μέλος δεν έχει εφαρμόσει τις συστάσεις του Συμβουλίου και επιμένει να μην τις εφαρμόζει, τότε το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να ειδοποιήσει το κράτος-μέλος να λάβει, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, μέτρα για την μείωση του ελλείμματος την οποία το Συμβούλιο κρίνει αναγκαία για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή. Σε αυτή την περίπτωση, το Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από το κράτος-μέλος αυτό να υποβάλλει εκθέσεις σύμφωνα με το συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, για να εξετάσει τις προσπάθειες προσαρμογής που καταβάλλει αυτό το κράτος-μέλος. Το Συμβούλιο, εφόσον ένα κράτος-μέλος δεν συμμορφώνεται με τις παραπάνω συστάσεις, μπορεί να αποφασίσει να εφαρμόσει ή να εντείνει ένα ή περισσότερα από τα εξής μέτρα:

- να απαιτήσει να δημοσιεύει το εν λόγω κράτος-μέλος πρόσθετες πληροφορίες, τις οποίες ορίζει το Συμβούλιο, προτού εκδόσει ομολογίες και χρονόγραμμα,
- να καλέσει την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να αναθεωρήσει την πολιτική δανεισμού που ασκεί έναντι του εν λόγω κράτους-μέλους.

- να απαιτήσει από το εν λόγω κράτος-μέλος να καταθέσει απόκως στην Κοινότητα ποσό κατάλληλου ύψους, έως ότου, κατά την γνώμη του Συμβουλίου, διορθωθεί το υπερβολικό έλλειμμα.
- να επιβάλλει πρόστιμα εύλογου ύψους.

Σύμφωνα με το άρθρο 105, πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει γενικές οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα, προκειμένου να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας. Το ΕΣΚΤ ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

Τα βασικά καθήκοντα του ΕΣΚΤ είναι:

1. να χαράζει και να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική της Κοινότητας,
2. να διενεργεί πράξεις συναλλάγματος,
3. να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών-μελών,
4. να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών.

Η 3η περίπτωση που αναφέραμε παραπάνω, δεν θίγει την εκ μέρους των κυβερνήσεων των κρατών-μελών κατοχή και διαχείριση τρεχόντων ταμειακών υπολοίπων σε συνάλλαγμα.

Με το άρθρο 105α η ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων μέσα στην Κοινότητα. Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να εκδίδουν τέτοια τραπεζογραμμάτια. Τα τραπεζογραμμάτια που εκδίδονται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες είναι τα μόνα τραπεζογραμμάτια που αποτελούν νόμιμο χρήμα μέου στην Κοινότητα.

Τα κράτη-μέλη μπορούν να εκδίδουν κέρματα, η ποσότητα των οποίων τελεί υπό την έγκριση της ΕΚΤ. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μετά από διαβούλευση με την ΕΚΤ, μπορεί να θεσπίζει μέτρα για την εναρμόνιση της ονομαστικής αξίας και των τεχνικών προδιαγραφών όλων των κερμάτων που

πρόκειται να κυκλοφορήσουν στον βαθμό που είναι απαραίτητος για την ομαλή κυκλοφορία τους μέσα στην Κοινότητα.

Σύμφωνα με το άρθρο 109Γ, για την προώθηση του συντονισμού της πολιτικής των κρατών-μελών στο βαθμό που είναι αναγκαίος για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, συνιστάται Νομισματική Επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα.

Η Επιτροπή αυτή έχει ως αποστολή:

- να παρακολουθεί τη νομισματική και χρηματοπιστωτική κατάσταση των κρατών-μελών και της Κοινότητας και τη γενική κατάσταση πληρωμών των κρατών-μελών και να υποβάλλει τακτικά εκθέσεις προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή για τα θέματα αυτά,
- να εξετάζει τουλάχιστον μια φορά το έτος, την κατάσταση ως προς τις κινήσεις κεφαλαίων και την ελευθερία των πληρωμών. Η εξέταση αυτή καλύπτει όλα τα μέτρα που αφορούν τις κινήσεις κεφαλαίων και τις πληρωμές.

Στην αρχή του τρίτου σταδίου, ιδρύεται η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, που έχει, ανάμεσα στα άλλα, την εξής αποστολή:

- να παρακολουθεί την οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση των κρατών-μελών και της Κοινότητας, και να συντάσσει τακτικά εκθέσεις προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή για τα θέματα αυτά, ιδίως όσον αφορά τις χρηματοπιστωτικές σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς,
- να εξετάζει, τουλάχιστον μια φορά το έτος, την κατάσταση ως προς την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και την ελευθερία των πληρωμών, όπως προκύπτουν από την εφαρμογή της συνθήκης και των μέτρων που λαμβάνει το Συμβούλιο. Η εξέταση αυτή καλύπτει όλα τα μέτρα που έχουν σχέση με κινήσεις κεφαλαίων και πληρωμές. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή συντάσσει έκθεση προς

την Επιτροπή και το Συμβούλιο για τα αποτελέσματα της εξέτασης αυτής.

Σύμφωνα με το άρθρο 109H, σε περίπτωση δυσχερειών ή σοβαρής απειλής δυσχερειών στο ισοζύγιο πληρωμών ενός κράτους-μέλους, οι οποίες οφείλονται είτε σε ολική διατάραξη του ισοζυγίου πληρωμών είτε στο είδος των συναλλαγμάτων που διαθέτει και οι οποίες είναι σε θέση ιδίως να θέσουν σε κίνδυνο την λειτουργία της κοινής αγοράς ή την προοδευτική πραγματοποίηση της κοινής εμπορικής πολιτικής, η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση αυτού του κράτους, καθώς και τα μέτρα που αυτό έλαβε ή δύναται να λάβει σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συνθήκης, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που διαθέτει. Η Επιτροπή υποδεικνύει τα μέτρα, την λήψη των οποίων συνιστά στο ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος. Αν η δράση που ανέλαβε ένα κράτος-μέλος και τα μέτρα που υπέδειξε η Επιτροπή αποδεικνύονται ανεπαρκή για να εξαλείψουν τις δυσχέρειες ή την απειλή δυσχερειών, η Επιτροπή συνιστά στο Συμβούλιο την παροχή αμοιβαίας συνδρομής με τις κατάλληλες μεθόδους.

Το Συμβούλιο παρέχει, με ειδική πλειοψηφία, την αμοιβαία συνδρομή. Εκδίδει οδηγίες ή αποφάσεις που καθορίζουν τους όρους και τις λεπτομέρειές της. Η αμοιβαία συνδρομή δύναται ιδίως να συνίσταται:

α) σε συντονισμένη δράση ενόπιον άλλων διεθνών οργανισμών, στους οποίους τα κράτη-μέλη δύνανται να προσφύγουν,

β) σε μέτρα που είναι αναγκαία για την αποφυγή εκτροπών του εμπορίου, αν το ευρισκόμενο σε δυσχέρεια κράτος διατηρεί ή επανεισάγει ποσοτικούς περιορισμούς έναντι τρίτων χωρών,

γ) σε χορήγηση περιορισμένων πιστώσεων εκ μέρους άλλων κρατών-μελών,

Αν η προτεινόμενη από την Επιτροπή αμοιβαία συνδρομή δεν παρασχεθεί από το Συμβούλιο ή αν η παρασχεθείσα αμοιβαία συνδρομή και τα ληφθέντα μέτρα είναι ανεπαρκή, η Επιτροπή επιτρέπει στο κράτος που ευρίσκεται σε δυσχέρεια να

λάβει μέτρα διασφάλισης, των οποίων οι όροι και οι λεπτομέρειες καθορίζονται από την Επιτροπή.

Σύμφωνα με το άρθρο 113, η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, την σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών, την ενοποίηση των μέτρων ελευθερώσεως, την πολιτική εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, συμπεραλαμβανομένων όσων λαμβάνονται σε περιπτώσεις νιάμινγκ και επιδουήσεων.

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο προτάσεις για την θέση σε εφαρμογή της κοινής εμπορικής πολιτικής.

Σύμφωνα με το άρθρο 115, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η εκτέλεση των μέτρων εμπορικής πολιτικής που λαμβάνουν τα κράτη-μέλη δύναμει της παρούσας συνθήκης δεν θα εμποδίζεται από εκτροπές του εμπορίου, ή όταν διαφορές μεταξύ των μέτρων αυτών επιφέρουν οικονομικές δυσχέρειες σε ένα ή περισσότερα κράτη-μέλη, η Επιτροπή συνιστά τις μεθόδους για την αναγκαία συνεργασία των κρατών-μελών. Άλλως, η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει στα κράτη-μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προστασίας, καθορίζοντας τους όρους και τον τρόπο εφαρμογής τους.

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 130Υ, η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη, η οποία συμπληρώνει την πολιτική των κρατών-μελών, είναι:

- την σταθερή και διαρκή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών, και ιδιαιτέρως, των πιο μειονεκτικών,
- την αρμονική και προοδευτική ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην διεθνή οικονομία,
- την καταπολέμηση της ένδειας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Σύμφωνα με το άρθρο 138Ε, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της κοινής αγοράς για το συμφέρον της Κοινότητας προσφεύγοντας στην κεφαλαιαγορά και στους ίδιους της πόρους. Για τον σκοπό αυτόν, χωρίς να επιδιώκει κέρδος, διευκολύνει με την παροχή δανείων και εγγυήσεων, την

χρηματοδότηση των κατωτέρων σχεδίων, σε όλους τους τομείς της οικονομίας:

α) σχεδίων που αποβλέπουν στην αξιοποίηση των λιγότερων ανεπτυγμένων περιοχών,

β) σχεδίων που αφοσκοπούν στον εκσυγχρονισμό ή στην μετατροπή επιχειρήσεων ή στην δημιουργία νέων δραστηριοτήτων που συνεπάγεται η προοδευτική εγκαθίδρυση της κοινής αγοράς και που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος-μέλος μέσα χρηματοδότησεως,

γ) σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος για περισσότερα κράτη-μέλη που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος-μέλος μέσα χρηματοδότησεως.

Η Τράπεζα, κατά την εκτέλεση της αποστολής της, διευκολύνει την χρηματοδότηση επενδυτικών προγραμμάτων σε συνδιασμό με τις παρεμβάσεις των διαρθρωτικών Ταμείων και των άλλων χρηματοδοτικών μέσων της Κοινότητας.

4.6.1 Διατάξεις σχετικά με την συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Σύμφωνα με το άρθρο Κ.8, οι διοικητικές δαπάνες, τις οποίες συνεπάγονται για τα όργανα, οι διατάξεις σχετικά με τους τομείς που αφορά ο παρών τίτλος, βαρύνουν τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το Συμβούλιο μπορεί επίσης:

- είτε να αποφασίσει ομόφωνα ότι οι λειτουργικές δαπάνες στις οποίες συνεπάγεται η εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων βαρύνουν τον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Σε αυτή την περίπτωση, εφαρμόζεται η διαδικασία του προϋπολογισμού που προβλέπεται στην συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

- είτε να διαπιστώσει ότι οι δαπάνες αυτές βαρύνουν τα κράτη-μέλη, ενδεχομένως σύμφωνα με μια κλειδα κατανομής που θα καθοριστεί.

4.6.2 Πρωτόκολλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αναφέρεται στο άρθρο 105 της παρούσας συνθήκης (Μάαστριχτ), σύμφωνα με το οποίο, πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ είναι η διατήρησή της σταθερότητας των τιμών. Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα, προκειμένου να συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας που ορίζονται στο άρθρο 2 της παρούσας συνθήκης. Το ΕΣΚΤ ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που ευνοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

4.6.3 Νομισματικές λειτουργίες και εργασίες του ΕΣΚΤ.

Σύμφωνα με το άρθρο 18, για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΚΤ και την εκτέλεση των καθηκόντων του, η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν:

- να συναλλάσσονται στις χρηματαγορές, αγοράζοντας και πωλώντας είτε με οριστικές πράξεις (άμεσης και προθεσμιακής εκτέλεσεως), είτε με σύμφωνο επαναγοράς, είτε δανείζοντας και δανειζόμενες απαντήσεις και διαπραγματεύσιμους τίτλους, εκφρασμένους σε κοινοτικά και μη κοινοτικά νομίσματα, καθώς και πολύτιμα μέταλλα,
- να διενεργούν πιστοδοτικές και πιστοληπτικές πράξεις με πιστωτικά ιδρύματα και άλλους φορείς

της αγοράς, με επαρκή ασφάλεια προκειμένου για δάνεια.

Η ΕΚΤ καθορίζει τις γενικές αρχές για πράξεις ανοικτής αγοράς και πιστωτικές εργασίες που διενεργούνται από την ίδια ή τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, περιλαμβανομένης της ανακοινώσεως των όρων υπό τους οποίους δέχονται να μετάσχουν σε συναλλαγές αυτού του είδους.

Στο άρθρο 19 αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 2, η ΕΚΤ μπορεί να απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στα κράτη-μέλη την υποχρέωση της διατήρησης ελάχιστων αποθεματικών σε λογαριασμούς τους στην ΕΚΤ και στις εθνικές κεντρικές τράπεζες στα πλαίσια των στόχων της νομισματικής πολιτικής. Οι κανόνες υπολογισμού και προσδιορισμού των ελάχιστων υποχρεωτικών αποθεματικών μπορούν να ορίζονται με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, η ΕΚΤ έχει την εξουσία να επιβάλλει επιτόκια ποινής και άλλες κυρώσεις με ανάλογο αποτέλεσμα.

Το άρθρο 21 αναφέρεται στο άρθρο 104 της παρούσας συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο, απαγορεύονται οι υπεραναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από την ΕΚΤ ή από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες υπέρ κοινοτικών οργάνων ή οργανισμών, κεντρικών διοικήσεων, περιφερειακών, τοπικών ή άλλων δημοσίων αρχών, άλλων οργανισμών δημοσίου δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων των κρατών-μελών. Απαγορεύεται επίσης να αγοράζουν απευθείας χρεώγραφα από τους οργανισμούς ή φορείς αυτούς, η ΕΚΤ ή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Οι διατάξεις αυτές, δεν ισχύουν για τα πιστωτικά ιδρύματα που ανήκουν στο Δημόσιο στα οποία οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και η ΕΚΤ επιφυλάσσουν την ίδια μεταχείριση όπως και στα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα όσον αφορά την προσφορά διαθέσιμων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να παρέχουν διευκολύνσεις, και η ΕΚΤ μπορεί να θεσπίζει κανονισμούς με σκοπό την εξασφάλιση

αποτελεσματικών και υγιών συστημάτων επιμηφισμού και πληρωμών, εντός της Κοινότητας και με άλλες χώρες.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 το κεφάλαιο της ΕΚΤ, που καθίσταται λειτουργικό κατά την ίδρυσή της, ανέρχεται σε 5 δις ECU. Το κεφάλαιο μπορεί να αυξάνεται κατά ποσά τα οποία αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

Μόνοι εγγεγραμμένοι μεριδιούχοι και κάτοχοι του κεφαλαίου της ΕΚΤ είναι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες. Η εγγραφή στο κεφάλαιο πραγματοποιείται σύμφωνα με την κλείδα κατανομής.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με την ειδική πλειοψηφία, καθορίζει το εκάστοτε ποσό και τον τρόπο καταβολής του κεφαλαίου.

Τα μερίδια των εθνικών κεντρικών τραπεζών στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ δεν μεταβιβάζονται ούτε ενχυριάζονται ούτε κατάσχονται.

Αν η κλείδα κατανομής προσαρμοστεί, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μεταβιβάζουν μεταξύ τους τόσα μερίδια κεφαλαίου όσα είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί ότι η κατανομή μεριδίων κεφαλαίου αντιστοιχεί στην προσαρμοσμένη κλείδα. Το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει τις λεπτομερείς διατάξεις για τις μεταβιβάσεις αυτές.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 η κλείδα κατανομής για την εγγραφή στο κεφάλαιο της ΕΚΤ θα καθοριστεί όταν ιδρυθούν το ΕΣΚΤ και η ΕΚΤ. Σε κάθε εθνική κεντρική τράπεζα, αποδίδεται στάθμιση σ' αυτήν την κλείδα η οποία ισούται με το άθροισμα:

- του 50% του μεριδίου συμμετοχής του οικείου κράτους-μέλους στον πληθυσμό της Κοινότητας κατά το προτελευταίο έτος πριν από την ίδρυση του ΕΣΚΤ,
- του 50% του μεριδίου συμμετοχής του οικείου κράτους-μέλους στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) της Κοινότητας σε τιμές αγοράς όπως μετρήθηκε κατά την πενταετία που προηγείται του προτελευταίου έτους πριν από την ίδρυση του ΕΣΚΤ.

Τα ποσοστά στρογγυλεύονται στο αμέσως ανώτερο ακέραιο πολλαπλάσιο του 0,05%.

Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου παρέχονται από την Επιτροπή σύμφωνα με τους κανόνες που εγκρίνει το Συμβούλιο.

Οι σταθμίσεις που αποδίδονται στις εθνικές κεντρικές τράπεζες αναπροσαρμόζονται ανά πενταετία μετά την ίδρυση του ΕΣΚΤ. Η προσαρμοσμένη κλίμακα κατανομής αρχίζει να ισχύει από την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνει κάθε άλλο μέτρο που απαιτείται για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Σύμφωνα με το άρθρο 30, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μεταβιβάζουν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει για το ποσοστό που θα ζητήσει η ΕΚΤ να της καταβληθεί κατά την ίδρυσή της και τα ποσά που θα ζητήσει σε μεταγενέστερες ημερομηνίες. Η ΕΚΤ έχει πλήρως το δικαίωμα να κατέχει και να διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα που της μεταβιβάζονται και να τα χρησιμοποιεί για τους σκοπούς που ορίζονται στο παρόν καταστατικό.

Οι εισφορές κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας ορίζονται κατά αναλογία με το μερίδιο συμμετοχής της στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ.

Κάθε εθνική κεντρική τράπεζα πιστώνεται από την ΕΚΤ με μια απαίτηση ισοδύναμη προς την εισφορά της. Το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει το νόμισμα στο οποίο εκφράζονται οι εν λόγω απαιτήσεις και την απόδοσή τους.

Η ΕΚΤ δικαιούται να κατέχει και να διαχειρίζεται αποθεματικές θέσεις του ΔΝΤ και ειδικά τραβηγτικά δικαιώματα και να φροντίζει για την συγκέντρωση των στοιχείων αυτών.

Σύμφωνα με το άρθρο 31, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες επιτρέπεται να πραγματοποιούν συναλλαγές σε εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους προς διεθνείς οργανισμούς.

Όλες οι λοιπές πράξεις σε συναλλαγματικά διαθέσιμα τα οποία παραμένουν στην κατοχή των εθνικών κεντρικών τραπεζών καθώς και συναλλαγές των κρατών-μελών που

διενεργούνται με τα τρέχοντα ταμειακά διαθέσιμα σε συναλλάγμα, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέπεια με την νομισματική πολιτική και την πολιτική συναλλαγματικών ισοτιμιών της Κοινότητας.

Σύμφωνα με το άρθρο 32, το είσοδημα που συγκεντρώνουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στον τομέα της νομισματικής πολιτικής του ΕΣΚΤ κατανέμεται κατά το τέλος κάθε οικονομικού έτους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Το ποσό του νομισματικού εισοδήματος κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας, ισούται με το ετήσιο εισόδημα το οποίο της αποφέρουν τα στοιχεία του ενεργητικού που έχει στην κατοχή της έναντι των κυκλοφορούντων τραπεζογραμματίων και των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων. Τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού ταυτοποιούνται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που θεσπίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

Από το ποσό του νομισματικού εισοδήματος κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας αφαιρείται ποσό το οποίο αντιστοιχεί με τους τόκους που καταβάλλει η εν λόγω κεντρική τράπεζα επί των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να αποζημιώνει τις εθνικές κεντρικές τράπεζες για τις δαπάνες στις οποίες υποβάλλονται κατά την έκδοση των τραπεζογραμματίων ή, σε έκτακτες περιπτώσεις, για ειδικές ζημιές που αφορούν πράξεις νομισματικής πολιτικής τις οποίες διενεργούν για λογαριασμό του ΕΣΚΤ. Η αποζημίωση καταβάλλεται υπό μορφή που κρίνεται κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο. Τα ποσά αυτά μπορούν να συμψηφίζονται με το νομισματικό εισόδημα των εθνικών κεντρικών τραπεζών.

Το συνολικό ποσό του νομισματικού εισοδήματος των εθνικών κεντρικών τραπεζών κατανέμεται μεταξύ τους κατ'αναλογία με τα καταβεβλημένα μερίδια συμμετοχής τους στο κεφάλαιο της ΕΚΤ.

Ο συμψηφισμός και διακανονισμός των υπολοίπων που προέρχονται από την κατανομή του νομισματικού εισοδήματος πραγματοποιούνται από την ΕΚΤ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 33, τα καθαρά κέρδη της ΕΚΤ μεταβιβάζονται με την ακόλουθη σειρά:

α) ένα ποσό το οποίο καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του καθαρού κέρδους, μεταβιβάζεται στα γενικά αποθεματικά με ανώτατο όριο το 100% του κεφαλαίου,

β) το υπόλοιπο καθαρό κέρδος διανέμεται μεταξύ των μεριδιούχων της ΕΚΤ, κατ'αναλογία προς τα καταβεβλημένα μερίδιά τους.

Σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ, η ζημία αυτή μπορεί να καλυφθεί από το γενικό αποθεματικό της ΕΚΤ και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, μετά την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, από το νομισματικό εισόδημα του αντίστοιχου οικονομικού έτους, κατ'αναλογία και μέχρι το ύψος των ποσών που κατανέμονται στις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

4.6.4 Πρωτόκολλο σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη στο πρωτόκολλο αυτό, σημειώνουν:

- ότι προβλέπεται διπλασιασμός των πόρων των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων σε πραγματικές τιμές από το 1987 έως το 1993, πράγμα το οποίο συνεπάγεται μεταφορές πόρων ευρείας κλίμακας, ιδίως κατ'αναλογία προς το ΑΕΠ των λιγότερο ευημερούντων κρατών-μελών,
- ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δανείζει μεγάλα και διαρκώς αυξανόμενα ποσά υπέρ των φτωχότερων περιοχών,

- την επιθυμία για μεγαλύτερη ελαστικότητα των διαδικασιών χορήγησης των πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία,

Επίσης, τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη επιβεβαιώνουν:

- την πεποίθησή τους ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων πρέπει να εξακολουθήσει να διαθέτει το μεγαλύτερο μέρος των πόρων της στην προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και δηλώνουν ότι είναι διατεθειμένοι να αναθεωρούν τις κεφαλαιακές ανάγκες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, όποτε καθίσταται αναγκαίο για το σκοπό αυτό.

Ακόμα, τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν:

- ότι το Ταμείο Συνοχής το οποίο πρέπει να ιδρυθεί πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1993, προβλέπει χρηματοδοτική συμβολή της Κοινότητας σε σχέδια για το περιβάλλον και τα διευρωπαϊκά δίκτυα στα κράτη-μέλη στα οποία το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι χαμηλότερο από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου, τα οποία διαθέτουν πρόγραμμα με στόχο την εκπλήρωση των όρων της οικονομικής σύγκλισης,

Επίσης, τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη δηλώνουν:

- ότι είναι διατεθειμένοι να διαφοροποιούν τα επίπεδα συμμετοχής της Κοινότητας στα προγράμματα και σχέδια των διαρθρωτικών ταμείων, ούτως ώστε να αποφεύγονται οι υπερβολικές αυξήσεις των δημοσιονομικών δαπανών των λιγότερων ευημερούντων κρατών-μελών,
- την πρόθεσή τους να λάβουν περισσότερο υπόψη την ικανότητα συνεισφοράς κάθε κράτους-μέλους στο σύστημα των ιδίων πόρων και να εξετάσουν τρόπους διόρθωσης, για τα λιγότερο ευημερούντα κράτη-μέλη, των φθινόντων στοιχείων που υφίστανται στο σημερινό σύστημα ιδίων πόρων.

4.7 Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης - Διατάξεις για την τροποποίησή της. (ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1993) *(9)

Στο άρθρο Ζ' της Συνθήκης αυτής, γίνεται αναφορά στις διατάξεις με τις οποίες θα τροποποιηθεί αυτή, ώστε να εγκαθιδρυθεί μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα και έτσι ο όρος «Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα» να αντικατασταθεί από τον όρο «Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

Με το νέο άρθρο 2 της Συνθήκης, προβλέπεται ότι η Κοινότητα έχει ως στόχο της, μέσω της δημιουργίας μιας κοινής αγοράς και της ΟΝΕ, να προωθήσει σε όλο το εύρος της Κοινότητας την αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων, την διαρκή και μη πληθωριστική ανάπτυξη, προστατεύοντας το περιβάλλον, τον υψηλό βαθμό σύγκλισης των οικονομικών επιδόσεων, το υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής και την οικονομική και κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη ανάμεσα στα κράτη-μέλη.

Στο νέο άρθρο 3, περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες της Κοινότητας για την υλοποίηση των στόχων του άρθρου 2, και αναφέρονται στην εξάλειψη των ποιοτικών και ποσοτικών περιορισμών στην εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων, στην κοινή εμπορική πολιτική, στην εσωτερική αγορά μέσω της εξάλειψης των εμποδίων στην κινητικότητα προϊόντων και των παραγωγικών συντελεστών, στην κοινή αγροτική πολιτική, στην κοινή πολιτική μεταφορών, στην διασφάλιση του ανταγωνισμού, στην εσωτερική αγορά, στη νομοθετική εναρμόνιση των κρατών-μελών για τη λειτουργία της κοινής αγοράς και στην κοινωνική πολιτική. Επίσης, συνδέονται με την ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, την άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας, την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης της τεχνολογίας, την δημιουργία διευρωπαϊκών δικτύων, την επίτευξη υψηλού βαθμού προστασίας της υγείας, την εκπαίδευση και εξάσκηση, την σύνδεση με άλλες χώρες για την προώθηση της οικονομικής και

κοινωνικής ανάπτυξης, την ενδυνάμωση της προστασίας του καταναλωτή και την λήψη μέτρων στους τομείς της ενέργειας, της αστικής προστασίας και του τουρισμού.

Επίσης, στο άρθρο αυτό επισημαίνεται, ότι οι δραστηριότητες των κρατών-μελών και της Κοινότητας θα περιλαμβάνουν την υιοθέτηση μιας οικονομικής πολιτικής η οποία θα βασίζεται στον στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών-μελών, στην εσωτερική αγορά και στον προσδιορισμό κοινών στόχων, ενώ θα ασκείται σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό. Οι δραστηριότητες αυτές, κάτω από καθορισμένο χρονοδιάγραμμα θα λαμβάνουν και την αμετάκλητη σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών που οδηγούν στην εισαγωγή ενός ενιαίου νομίσματος, της ECU και τον καθορισμό και την εφαρμογή μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Πρωταρχικός στόχος και των δύο πολιτικών θα είναι η τήρηση της σταθερότητας των τιμών και η υποστήριξη των οικονομικών πολιτικών της Κοινότητας, σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές. Οι δραστηριότητες αυτές των κρατών-μελών της Κοινότητας θα βρίσκονται σε συμφωνία με ορισμένες κατευθυντήριες αρχές και συγκεκριμένα με αυτές των σταθερών και των υγειών δημοσίων οικονομικών και νομισματικών συναλλαγών και των ικανοποιητικών εξωτερικών ισοζυγίων. Γίνεται αντιληπτό ότι με το άρθρο αυτό προβλέπεται η δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης με συγκεκριμένο περιεχόμενο στην βάση συντονιστικών και συγκεντρωτικών διαδικασιών.

Στο άρθρο 73B της Συνθήκης, όσον αφορά την *Κίνηση Κεφαλαίων*, προβλέπεται ότι από 1/1/1994 όλοι οι περιορισμοί στην *Κίνηση Κεφαλαίων* μεταξύ των κρατών-μελών και μεταξύ αυτών και των τρίτων χωρών απαγορεύονται, ενώ το ίδιο θα ισχύσει και για τις πληρωμές. Ωστόσο, προβλέπεται ότι, σε ότι αφορά την *Κίνηση Κεφαλαίου* από και προς τρίτες χώρες το Συμβούλιο, κατόπιν πρόταση της Επιτροπής, θα μπορούσε να υιοθετήσει μέτρα σχετικά με άμεσες επενδύσεις, την εγκατάσταση, την παροχή χρηματοδοτικών υπηρεσιών και την αποδοχή χρεογράφων στις κεφαλαιαγορές.

Το άρθρο 73δ καλεί τα κράτη-μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα – νομοθετικά, κοινωνικά – ώστε να εφαρμοστεί το άρθρο 73β.

Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 73ε, εκείνα τα κράτη-μέλη τα οποία μέχρι τις 31-12-1993 εξαιρούνται από τις διατάξεις του άρθρου 73β, βάσει του υπάρχοντος Κοινοτικού Δικαίου, έχουν δικαίωμα να διατηρήσουν τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων μέχρι τις 31-12-1995 το αργότερο.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 73στ, όταν σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Κίνηση Κεφαλαίων προς και από τρίτες χώρες δημιουργεί ή απειλεί με σοβαρές δυσκολίες την λειτουργία της ΟΝΕ, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και την σύμφωνη γνώμη της ΕΚΤ, μπορεί να πάρει μέτρα διασφάλισης σε σχέση με τρίτες χώρες, τα οποία όμως δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τους 6 μήνες και μόνον αν αυτά τα μέτρα είναι απολύτως αναγκαία.

Το άρθρο 102α προβλέπει ότι όλα τα κράτη-μέλη θα ασκούν την οικονομική τους πολιτική με στόχο να συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων της Κοινότητας, και στο πλαίσιο των ευρέων κατευθύνσεων. Τα κράτη-μέλη θα ενεργούν σύμφωνα με την αρχή της ανοικτής οικονομίας με ελεύθερο ανταγωνισμό, ευνοώντας την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

Το άρθρο 104 επισημαίνει ότι απαγορεύονται οι δανειακές ευκολίες και άλλα είδη πιστωτικών ευκολιών από την ΕΚΤ ή τις εθνικές τράπεζες προς τα κοινοτικά ιδρύματα, τις εθνικές κυβερνήσεις, τις περιφερειακές, τοπικές και άλλες δημόσιες αρχές, όπως και η αγορά χρεογράφων των οργανισμών αυτών απ' ευθείας από την ΕΚΤ ή τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Δεν ισχύει ωστόσο αυτό για τα κρατικά πιστωτικά ιδρύματα για τα οποία ισχύει η ίδια μεταχείριση όπως και για τα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα.

Το άρθρο 104α, επισημαίνει ότι απαγορεύεται η λήψη οποιουδήποτε μέτρου που δεν βασίζεται σε εποπτικούς λόγους και λόγους συνετής διοίκησης, το οποίο εγκαθιδρύει προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τα

κοινοτικά ιδρύματα, τις κυβερνήσεις, τις περιφερειακές ή τις τοπικές αρχές.

Το άρθρο 104β, σημειώνει ότι η Κοινότητα δεν είναι υπεύθυνη ούτε θα αναλάβει τις δεσμεύσεις των κρατών-μελών, ούτε ένα κράτος-μέλος θα αναλάβει δεσμεύσεις άλλου κράτους-μέλους παρά μόνον κάτω από αμοιβαίες χρηματοδοτικές εγγυήσεις για την κοινή υλοποίηση κάθε συγκεκριμένου προγράμματος.

Το άρθρο 105 τονίζει ότι ο πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ θα αναφέρεται στην διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Το ΕΣΚΤ θα υποστηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές με στόχο να συνεισφέρει στην επίτευξη των στόχων της Κοινότητας, όπως τέθηκαν στο άρθρο 2 πιο πάνω. Οι βασικές δραστηριότητες του ΕΣΚΤ θα αναφέρονται:

- Στον καθορισμό και στην υλοποίηση της νομισματικής πολιτικής της Κοινότητας.

- Στην άσκηση των συναλλαγματικών λειτουργιών σε συνέπεια με τη συναλλαγματική πολιτική που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 109.

- Στην διακράτηση και διαχείριση των επισήμων συναλλαγματικών αποθεμάτων των κρατών-μελών. Οι κρατικές αρχές θα διακρατούν και θα διαχειρίζονται λειτουργικά συναλλαγματικά αποθέματα.

- Στην προώθηση της ομαλής λειτουργίας του συστήματος πληρωμών.

Σύμφωνα με το άρθρο 109η, όταν ένα κράτος-μέλος έχει δυσκολίες ή απειλείται σοβαρά με δυσκολίες στο ισοζύγιο πληρωμών του, είτε ως αποτέλεσμα της γενικής ανισορροπίας στο ισοζύγιο πληρωμών είτε ως αποτέλεσμα της μορφής του νομίσματος που έχει στη διάθεσή του, και όταν αυτές οι δυσκολίες τείνουν να θέσουν σε κίνδυνο τη λειτουργία της κοινής αγοράς ή την προοδευτική εφαρμογή της κοινής εμπορικής πολιτικής, η Επιτροπή θα εξετάζει αμέσως την κατάσταση του κράτους αυτού και τις ενέργειες που έχει αναλάβει, ή θα αναλάβει, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΣΕΕ. Η Επιτροπή θα καθορίζει τα μέτρα τα οποία θα συνιστά προς το κράτος για να αναλάβει. Αν τα μέτρα που θα αναλαμβάνει το

κράτος και αυτά που εισηγείται η Επιτροπή δεν επαρκούν για το ξεπέρασμα των δυσκολιών, η Επιτροπή σε συνεργασία με την Νομισματική Επιτροπή ή την Οικονομική και Χρηματοπιστωτική Επιτροπή, θα εισηγείται στο Συμβούλιο την παροχή αμοιβαίας βοήθειας, ενώ θα ενημερώνει τακτικά το Συμβούλιο για το πώς εξελίσσεται η κατάσταση.

Το Συμβούλιο, ενεργώντας με ενισχυμένη πλειοψηφία, θα παρέχει αυτή την αμοιβαία βοήθεια, καθορίζοντας ταυτόχρονα και τις συνθήκες πυροχής της, οι οποίες μπορούν να πάρουν τις ακόλουθες μορφές:

- Μια συνδιασμένη δράση με άλλον διεθνή οργανισμό στον οποίον το κράτος-μέλος μπορεί να καταφύγει.
- Μέτρα που χρειάζονται για να αποφευχθεί μια εκτροπή του εμπορίου, καθώς το κράτος που έχει δυσκολίες διατηρεί ή επανεισάγει ποσοτικούς περιορισμούς έναντι σε τρίτες χώρες.
- Παροχή περιορισμένων πιστώσεων από άλλα κράτη-μέλη, εφόσον τα τελευταία συμφωνούν σε αυτό.

Αν αυτή η αμοιβαία βοήθεια που εισηγείται η Επιτροπή δεν υλοποιηθεί ή είναι ανεπαρκής, τότε μπορεί να εξουσιοδοτήσει το κράτος-μέλος που αντιμετωπίζει δυσκολίες να πάρει προστατευτικά μέτρα τα οποία θα προσδιοριστούν από κοινού.

Το άρθρο 109B αναφέρεται στην περίπτωση που παρατηρείται ξαφνική κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών ενός κράτους-μέλους, όπου το συγκεκριμένο κράτος-μέλος επιτρέπεται να πάρει τα αναγκαία προστατευτικά μέτρα. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, τα μέτρα θα πρέπει να προκαλούν την ελάχιστη δυνατή αναταραχή στη λειτουργία της κοινής αγοράς, ενώ δεν θα πρέπει να είναι ευρύτερα από τα απολύτως αναγκαία για τον σκοπό αυτόν. Το Συμβούλιο επίσης αποφασίζει, μετά τη γνωμάτευση της Επιτροπής, την τροποποίηση και τελικά την παύση αυτών των μέτρων.

Σύμφωνα με το άρθρο 109μ, μέχρι την έναρξη της τρίτης φάσης, κάθε κράτος-μέλος θα χειρίζεται την συναλλαγματική

του πολιτική ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος. Τα κράτη-μέλη θα λάβουν υπ' όψη την εμπειρία που αποκτήθηκε κατά την συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΝΣ και της ανάπτυξης της ΕCU, ενώ θα σεβαστούν τις υφιστάμενες εξουσίες σ' αυτόν τον τομέα.

Με το άρθρο αυτό κλείνει το μέρος της ΣΕΕ, που αναφέρεται σ' εκείνο το τμήμα των τροποποιήσεων της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα που αφορά στην οικονομική και νομισματική πολιτική, το οποίο περιέχει άρθρα για την οικονομική πολιτική και την νομισματική πολιτική.

Όσον αφορά την οικονομική και κοινωνική συνοχή τονίζεται ότι η Κοινότητα, για την προώθηση της γενικότερης αρμονικής ανάπτυξης, θα προωθήσει και θα επιδιώξει τις ενέργειες που οδηγούν στην ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Ιδιαίτερα, η Κοινότητα θα επιδιώξει την μείωση των διαφορών ανάμεσα στα επίπεδα ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και την οπισθοδρόμηση των λιγότερο ευνοούμενων περιοχών. Τα κράτη-μέλη θα ασκούν τις οικονομικές τους πολιτικές και θα τις συντονίζουν, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι που καθορίστηκαν. Ο καθορισμός και η υλοποίηση των πολιτικών και ενεργειών της Κοινότητας και η ενοποίηση της ενιαίας αγοράς θα λάβουν υπ' όψη τους στόχους αυτούς και θα συνεισφέρουν στην επίτευξή τους.

Η Κοινότητα επίσης θα υποστηρίξει την επίτευξη αυτών των στόχων και με ενέργειες μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων χρηματοδοτικών οργάνων, ενώ η Επιτροπή θα εξετάζει ανά τρία χρόνια την πρόοδο που επιτυγχάνεται προς την οικονομική και κοινωνική συνοχή, πώς αλλά και κατά πόσον τα όργανα αυτά έχουν συνεισφέρει σ' αυτή, ενώ θα υποβάλει σχετική έκθεση προς αρμόδια όργανα της Κοινότητας. Η έκθεση αυτή θα περιέχει ακόμα, όταν χρειάζεται, και κατάλληλες προτάσεις για τις οποίες το Συμβούλιο μπορεί στην συνέχεια να αναλάβει ενέργειες. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης καθορίζεται να βοηθήσει στην διόρθωση των κύριων περιφερειακών ανισορροπιών της Κοινότητας, μέσω της

συμμετοχής του στην ανάπτυξη και διαρθρωτική αναπροσαρμογή των περιοχών των οποίων η ανάπτυξη υστερεί, καθώς και στην αναστροφή των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε πτώση.

Επίσης, η έκθεση αυτή αναφέρεται σε μελλοντικές ενέργειες του Συμβουλίου για τον προσδιορισμό των δραστηριοτήτων και προτεραιοτήτων, την ομαδοποίηση των Ταμείων, την οργάνωση και τον συντονισμό τους, ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητά τους. Ακόμη, το Συμβούλιο θα ιδρύσει ένα Ταμείο Συνοχής που θα παρέχει χρηματοδοτική υποστήριξη σε προγράμματα του περιβάλλοντος και των διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς μεταφορών.

4.7.1 Η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς.

Κατά τη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου του 1988 (ελληνική προεδρία) υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή ορισμένες προτάσεις, από τις οποίες ιδιαίτερη πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της «κίνησης κεφαλαίων», ενώ οι τομείς στους οποίους σημειώνονται οι περισσότερες καθυστερήσεις είναι αυτοί της ελεύθερης διακίνησης προσώπων και της κατάργησης των φορολογικών συνόρων.

Σχετικά με την καθολική απελευθέρωση στη διακίνηση κεφαλαίων, το Συμβούλιο Υπουργών υιοθέτησε τον Ιούλιο 1988 οδηγία «για την θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης» με την οποία επέρχεται η πλήρης απελευθέρωση στην κίνηση κεφαλαίων από την 1η Ιουλίου 1990 για τις οκτώ χώρες-μέλη της Κοινότητας (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βρετανία, Λουξεμβούργο, Βέλγιο, Ολλανδία, Δανία). Για τις τέσσερις λιγότερο εύπορες χώρες-μέλη (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ισπανία) προβλέπονται μεταβυτικές ρυθμίσεις που μπορούν να φθάσουν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992.

Με την ίδια οδηγία καταργείται η πρώτη οδηγία για την κίνηση κεφαλαίων (της 11ης Μαΐου 1960 όπως τροποποιήθηκε το 1986) καθώς και η οδηγία του 1972 για τις κινήσεις κεφαλαίων με τρίτες χώρες. Η νέα οδηγία προβλέπει ότι «τα

κράτη-μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να επιτύχουν στο καθεστώς που εφαρμόζουν στις μεταφορές που έχουν σχέση με τις κινήσεις κεφαλαίων με τρίτες χώρες στον ίδιο βαθμό ελευθέρωσης με τον βαθμό που ισχύει για τις συναλλαγές με τους κατοίκους των λοιπών κρατών-μελών».

Ωστόσο για την εφαρμογή των παραπάνω ρυθμίσεων, το Συμβούλιο θα πρέπει να υιοθετήσει προτάσεις μέτρων για την εξάλειψη ή μετριασμό των στρεβλώσεων καθώς και της φοροαποφυγής ή φοροδιαφυγής που μπορούν να προέλθουν από τα διαφορετικά καθεστώτα που ισχύουν στη φορολογία αποταμίευσης ανάμεσα στις χώρες-μέλη. Τον Φεβρουάριο του 1989 η Επιτροπή επέβαλε προτάσεις για «τα φορολογικά μέτρα που πρέπει να υιοθετηθούν σχετικά με την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων». Οι προτάσεις προβλέπουν ένα κοινό σύστημα παρακράτησης φόρου επί τόκων με συντελεστή που δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 15%. Δεδομένου ότι η υιοθέτηση των προτάσεων αυτών απαιτεί ομοφωνία (άρθρο 99 Συνθήκης ΕΟΚ), η έντονη αντίθεση που έχει εκδηλωθεί από πλευράς Βρετανίας και Λουξεμβούργου μπορεί να καθυστερήσει σημαντικά την έγκριση των μέτρων μέσα σε προβλεπόμενες προθεσμίες.

Η πλήρης απελευθέρωση στην κίνηση κεφαλαίων εντάσσεται στα πλαίσια της ευρύτερης προσπάθειας για τη δημιουργία του ολοκληρωμένου χρηματοπιστωτικού χώρου με την υιοθέτηση μέτρων για την ελεύθερη παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η πρόταση για τη δεύτερη τραπεζική οδηγία η οποία στηρίζεται στην «ενιαία κοινοτική άδεια» αποτελεί το σημαντικό μέτρο στον τομέα αυτό, η οποία όμως συναντάει δυσκολίες στην υιοθέτηση λόγω των ρυθμίσεων για αμοιβαιότητα με τις τρίτες χώρες.

4.7.2 Το κόστος της εσωτερικής αγοράς.

Η αντίδραση της διοίκησης στις αρχικές προτάσεις για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς στηρίχτηκε στην «εμπειρική εκτίμηση» ότι η «καθολική απελευθέρωση» στη

διακίνηση των συντελεστών της παραγωγής θα έχει οπωσδήποτε «κόστος» για την ελληνική οικονομία. Με βάση την εκτίμηση αυτή, η Ελλάδα επεδίωξε κατά την διάρκεια της διαπραγμάτευσης της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης την θέσπιση ρυθμίσεων για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής για την σύγκλιση δηλαδή των οικονομιών και την μεταφορά πόρων προς τις λιγότερο εύπορες χώρες και περιοχές. Οι ρυθμίσεις αυτές, που ενσωματώθηκαν τελικά στην Ενιαία Πράξη, αποτέλεσαν την βάση για την αναμόρφωση των Διαρθρωτικών Ταμείων στα πλαίσια του «πακέτου Ντελόρ».

Κείμενο μελέτης που παρουσιάστηκε τον Οκτώβριο 1988 από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με τον τίτλο *Η Ελλάδα Μπροστά στο 1992*, περιέχει διαπιστώσεις και γενικεύσεις χωρίς καμία προσπάθεια συγκεκριμενοποίησης όπως:

«οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες στις οποίες περιλαμβάνεται και η Ελλάδα είναι ενδεχόμενο να αντιμετωπίσουν ένα βραχυχρόνιο κόστος προσαρμογής που συνδέεται μεταξύ άλλων με την κατάργηση του προστατευτικού καθεστώτος της εγχώριας παραγωγής, την υιοθέτηση κοινοτικών προτύπων και προδιαγραφών για τα προϊόντα της βιομηχανίας και την κατάργηση του προτιμησιακού καθεστώτος του συστήματος των κρατικών προμηθειών. Αυτό το κόστος μπορεί να αποφευχθεί αν εφαρμοστεί κατάλληλη πολιτική από τις επιχειρηματικές μονάδες και την κυβέρνηση σε συνδυασμό με τη μεταφορά αυξημένων επενδυτικών πόρων από τη Κοινότητα στα πλαίσια της ενίσχυσης της οικονομικής συνοχής».

Επίσης μείζον μακροοικονομικό κόστος-συνέπειες εκτιμάται ότι θα έχουν οι προτάσεις της Λευκής Βίβλου για την ελληνική οικονομία, οι οποίες συνοψίζονται στα παρακάτω:

- πλήρης απελευθέρωση στην κίνηση κεφαλαίων,
- απελευθέρωση παροχής υπηρεσιών
- πλήρες «άνοιγμα» κρατικών προμηθειών
- προτάσεις φορολογικής εναρμόνισης

Συγκεκριμένα:

Οι οδηγίες για την πλήρη απελευθέρωση στη κίνηση κεφαλαίων προβλέπουν «μεταβατική περίοδο» για την Ελλάδα.

(και Πορτογαλλία) που φτάνει μέχρι το 1993. Ανεξάρτητα όμως από την διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, είναι προφανείς οι μακροοικονομικές επιπτώσεις της ενδεχόμενης εφαρμογής της πλήρους απελευθέρωσης στην κίνηση κεφαλαίων, αλλά είναι εξίσου προφανής και η σημασία των προτάσεων για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Πάντως σε κάθε περίπτωση σε κοινοτικό επίπεδο η ελληνική επιδίωξη θα πρέπει να είναι η «απελευθέρωση» και ο υψηλότερος συντονισμός νομισματικής πολιτικής που θα ακολουθήσει να συνοδευτεί από παράλληλα μέτρα θεσμικής ανάπτυξης του νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ) και ενίσχυσης των μηχανισμών για την υποστήριξη των λιγότερο εύπορων χωρών-μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.1 Ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος στην πορεία της ελληνικής οικονομίας προς την ΟΝΕ. * (10)

Όταν οι μακροχρόνιες διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατέληξαν στην υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, ήταν απολύτως κατανοητό από όλους τους παράγοντες που διαμορφώνουν την οικονομική ζωή της χώρας μας ότι η δεκαετία του 1990 θα αποτελούσε μια κρίσιμη περίοδο για την ελληνική οικονομία, και τούτο γιατί η επίτευξη των στόχων της Συνθήκης του Μάαστριχτ θα απαιτούσε την ευρύτατη προσαρμογή της οικονομίας και της οικονομικής πολιτικής ώστε η Ελλάδα να μην βρεθεί στο περιθώριο της Ευρώπης.

Η ελληνική οικονομία θα πρέπει σ' αυτό το σημείο, όπως και οι οικονομίες των υπολοίπων κρατών-μελών της Ένωσης, να πληρεί τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες αυτές, που αναφέρονται στα τρία στάδια της Ένωσης, και είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

Επομένως, η χώρα μας κατά τα αμέσως επόμενα χρόνια πρέπει να υποδυθεί με σοβαρότητα και συνέπεια το έργο του εκσυγχρονισμού, της σταθεροποίησης και της οικονομικής ανανέωσης, ώστε να μπορέσουμε ισότιμα να συμμετάσχουμε στην μετά-Μάαστριχτ Ευρώπη. Στην πορεία αυτή, σημαντικός θα είναι ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος στην προσπάθεια επίτευξης, κατά κύριο λόγο, του στόχου της νομισματικής σύγκλισης, αλλά και στην προσπάθεια σύγκλισης των πραγματικά οικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας προς εκείνα των κρατών-μελών.

Σύμφωνα με την Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (1991-1992), η συμβολή της Τράπεζας στην επίτευξη συνθηκών νομισματικής σταθερότητας θα είναι ιδιαίτερης σημασίας κατά το πρώτο και δεύτερο στάδιο της νομισματικής

ολοκλήρωσης της Κοινότητας. Στην περίοδο αυτή, οι επιμέρους κεντρικές τράπεζες θα εξακολουθούν να είναι αποκλειστικά αρμόδιες για την άνθηση της συναλλαγματικής και νομισματικής πολιτικής κάθε κράτους-μέλους όταν υπάρχει όμως αυξημένη συνεργασία μεταξύ τους, στο πλαίσιο των μηχανισμών του ΕΝΣ, η οποία θα ενισχυθεί στο δεύτερο στάδιο με τη δημιουργία του ΕΝΙ.

Πρέπει να γίνει σαφές ότι βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη νομισματικής σταθερότητας, η οποία αποτελεί, κατά γενική παραδοχή, σήμερα αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης σε μακροχρόνια βάση, είναι η κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Η παραπάνω διαπίστωση ήταν αυτή που επέβαλε τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης από πολιτικές παρεμβάσεις Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία δεν θα υφίσταται πιέσεις για άσκηση πολιτικής βραχυπρόθεσμων στόχων που ενδέχεται να μην συμβιβάζονται με την διασφάλιση της νομισματικής σταθερότητας μακροπρόθεσμα. Κατά συνέπεια, η έναρξη του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος προς τη Συνθήκη του Μάαστριχτ απαιτεί κυρίως τη θεσμική κατοχύρωση της ανεξαρτησίας και την ταυτόχρονη διασφάλιση του δημοκρατικού ελέγχου.

Κατά τη μεταβατική περίοδο, η Τράπεζα της Ελλάδος θα εξακολουθήσει να έχει την αποκλειστική ευθύνη της άσκησης της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, της διαχείρισης των συναλλαγματικών διαθεσίμων της χώρας και της εποπτείας του τραπεζικού συστήματος ενώ θα συνεχίσει να εκτελεί και ορισμένες εργασίες για λογαριασμό του Δημοσίου. Στο τελικό στάδιο της ΟΝΕ, η νομισματική πολιτική των χωρών που θα συμμετέχουν θα είναι ενιαία και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα μπορούν να επηρεάζουν τη διαμόρφωσή της μόνο μέσω της συμμετοχής των Διοικητών τους στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ στον τομέα της νομισματικής πολιτικής θα υλοποιούνται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες με βάση τις αρχές της επικουρικότητας και του συγκριτικού πλεονεκτήματος. Σε κάποιο βαθμό, οι δύο αυτές αρχές εισάγουν

και το στοιχείο του ανταγωνισμού μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών, δεδομένου ότι η έκταση ορισμένων εργασιών της κάθε κεντρικής τράπεζας θα εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από το σχετικό κόστος εκτέλεσης της συγκεκριμένης εργασίας σε συνδιασμό με την αντίστοιχη παραγωγικότητα.

Συνεπώς οι λειτουργίες της Τράπεζας της Ελλάδος απαιτείται να εκσυγχρονισθούν, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά της και να μεγιστοποιηθεί το μερίδιο των εργασιών της κατά την ένταξή της στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών. Για την επιτυχή υλοποίηση των παραπάνω, επιβάλλεται να πραγματοποιηθούν αλλαγές τόσο στο θεσμικό όσο και στο νομικό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος και καθίσταται αναγκαίο η βελτίωση των μέσων παρέμβασής της στις αγορές χρήματος και συναλλάγματος, οι οποίες πρέπει να οργανωθούν και να αναπτυχθούν, ώστε να αποκτήσουν το απαραίτητο εύρος και βάθος. Η Τράπεζα της Ελλάδος θα επισπεύσει τον εκσυγχρονισμό των αγορών αυτών με την διεύρυνση ορισμένων κατηγοριών τίτλων επί των οποίων θα γίνονται πράξεις ανοικτής αγοράς, την ανάπτυξη δευτερογενών αγορών, την βελτίωση των μεθόδων διάθεσης τίτλων, την συστηματικότερη και με εναλλακτικές μορφές παρέμβαση στη διατραπεζική αγορά χρήματος, ώστε να μειωθεί η διακύμανση των επιτοκίων.

Ένας από τους βασικότερους τομείς της Τράπεζας της Ελλάδος αφορά την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος. Οι εποπτικές αρμοδιότητες παραμένουν στις εθνικές κεντρικές τράπεζες, τόσο στο μεταβατικό όσο και στο τελικό στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, ενώ ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα είναι κυρίως συμβουλευτικός. Ευθύνη εξάλλου της Κεντρικής Τράπεζας θα αποτελέσει ο εκσυγχρονισμός και η ομαλή λειτουργία του συστήματος πληρωμών, τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στην σύνδεσή του με τα άλλα ευρωπαϊκά δίκτυα.

Η Τράπεζα της Ελλάδος θα προβεί σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες, ώστε να προετοιμάσει την ομαλή ένταξή της στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, να εξασφαλίσει τη νομισματική σταθερότητα και να συμβάλει στην προσέγγιση

των επιμέρους στόχων σύγκλισης. Αν όμως η επίτευξη των νομισματικών στόχων αποτελεί κυρίως ευθύνη της Κεντρικής Τράπεζας, η σύγκλιση των πραγματικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας αφορά όλους τους αρμόδιους φορείς, από την αποφασιστικότητα των οποίων εξαρτάται η διαδικασία και η ταχύτητα προσαρμογής.

5.2 Οικονομική δραστηριότητα και απασχόληση.

Σύμφωνα με την Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2000, όσον αφορά τον ρυθμό ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, αυτός επιταχύνθηκε το 2000 και υπερέβη, για πέμπτο κατά σειρά έτος, τον αντίστοιχο ρυθμό στη ζώνη του ευρώ και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αύξηση του ΑΕΠ έφθασε το 4,1% έναντι 3,4% το 1999. Η συμβολή της εγχώριας ζήτησης στην αύξηση του ΑΕΠ έφθασε τις 4,6 εκατοστιαίες μονάδες το 2000 και προήλθε – σε ίση περίπου έκταση – από την επέκταση της επενδυτικής και της ιδιωτικής καταναλωτικής ζήτησης, ενώ, αντίθετα, η συμβολή του πραγματικού εξωτερικού ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών ήταν αρνητική (-0,4%). Από την πλευρά της προσφοράς, η επέκταση στον τομέα των υπηρεσιών συνεχίστηκε σταθερά, ενώ στον δευτερογενή τομέα η άνοδος της μεταποιητικής παραγωγής επιταχύνθηκε εντυπωσιακά, η παραγωγή ηλεκτρισμού και η κατασκευαστική δραστηριότητα αυξήθηκαν με υψηλό ρυθμό και η εξορυκτική δραστηριότητα ανέκαμψε.

Η ταχεία αύξηση των επενδύσεων (με ρυθμό της τάξεως του 9-10%) οφειλόταν κυρίως στην άνοδο των επενδύσεων των ιδιωτικών και των δημόσιων επιχειρήσεων και, σε μικρότερο βαθμό, στις επενδύσεις της γενικής κυβέρνησης και στις επενδύσεις σε κατοικίες. Η ενισχυμένη επενδυτική δραστηριότητα του ιδιωτικού τομέα ανταναικλούσε τον υψηλό βαθμό νομισματικής σταθερότητας και γενικότερα το κλίμα εμπιστοσύνης ενόψει της ένταξης στη ζώνη του ευρώ, καθώς και την προετοιμασία για την αντιμετώπιση του αυξημένου διεθνούς ανταγωνισμού. Το επενδυτικό πρόγραμμα των

δημόσιων επιχειρήσεων και του Δημοσίου συνδέεται με την πραγματοποίηση μεγάλων έργων υποδομής και – στη περίπτωση ορισμένων δημόσιων επιχειρήσεων – με την προπαρασκευή για το “άνοιγμα” των αγορών. Η άνοδος της ιδιωτικής κατανάλωσης (με ρυθμό της τάξεως του 3%) συμβάδισε αφενός με την – μεγαλύτερη από ότι το 1999 – αύξηση του πραγματικού διαθέσιμου ιδιωτικού εισοδήματος (ιδιαίτερα των μισθωτών), στην οποία συνέβαλαν οι φορολογικές ελαφρύνσεις και αφετέρου με την επιτάχυνση της πιστωτικής επέκτασης.

Στη σημαντική αύξηση των επενδύσεων, δημόσιων και επενδυτικών, τα τελευταία χρόνια έχουν συμβάλει ουσιαστικά, όπως έχει τονιστεί και στο παρελθόν, οι πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής της ΕΕ.

Για το έτος 2001, οι εξελίξεις στην παγκόσμια και ειδικότερα στην ευρωπαϊκή οικονομία επηρέασαν δυσμενώς ορισμένα βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, επιβραδύνθηκαν οι ρυθμοί ανόδου των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, της βιομηχανικής παραγωγής και των ιδιωτικών επιχειρηματικών επενδύσεων. Ταυτόχρονα όμως, ο ρυθμός ανόδου της ιδιωτικής κατανάλωσης παρέμεινε υψηλός, οι επενδύσεις σε κατοικίες και γενικότερα σε κατασκευές αυξήθηκαν περισσότερο από όσο το 2000 και η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των εισαγωγών ήταν έντονη. Για τους λόγους αυτούς, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ διατηρήθηκε στο 4,1%, δηλαδή στο ίδιο επίπεδο όπως και το 2000 και σαφώς υψηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό ανόδου στη ζώνη του ευρώ.

Η συνολική επενδυτική ζήτηση εκτιμάται ότι αυξήθηκε το 2001 με υψηλό ρυθμό, ο οποίος ήταν ελαφρά χαμηλότερος από ότι το 2000. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αισθητή επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των ιδιωτικών επιχειρηματικών επενδύσεων, η οποία σε σημαντικό βαθμό αντισταθμίστηκε από την ταχύτερη αύξηση των επενδύσεων σε κατοικίες και γενικότερα σε κατασκευές.

Όσον αφορά τις δημόσιες επενδύσεις σε δημοσιονομική βάση, αυξήθηκαν όσο προβλεπόταν στον Προϋπολογισμό, αλλά

οι εκταμιεύσεις αυξήθηκαν με χαμηλότερο ρυθμό από ότι το 2000, κυρίως λόγω χρονικών υστερήσεων που συνδέονταν με τη μετάβαση από το Β' στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ). Πάντως, ήταν σημαντική η αύξηση των καθαρών μεταβιβάσεων από την ΕΕ, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι πόροι οι οποίοι εισρέουν από τα Λιανθηρωτικά Ταμεία της Κοινότητας και συγχρηματοδοτούν - μαζί με τους εθνικούς δημόσιους πόρους - τη δαπάνη για τις δημόσιες επενδύσεις αλλά και για τις επιχορηγήσεις των ιδιωτικών επενδύσεων.

Όσον αφορά το έτος 2001, η συμμετοχή της χώρας στη ζώνη του ευρώ έχει επηρεάσει θετικά τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, εφόσον παρέχει συνθήκες σταθερότητας οι οποίες ευνοούν την απρόσκοπτη διακίνηση κεφαλαίων από και προς τη χώρα. Έτσι παρά την ύφεση η οποία επικράτησε στη διεθνή αγορά το 2001 και παρά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, η εισροή κεφαλαίων για άμεσες επενδύσεις συνέχισε να παρουσιάζει ανοδική τάση. Παράλληλα, η εισροή κεφαλαίων για την αγορά ελληνικών κρατικών ομολόγων από μη κατοίκους παρέμεινε στα υψηλά επίπεδα του 2000, παρά την σταδιακή μείωση της διαφοράς επιτοκίων μεταξύ των ομολόγων αυτών και των αντίστοιχων τίτλων των υπόλοιπων χωρών της ζώνης του ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα, οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές, δηλαδή το άθροισμα των άμεσων επενδύσεων, των επενδύσεων χαρτοφυλακίου και των "λοιπών" επενδύσεων, παρουσίασαν κατά το επισκοπούμενο έτος καθαρή εισροή 758 εκ. ευρώ, η οποία είναι ουσιαστικά μικρότερη από την καθαρή εισροή ύψους 3.135 εκ. ευρώ το 2000. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στο ότι η καθαρή εισροή επενδύσεων χαρτοφυλακίου και άμεσων επενδύσεων, ύψους 9.465 και 1.088 εκ. ευρώ αντίστοιχα, αντισταθμίστηκε σε μεγάλο βαθμό από την σημαντική καθαρή εκροή κεφαλαίων (ύψους 9.795 εκ. ευρώ) στην κατηγορία των "λοιπών" επενδύσεων.

5.2.1 Πρωτοπτικές της οικονομίας της Ελλάδος. * (11)

Στην Ελλάδα, οι δυσμενείς εξωτερικές εξελίξεις του 2001, όπως αναφέρει ο Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος, ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στον ρυθμό ανόδου των ελληνικών εξαγωγών και φέτος, αλλά, όσον αφορά τον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, εκτιμάται ότι αυτές είναι δυνατόν να αντισταθμιστούν εν μέρη από την ευνοική επίδραση άλλων παραγόντων. Σ' αυτούς συγκαταλέγονται οι συνθήκες τραπεζικής χρηματοδότησης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, η αναμενόμενη αύξηση των ιδιωτικών και των δημόσιων επενδύσεων που συνδέονται με την εισροή των πόρων του Γ' ΚΠΣ με την προετοιμασία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και, τέλος, η θετική επίδραση των φορολογικών μέτρων που ανακοινώθηκαν τον Νοέμβριο του 2001 στην καταναλωτική και επενδυτική δαπάνη καθώς και στην ανταγωνιστικότητα. Ωστόσο, δεν έχει εξαλειφθεί η αβεβαιότητα όσον αφορά το εξωτερικό περιβάλλον, ενώ υπάρχουν και στοιχεία αβεβαιότητας που συνδέονται με εσωτερικούς παράγοντες όπως είναι η επίδραση της μειωμένης κερδοφορίας στον χρόνο και το βαθμό υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων των ιδιωτικών επιχειρήσεων, καθώς και ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας που τελικά θα διαμορφωθεί.

Η Ελλάδα για να επιτύχει την διατήρηση του υψηλού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης, απαιτείται η διεύρυνση των καθαρών εξαγωγών και η αξιοποίηση των ευκαιριών στην παγκόσμια αγορά. Στις πολιτικές αυτές περιλαμβάνονται και εκείνες που αποσκοπούν στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. Η Ελλάδα πρέπει να επωφεληθεί περισσότερο από την συμμετοχή της στη ζώνη του ευρώ διευρύνοντας τις συναλλαγές της με τις άλλες χώρες-μέλη, ενώ ιδιαίτερη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στην ανάπτυξη των συναλλαγών με τις υποψήφιες για την ένταξη χώρες. Η επέκταση των εξαγωγών μεταξύ άλλων απαιτεί την αξιοποίηση των συγκριτικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της ελληνικής οικονομίας (κυρίως στους τομείς του τουρισμού και

της ναυτιλίας, αλλά και σε ορισμένους τομείς παραγωγής αγροτικών και βιομηχανικών προϊόντων). Στα πλεονεκτήματα, εξάλλου, περιλαμβάνεται και η ίδια θέση της Ελλάδος σε μια γεωγραφική περιοχή όπου είναι – μέχρι σήμερα – η μόνη χώρα-μέλος της ΕΕ.

5.3 Πηγές εισροών κεφαλαίων για την Ελλάδα.

Από τον πρώτο χρόνο της ένταξης της Ελλάδας στην ΕΕ, οι καθαρές μεταβιβάσεις από τον προϋπολογισμό της ΕΕ αντιστοιχούσαν σε σημαντικό ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ κατά την τελευταία δεκαετία έφθασαν, κατά μέσο όρο το 4% περίπου. Εκτός από το 40-45% περίπου των συνολικών εισροών, το οποίο προέρχεται από το Τμήμα Εγγυήσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου και κυρίως στηρίζει το εισόδημα των αγροτών σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), το υπόλοιπο (55-60%) προέρχεται κυρίως από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και συμβάλλει στη χρηματοδότηση των προγραμμάτων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) 2000-2006.

Η προβλεπόμενη κοινοτική συμμετοχή στη χρηματοδότηση του Γ' ΚΠΣ κατά την επταετία 2000-2006 φθάνει τα 26 δις ευρώ. Σύμφωνα με εκτιμήσεις που έχουν γίνει, η συμβολή των εισροών από τα Διαρθρωτικά Ταμεία στο μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας την περίοδο από το 1989 μέχρι σήμερα είναι της τάξεως της μίας εκατοστιαίας μονάδας. Η επικείμενη διεύρυνση της ΕΕ με δέκα νέα κράτη-μέλη από το 2004 δεν θα επηρεάσει αμέσως (δηλαδή μέχρι και το 2006) την προοπτική εισροής κοινοτικών πόρων στην Ελλάδα, όπως προκύπτει σαφώς από πρόσφατες προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι οι πληρωμές από τα Διαρθρωτικά Ταμεία βάσει των προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ (που θα αφορούν την περίοδο μέχρι το 2006) είναι δυνατόν, στην πράξη, να συνεχιστούν μέχρι και το 2008 (χωρίς βεβαίως να αλλάζει το συνολικό διαθέσιμο ποσό).

Όσον αφορά την προετοιμασία της χώρας μας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες για το 2004, στη διάρκειά της είναι φυσικό να παρατηρηθεί – όπως ήδη συμβαίνει – αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα, για την κατασκευή τόσο αθλητικών εγκαταστάσεων όσο και έργων υποδομής – κυρίως οδικών και συγκοινωνιακών. Τα έργα αυτά, πολλά από τα οποία είναι ήδη σε εξέλιξη τα τελευταία χρόνια, αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το καλοκαίρι του 2004, αν και ορισμένα, όπως η επέκταση του μετρό της Αθήνας, εντάσσονται σε ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού των υποδομών, ο χρονικός ορίζοντας του οποίου εκτείνεται στο δεύτερο ήμισυ της τρέχουσας δεκαετίας.

Εάν ληφθούν υπόψη οι παράγοντες αυτοί, είναι φανερό ότι η άμεση ή έμμεση θετική επίδραση της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην επενδυτική ζήτηση, το ΑΕΠ και την απασχόληση θα συνεχίσει να εκδηλώνεται για ένα χρονικό διάστημα μετά την λήξη των αγώνων. Βεβαίως, στο βαθμό που η χρηματοδότηση της δαπάνης των έργων για τους Αγώνες θα απαιτήσει αύξηση του δανεισμού του δημόσιου τομέα, μπορεί να συνεπάγεται και περιορισμούς για την δημοσιονομική πολιτική.

5.3.1 Υποκατάσταση των εισαγωγών από τις εξαγωγές μέσω των ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα.

Η σημαντική και συνεχής βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί το κύριο μέσο για τη σταθερή άνοδο του πραγματικού εισοδήματος και της απασχόλησης μακροπρόθεσμα. Επειδή στην περίπτωση της Ελλάδος η εγχώρια ζήτηση δεν επαρκεί για να στηρίξει μακροπρόθεσμα ένα σταθερά υψηλό ρυθμό ανόδου των πραγματικών εισοδημάτων, αυξάνεται η σημασία της εξωτερικής ζήτησης και της υποκατάστασης των εισαγωγών, άρα και η ανάγκη για ανταγωνιστική παρουσία της ελληνικής παραγωγής στην παγκόσμια αλλά και στην εγχώρια αγορά, με προϊόντα και υπηρεσίες που θα ζητούνται στο μέλλον. Επομένως, η

διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας απαιτεί άνοδο της παραγωγικότητας, από το σχετικά χαμηλό επίπεδο στο οποίο βρίσκεται σήμερα, ώστε να μειωθεί το κόστος παραγωγής.

Επίσης, απαιτεί επενδύσεις προσανατολισμένες στις εξαγωγές και στην υποκατάσταση των εισαγωγών, δηλαδή επενδύσεις που θα καθιστούν δυνατή την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με τις ποιοτικές προδιαγραφές που “υποδεικνύει” η εξωτερική και η εγχώρια ζήτηση. Η προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων και η ανάπτυξη της “νέας οικονομίας” είναι δύο διαδικασίες – σε μεγάλο βαθμό αλληλένδετες – που μπορούν να συμβάλουν προς αυτήν την κατεύθυνση, επειδή συντελούν στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και στην εισαγωγή αποτελεσματικότερων μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης.

Σύμφωνα με την Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2000, η αύξηση των εξαγωγών συνδέεται με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τιμών το 2000, η οποία υπερκάλυψε τις μικρές απώλειες του 1999 και συνέχισε την τάση που είχε διαμορφωθεί το 1998. Σχετίζεται επίσης με τις εξελίξεις στις “νέες αγορές”. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ για το δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2000 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο 1999, η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών προς τις βαλκανικές χώρες, τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Μεσογείου, καθώς και τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης και της ΕΣΣΔ, ήταν ταχύτερη από ότι προς τις χώρες της ΕΕ και γενικότερα τις πιο ανεπτυγμένες χώρες του ΟΟΣΑ, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το μερίδιο των εξαγωγών προς τις πρώτες χώρες (έναντι των τελευταίων) στο σύνολο των εξαγωγών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το ποσοστό συμμετοχής των εξαγωγών προς τις βαλκανικές χώρες, στο σύνολο των εξαγωγών, αυξήθηκε από 11% στο δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 1999 σε 14,6% στην αντίστοιχη περίοδο του 2000.

Οι χώρες της ΕΕ που έχουν επιτύχει υψηλή ανταγωνιστικότητα χαρακτηρίζονται από ταχεία άνοδο των εξαγωγών και σημαντική εισροή ξένων άμεσων επενδύσεων, ενώ οι δημόσιες δαπάνες για εκπαίδευση και έρευνα, καθώς και

οι επιχειρηματικές δαπάνες για έρευνα, αποτελούν αξιόλογο ποσοστό του ΑΕΠ. Σε υψηλά επίπεδα βρίσκονται και άλλοι δείκτες, όπως ο βαθμός πρόσβασης στο Διαδίκτυο ή ο αριθμός των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η Ελλάδα υστερεί σαφώς και ως προς όλους αυτούς τους δείκτες, όπως προκύπτει από σειρά επίσημων κοινοτικών εκθέσεων.

Ειδικότερα όσον αφορά την εισροή των ξένων άμεσων επενδύσεων, η οποία συνδεόταν με εξαγορές και συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, αυτή δεν υπερέβη το 1% του ΑΕΠ το 2000, αν και η ξένη συμμετοχή στα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων ορισμένων κλάδων αυξήθηκε αισθητά τα τελευταία χρόνια. Επίσης, σύμφωνα με μια πρόσφατη έκθεση για την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα, η Ελλάδα κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της ΕΕ.

Όσον αφορά την εξέλιξη του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, αυτή παρέχει χρήσιμη πληροφόρηση για την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων τόσο στην εγχώρια όσο και στην διεθνή αγορά.

Είναι θετικό το γεγονός ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε το 2001 κατά 303 εκ. ευρώ σε σύγκριση με το 2000 και ως ποσοστό του ΑΕΠ υποχώρησε 6,2%, έναντι 6,8% το 2000, αν και παραμένει υψηλό.

Οι εξελίξεις στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών επηρεάστηκαν από τη μεγάλη μείωση της τιμής του αργού πετρελαίου, αλλά και από την ύφεση στη διεθνή αγορά, στην οποία η ανταγωνιστικότητα τιμών των ελληνικών εξαγωγών εμφάνισε οριακή βελτίωση. Υπήρξαν όμως και έκτακτοι παράγοντες, όπως ήδη προαναφέραμε, τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, ο αντίκτυπος των οποίων στις ελληνικές εξαγωγές τουριστικών υπηρεσιών φαίνεται ότι ήταν μικρότερος από ότι είχε αρχικά εκτιμηθεί. Ισχυρότερη ήταν πάντως η επίδραση στις μεταφορικές υπηρεσίες από την αύξηση της προσφοράς πλοίων και την πτώση των ναύλων διεθνώς, ενώ οι εισροές από την ΕΕ εξακολούθησαν να χρηματοδοτούν σημαντικό τμήμα του εμπορικού ελλείμματος.

5.4 Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και η προοπτική των εισροών στην Ελλάδα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. * (12)

Οι “καθαρές” μεταβιβάσεις στην Ελλάδα από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό του ΑΕΠ και του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου (4,0% και 28,1% αντίστοιχα κατά μέσο όρο τη δεκαετία 1991-2000).

Το 2001 *(8), οι καθαρές μεταβιβάσεις κάλυψαν το 22% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου και ανήλθαν στο 3,6% του ΑΕΠ. Το 45% περίπου των εισροών προέρχεται σήμερα από το Τμήμα Εγγυήσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), με βάση τις ρυθμίσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ), και το υπόλοιπο κυρίως από τα Διαρθρωτικά Ταμεία: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ/Τμήμα Προσανατολισμού και το Ταμείο Συνοχής. Από το 1988, οι εισροές από τα Διαρθρωτικά Ταμεία εντάχθηκαν στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ).

Με βάση τους διαθέσιμους κοινοτικούς πόρους των πακέτων Delors I και II, διαμορφώθηκαν το Α' και το Β' ΚΠΣ για την Ελλάδα, τα οποία κάλυψαν αντίστοιχα τις περιόδους 1988-1993 και 1994-1999.

Τον Ιούλιο του 1997, λίγο μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με το έγγραφο Agenda 2000, υπέβαλε, μεταξύ άλλων, προτάσεις για τις δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ για την περίοδο 2000-2006, λαμβάνοντας υπόψη και την επικείμενη διεύρυνση της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου (24-25 Μαρτίου 1999) ενέκρινε το νέο “πακέτο”, το οποίο εξασφαλίζει για την περίοδο 2000-2006 σημαντικούς πόρους για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της ΕΕ. Με βάση το ελληνικό “Σχέδιο Ανάπτυξης”, καταρτίστηκε το Γ' ΚΠΣ για την Ελλάδα, το οποίο φυσικά αφορά την περίοδο 2000-2006.

Το συνολικό κόστος των έργων και προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ για ολόκληρη την περίοδο ανέρχεται σε 50,7 δις ευρώ, συμπεριλαμβανομένων και 6,4 δις ευρώ του Ταμείου Συνοχής. Από αυτά, η εθνική δημόσια συμμετοχή καλύπτει τα

13,2 δις ευρώ, η κοινοτική συμμετοχή άλλα 26 δις ευρώ και ο ιδιωτικός τομέας τα υπόλοιπα 11,5 δις ευρώ. Το μέσο ποσοστό συμμετοχής των Διαρθρωτικών Ταμείων στο σύνολο της δημόσιας δαπάνης (εθνικής και κοινοτικής) για τα έργα και τα προγράμματα ανέρχεται στο 67%, ενώ το ποσοστό συμμετοχής του Ταμείου Συνοχής στη χρηματοδότηση των επενδύσεων που υποστηρίζονται από αυτό διαμορφώνεται στο 60%. Μέρος της εθνικής συμμετοχής είναι δυνατό να καλυφθεί με προσφυγή σε δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και στα υπόλοιπα δανειοδοτικά μέσα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα δάνεια της ΕΤΕπ μπορούν να ανέλθουν μέχρι το ποσό των 3,8 δις ευρώ.

Το 68% της συνδρομής των διαρθρωτικών ταμείων αντλείται από το ΕΤΠΑ και αφορά την χρηματοδότηση έργων υποδομής, το 20% από την ΕΚΤ και αφορά την αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου και την ενίσχυση της απασχόλησης και το 11% από το Τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ και αναμένεται να συμβάλλει στην αναβάθμιση του αγροτικού τομέα.

Η προβλεπόμενη διαχρονική εξέλιξη των εισροών από τα Διαρθρωτικά Ταμεία ανέρχεται σε 3 δις ευρώ περίπου το χρόνο. Επιπλέον, θα πρέπει να συνυπολογιστούν και οι ετήσιες εισροές από το Ταμείο Συνοχής, οι οποίες για το σύνολο της υπό ανάλυση πενταετίας ανέρχονται σε 3,3 δις ευρώ. Παράλληλα με τις εισροές από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, θα συνεχιστούν οι εισροές από το Τμήμα Εγγυήσεων του ΕΓΤΠΕ, καθώς η ΚΑΠ παραμένει η σημαντικότερη κατηγορία δαπανών του Κοινοτικού Προϋπολογισμού και στην περίοδο 2000-2006. Σύμφωνα με τις νέες κατευθύνσεις της ΚΑΠ, οι εισροές αυτές θα κινηθούν περίπου στα σημερινά επίπεδα, εξασφαλίζοντας ετησίως ένα ποσό της τάξεως των 2,6-2,7 δις ευρώ.

Έτσι, λαμβανομένων υπόψη και των πληρωμών της Ελλάδος στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό, προκύπτει για τα επόμενα χρόνια μια καθαρή εισροή πόρων, της τάξεως των 5 δις ευρώ κατά μέσο όρο ετησίως. Για την περίοδο πέραν του 2006 δεν υπάρχουν επίσημες προβλέψεις. Για την εκτίμηση όμως των

δημοσιονομικών επιπτώσεων που θα έχει η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ελλάδα και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ, σημαντικοί παράγοντες που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι ο βαθμός σύγκλισης του ελληνικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ προς το μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην διευρυμένη ΕΕ και η κατεύθυνση των μεταρρυθμίσεων αφενός της ΚΑΠ και αφετέρου της διαρθρωτικής πολιτικής της ΕΕ.

Στο Γ' ΚΠΣ 2000-2006 έχει ενταχθεί η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Κοινωνία της Πληροφορίας" με συνολικό ύψος δαπάνης 2.839,1 εκ. ευρώ, που θα δώσει σημαντική ώθηση στη διάχυση των "τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας". Στους ειδικούς στόχους του προγράμματος περιλαμβάνονται ο εξοπλισμός και η δικτύωση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών, η αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ στη δημόσια διοίκηση και στις κοινωνικές υπηρεσίες, η ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας, καθώς και η στήριξη της απελευθέρωσης της αγοράς επικοινωνιών και η ανάπτυξη της τηλεπικοινωνιακής υποδομής σε απομακρυσμένες περιοχές.

Επίσης, για ολόκληρη την εξαετία 2001-2006, έχουν ενταχθεί στο Γ' ΚΠΣ σημαντικά προγράμματα (αρμοδιότητας διαφόρων υπουργείων), τα οποία αφορούν άμεσα ή έμμεσα την απασχόληση, όπως το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση" (προβλεπόμενη συνολική δαπάνη 1.998,9 εκ. ευρώ, από τα οποία 299,6 εκ. ευρώ το 2001), το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση" (προβλεπόμενη συνολική δαπάνη 2.484,6 εκ. ευρώ), το πρόγραμμα της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL "για την καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας" (προβλεπόμενη συνολική δαπάνη 138,8 εκ. ευρώ, από τα οποία 21,2 εκ. ευρώ το 2001) και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Κοινωνία της Πληροφορίας" (συνολική δαπάνη 2.839,1 εκ. ευρώ).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ανάγκη των χωρών της Ευρώπης να επιτύχουν οικονομική και κοινωνική εσημερία, τις ώθησε στη δημιουργία μιας ενιαίας Κοινότητας στα πλαίσια της οποίας θα πετύχαιναν τους σκοπούς τους. Έτσι, δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Για να επιτύχουν τα κράτη-μέλη μια ισχυρή οικονομικά Ευρώπη, έπρεπε να δώσουν έμφαση κυρίως στον οικονομικό τομέα, ώστε να εξαλειφθούν οι ανισότητες μεταξύ των χωρών-μελών της Κοινότητας. Έπρεπε λοιπόν, να δοθούν κίνητρα στις οικονομικά ασθενέστερες χώρες ώστε να μπορέσουν να αναπτυχθούν, καθώς επίσης να δοθεί και οικονομική βοήθεια σ' αυτές από τις οικονομικά ισχυρές χώρες, ώστε όλες οι χώρες-μέλη να βρεθούν στο ίδιο οικονομικό επίπεδο.

Για να φθάσουν σ' αυτό το επιθυμητό σημείο, τα κράτη-μέλη θεώρησαν ότι θα έπρεπε να γίνει σωστή κατανομή του πλούτου μέσω της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίου, προϊόντων, υπηρεσιών και παραγωγικών συντελεστών μεταξύ των κρατών-μελών.

Για να μην γίνει αυθαίρετα η παραπάνω διαδικασία, τα κράτη-μέλη πήραν αποφάσεις σε διάφορα Συμβούλια, που πραγματοποιήθηκαν κατά καιρούς, και κατέληξαν στην υπογραφή κάποιων Συνθηκών. Άλλες από αυτές συντέλεσαν περισσότερο στην διακίνηση των παραγωγικών συντελεστών μεταξύ των κρατών-μελών, και άλλες συντέλεσαν μεν θετικά, αλλά με κάποιους περιορισμούς.

Συγκεκριμένα, η Συνθήκη Ντελόρ (1989) όσον αφορά την διακίνηση κεφαλαίου ήταν θετική. Πρότεινε κυρίως τις φάσεις μέσα από τις οποίες θα περάσουν τα κράτη-μέλη για να φτάσουν στην ενιαία Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Στις φάσεις αυτές γινόταν αναφορά για πλήρη κινητικότητα κεφαλαίου, για ελεύθερη διακίνηση προσώπων και παραγωγικών συντελεστών μεταξύ των κρατών-μελών, και κυρίως για τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος που θα συντελούσε θετικά στην διακίνηση αυτή.

Βασικό στοιχείο της Συνθήκης ήταν η πρόταση για την ίδρυση του ΕΣΚΤ, το οποίο θα είχε ως κύριο στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και των συναλλαγματικών ισοτιμιών, θα υποστήριζε την οικονομική πολιτική των κρατών-μελών, χωρίς όμως να δανείζει τον Δημόσιο Τομέα αυτών.

Επίσης, κύριο μέλημά του ήταν η παροχή βοήθειας προς τις οικονομικά ασθενέστερες χώρες, η εξάλειψη των περιορισμών και των εμποδίων και η μείωση των ελλειμμάτων ώστε να δημιουργηθεί μια ενιαία εσωτερική αγορά, στην οποία θα μπορέσουν να ενταχθούν και οι ασθενείς χώρες.

Αρνητικό σημείο της Συνθήκης αυτής ήταν, ότι κανένα από τα κράτη-μέλη δεν θα μπορούσε να ασκήσει "βέτο" για την πορεία προς την ΟΝΕ.

Με την Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προωθήθηκε η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η ποιότητα ζωής μέσω της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών.

Όσον αφορά τις εισαγωγές και τις εξαγωγές των κρατών-μελών, η Συνθήκη πρότεινε την εξάλειψη των ποσοτικών και ποιοτικών περιορισμών και την απαγόρευση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων και πληρωμών, ενώ κάποια κράτη-μέλη, που εξαιρούνται από τη διάταξη του άρθρου 73β της Συνθήκης, διατηρούν τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων. Επίσης πρότεινε την απαγόρευση των δανειακών και άλλων πιστωτικών ευκολιών από την ΕΚΤ.

Από τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι η ΣΕΕ θα ευνοούσε, ως επί το πλείστον, την διακίνηση κεφαλαίου στην ΕΕ, αλλά με κάποιους περιορισμούς για ορισμένα κράτη-μέλη.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986) ήταν καθ' όλα θετική για την οικονομική και κοινωνική συνοχή των χωρών-μελών. Πρότεινε την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς και την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων μεταξύ των κρατών-μελών.

Και η Λευκή Βίβλος (1985) πρότεινε τα ίδια θέματα με την ΕΕΠ, αλλά αναφερόταν ακόμα και στην κατάργηση των

φυσικών-τεχνικών-φορολογικών φραγμών και των ελέγχων στα εμπορεύματα και στα πρόσωπα στα σύνορα της Κοινότητας.

Με την Συνθήκη αυτή, προτάθηκαν οδηγίες σχετικά με την απελευθέρωση στις διεθνείς κινήσεις των κεφαλαίων για ελεύθερη παροχή χρηματοδοτικών παροχών και την χρηματοδοτική υποστήριξη των ισοζυγίων πληρωμών των κρατών-μελών.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) περιείχε και θετικά και αρνητικά στοιχεία όσον αφορά την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων. Συγκεκριμένα, υιοθέτησε προτάσεις και μέτρα για την κίνηση κεφαλαίων μεταξύ των κρατών-μελών και μίλησε για απαγόρευση των περιορισμών των κινήσεων μεταξύ των κρατών-μελών και μεταξύ αυτών και των τρίτων χωρών, σύμφωνα με τις συνθήκες της ανοικτής αγοράς.

Επίσης πρότεινε την κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση από την ΕΕ σε ένα κράτος-μέλος, όταν αυτό αντιμετώπιζε δυσκολίες στο ισοζύγιο πληρωμών του, σε έκτακτες περιστάσεις.

Ακόμα, ένα θετικό στοιχείο ήταν το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα χρηματοδοτούσε όλους τους τομείς για την ανάπτυξη της Κοινής Αγοράς και θα προωθούσε επενδυτικά προγράμματα, μαζί με τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων και άλλων μέσων της Κοινότητας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι υπήρχαν και κάποια αρνητικά σημεία στη Συνθήκη, όπως η απαγόρευση των αναλήψεων και των πιστωτικών διευκολύνσεων από την ΕΚΤ ή τις κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών προς τα Κοινοτικά Όργανα, τις Κεντρικές Κυβερνήσεις και τις Περιφερειακές, Τοπικές ή άλλες Δημόσιες Αρχές. Επίσης, απαγορευόταν η ΕΚΤ να αγοράζει χρεόγραφα απευθείας από τους οργανισμούς αυτούς.

Στο Πρωτόκολλο που εντάσσεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, γίνεται αναφορά στην διατήρηση της σταθερότητας των τιμών μέσω του ΕΣΚΤ, στην οικονομική και κοινωνική συνοχή καθώς και στον διπλασιασμό και στην ελαστικότητα της διάθεσης των πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και μεταφορά τους στις λιγότερο ευημερούντες χώρες-μέλη, ανάλογα προς το

ΑΕΠ αυτών.Επίσης, οι φτωχότερες χώρες θα μπορούσαν να δανείζονται από την ΕΤΕπ.

Τέλος, η Συνθήκη της Ρώμης έκανε αναφορά στην ελευθερία της εγκατάστασης και της διακίνησης των υπηρεσιών στο πλαίσιο της Κοινής Αγοράς.

Ωστόσο, παρέμειναν πολλοί περιορισμοί στην άσκηση της ελευθερίας εγκατάστασης, τόσο στον τραπεζικό όσο και στον ασφαλιστικό τομέα.

Διαπιστώνουμε λοιπόν, πως σε όλες τις Συνθήκες της ΕΕ που αφορούσαν την δημιουργία μια ισχυρής οικονομικής Ευρώπης, γινόταν αναφορά στα ίδια περίπου θέματα και κυρίως στην ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αλλά και σε κάποια αρνητικά σημεία για τις χώρες-μέλη, σε μερικές από τις Συνθήκες.

Από τα παραπάνω πηγάζει το συμπέρασμα, ότι για την οικονομική ανάπτυξη των χωρών-μελών της ΕΕ ήταν απαραίτητη η απελευθέρωση της κίνησης του κεφαλαίου, που άρχισε να εφαρμόζεται μέσα από τις αναφερόμενες Συνθήκες.

Με την σταδιακή κατάργηση των διάφορων περιορισμών, μέσα από την εφαρμογή των Συνθηκών, άρχισε να πραγματοποιείται η ελεύθερη κίνηση του κεφαλαίου ανάμεσα στα κράτη-μέλη.Για την ίση κατανομή του κεφαλαίου στα κράτη-μέλη, η ΕΕ προσπάθησε να βοηθήσει οικονομικά όλες τις χώρες στο βαθμό που ήταν απαραίτητο, μέσω των πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Κοινότητας και των κεφαλαίων της ΕΚΤ.Τα κεφάλαια αυτά θα χρησιμοποιούν για να ενισχύσουν τους τομείς αυτούς που ήταν επιτακτική ανάγκη η ανάπτυξή τους, για την οικονομική αναβάθμιση της κάθε χώρας, όπως η παιδεία, ο τουρισμός, η αγροτική πολιτική, έργα υποδομής και ανάπτυξης.

Η εισροή αυτή των Κοινοτικών κεφαλαίων που συντέλεσε στην ανάπτυξη των κρατών, έδωσε ώθηση στις επενδύσεις ιδιωτικών κεφαλαίων από εγχώριους και ξένους φορείς.Έτσι, αυξάνονται όλο και περισσότερο οι επενδύσεις με συνέπεια την μείωση της ανεργίας, την αύξηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας της κάθε χώρας, με αποτέλεσμα την οικονομική της ευημερία.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως η Ευρωπαϊκή Ένωση στην πορεία της μέχρι σήμερα έχει πετύχει σε μεγάλο βαθμό την επίτευξη των στόχων της, που είχε θέσει από την αρχή της δημιουργίας της και στη συνέχεια της λειτουργίας της, μέσω της υιοθέτησης των Συνθηκών της, για μια ενιαία ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά και μια Ενωμένη Ευρώπη.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- *(1): Βλ. βιβλίο Σκούτζου Σ. (1990), σελ. 175.
- *(2): Βλ. βιβλίο Gillis-Perkins-Roemer-Snodgrass, (2001), σελ.15.
- *(3): Βλ. βιβλίο Gillis-Perkins-Roemer-Snodgrass, (2001), σελ. 16-48.
- *(4): Βλ. βιβλίο Τσουκάλη Α. (1993), σελ. 114-120.
- *(5): Βλ. βιβλίο Ιωακειμίδη Π.Κ. (1990), σελ. 159-161.
- *(6): Βλ. βιβλίο Ιωακειμίδη Π.Κ. (1990), σελ.146-154.
- *(7): Βλ. βιβλίο Αλεξάκη Π. (1994), σελ. 118-121.
- *(8): Βλ. βιβλίο Ένωση Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιριών (1992), σελ. 33.
- *(9): Βλ. βιβλίο Αλεξάκη Π. (1994), σελ. 150.
- *(10): Βλ. βιβλίο Ένωση Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιριών (1992), σελ. 27-31.
- *(11): Βλ. “Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2001”, σελ. 54.
- *(12): Βλ. “Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2000-2001”, σελ. 247-250.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ:

- Θαλασσινός Ι. Ε. & Σταματόπουλος Β. Θ. (1998), “ΔΙΕΘΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ”, Αθήνα, Αθ. Σταμούλης.
- Αλεξάκης Π. (1994), “ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ”, Αθήνα, Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Τσουκάλης Λ. (1993), “Η ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ”, Αθήνα, Παπαζήσης.
- Ένωση Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιριών (1992), “Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ – Η ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ”, Αθήνα, Ένωση Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιριών.
- Ιωακειμίδης Π.Κ. (1990), “Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΕ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗ – Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ”, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Gillis Malcolm • Perkins H. Dwight • Roemer Michael • Snodgrass R. Donald, (2001), “ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ”, Μετάφραση : Γραβάνη Ο. – Σταματάκης Ν., Αθήνα, Γ. Λαοδανός.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ:

- Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2000, (2001), Αθήνα.
- Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2001, (2002), Αθήνα.
- Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το έτος 2002, (2003), Αθήνα.

